

Kenkä- ja Nahkateollisuuden

Työehtosopimus

1.3.2014-30.11.2016

Sisällysluettelo

Sisällys

KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUDEN TYÖEHTOSOPIMUS	5
1 § Sopimuksen soveltamisala	5
2 § Keskusjärjestöjen sopimukset.....	5
3 § Sopimuksen sitovaisuus	6
4 § Työntekijän toimeenotto, työnjohto ja järjestäytymisvapaus.....	6
5 § Irtisanomissuoja, lomauttaminen ja lyhennetty työviikko	6
6 § Työaika	8
7 § Päivittäiset lepoajat	10
8 § Ylityö	10
9 § Aikapalkat.....	11
10 § Suorituspalkat	14
11 § Keskituntiansion laskeminen	16
12 § Vuorotyö sekä ilta- ja yötyö	17
13 § Arkipyhäkorvaus	18
14 § Matkakorvaus ja päiväraha	19
15 § Palkanmaksu	19
16 § Sairausajan palkka.....	19
17 § Lääkärintarkastukset.....	24
18 § Perhevapaat	27
19 § Palvelusvuosilisä	32
20 § Vuosiloma	33
21 § Erinäiset korvaukset.....	35
22 § Työn- ja aikatutkimukset.....	36
23 § Työturvallisuus	37
24 § Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut	37
25 § Teollisuusalojen ammattiliiton hallintoelinten kokoukset	39
26 § Riitaisuuksien ja erimielisyyksien sovittelu.....	39
27 § Paikallinen sopiminen	40
28 § Erinäisiä määräyksiä.....	40
29 § Ryhmähenkivakuutus.....	42

Sisällysluettelo

30 § Sopimuksen voimassaoloaika	42
KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUDEN TYÖEHTOSOPIMUKSEN UUDISTAMISTA TYÖMARKKINAKESKUSJÄRJESTÖJEN TYÖLLISYYS- JA KASVUSOPIMUKSEN MUKAISESTI KOSKEVA ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA	43
LIITE 1	53
KENKÄTEOLLISUUDEN PALKKARYHMITTELYT	53
KENKÄALAN NIMIKELUETTELO	54
NAHKATEOLLISUUDEN PALKKARYHMITTELYT	60
NAHKATEOLLISUUDEN TYÖNIMIKELUETTELO	60
TURKISMUOKKAAMOIDEN PALKKARYHMITTELYT	69
TURKISMUOKKAAMOIDEN TYÖNIMIKELUETTELO	70
KÄSILAUKKUALAN NIMIKKEISTÖ	72
MATKALAUKUN NIMIKKEISTÖ	74
LIITE 2	77
NAHKATEOLLISUUDEN OLOSUHDELISÄT	77
LIITE 3	81
TYÖAJAN LYHENTÄMINEN KERTYMÄJÄRJESTELMÄN MUKAAN	81
LIITE 4	85
KESKEYTÄMÄTTÖMÄN 3-VUOROTYÖN TYÖAIKA KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUDESSA	85
LIITE 5	87
KESKEYTYVÄN 3-VUOROTYÖN TYÖAIKA	87
LIITE 6	89
TYÖLLISTYMISEN JA MUUTOSTURVAN TOIMINTAMALLI	89
LIITE 7 TT-SAK YLEISET SOPIMUKSET - Yleissopimus	91
LIITE 8 TT-SAK YLEISET SOPIMUKSET - Lomapalkkasopimus	110
LIITE 9 TT-SAK YLEISET SOPIMUKSET - Irtisanomissuojasopimus	113
TYÖNTEKIJÖIDEN VUOSITYÖAIKA	125

Työehtosopimus

KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUS RY: N

ja

TEAM TEOLLISUUSALOJEN AMMATTILIITTO RY: N

kesken solmittu

KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUDEN TYÖEHTOSOPIMUS

1.3.2014 – 30.11.2016

1 § Sopimuksen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan Kenkä- ja Nahkateollisuus ry:n jäsentehtaitten ja niissä työskentelevien kaikkien työntekijöiden välisissä työsuhteissa.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Sopijapuolet suosittavat, että tämän sopimuksen palkkamääräyksiä sovelletaan soveltuvin osin myös kotityöntekijöihin ja että kotityön urakkahinnoittelu perustuu soveltuvin osin tehtaalla tehtyihin työntutkimuksiin. Mikäli työntekijä perustellusti esittää, että urakkahinta on virheellinen tulee hänen ilmoittaa tästä työnantajalle. Tarkistus suoritetaan tehtaalla.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Kotityöntekijälle maksetaan kunkin palkanmaksun yhteydessä hänen ansaitsemastaan rahapalkasta tämän sopimuksen arkkipyhäkorvausta vastaava 3,9 %:n sekä lomakorvausta ja lomaltapaluurahaa vastaava 14 %:n suuruinen erillinen lisä.

Mikäli työsuhde on lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä kestänyt keskeytyksettä vähintään yhden vuoden, maksetaan lomakorvausta ja lomaltapaluurahaa vastaava 16,5 %:n suuruinen erillinen lisä.

2 § Keskusjärjestöjen sopimukset

Tämän työehtosopimuksen osana noudatetaan seuraavia keskusjärjestöjen välillä solmittuja sopimuksia:

Työehtosopimus

- Yleissopimus 1997
- Irtisanomissuojasopimus 2001
- Lomapalkkasopimus 2005

Jos edellä mainittuihin sopimuksiin tehdään tämän työehtosopimuksen voimassa ollessa muutoksia, noudatetaan niitä siitä päivästä lukien, jolloin allekirjoittaneet liitot ovat sopineet niiden liittämistä tähän työehtosopimukseen.

Pöytäkirjamerkintä:

Työriitojen sovittelusta annetun lain mukaisesti noudatetaan yleissopimuksesta poiketen kahden viikon lakkovaroitusaikaa.

3 § Sopimuksen sitovaisuus

Tämä työehtosopimus sitoo allekirjoittaneita liittoja ja niiden alayhdistyksiä sekä työnantajia ja työntekijöitä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet näiden yhdistysten jäseniä.

4 § Työntekijän toimeen otto, työnjohto ja järjestäytymisvapaus

Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä sekä määrätä työnjohdosta ja työnjaosta.

Työnantajilla ja työntekijöillä on oikeus vapaasti päättää liittymisestään ammatillisiin järjestöihin.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot suosittelevat, että yrityksissä, joissa se työpaikan suuruus ja muut olosuhteet huomioon ottaen on tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, järjestetään uusille työntekijöille yritystä ja sen työsuhteita koskevia esittelytilaisuuksia, joissa selostetaan yrityksen organisaatiota, työehtosopimusasiain neuvottelujärjestystä, työturvallisuuteen ja sosiaalisiin kysymyksiin sekä työmarkkinajärjestöjen toimintaan kuuluvia ym. työsuhteeseen liittyviä asioita. Myös yrityksen pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tulee näissä tilaisuuksissa antaa mahdollisuus selostaa edellä mainittuja kysymyksiä.

5 § Irtisanomissuoja, lomauttaminen ja lyhennetty työviikko

1. Irtisanomista ja lomautusta koskeviin työsuhteen ehtoihin sovelletaan TT:n ja SAK:n välistä irtisanomissuojasopimusta ja voimassa olevaa lainsäädäntöä irtisanomisen ja lomautuksen perusteista.

Pöytäkirjamerkintä:

Työsuhteen purkamisesta annetaan ennen sen toimeenpanoa tieto pääluottamusmiehelle.

Työehtosopimus

2. Työsopimusta irtisanottaessa noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja:

Jos työsuhde on jatkunut keskeytyksettä, eikä muusta ole sovittu, on **työnantajan** irtisanoessaan työsuhteen noudatettava

Työsuhteen pituus	Irtisanomisaika
alle vuoden	14 päivää
yli vuoden, mutta enintään 4 vuotta	1 kuukausi
yli 4, mutta enintään 8 vuotta	2 kuukautta
yli 8, mutta enintään 12 vuotta	4 "
yli 12 vuotta	6 "

Työntekijän on puolestaan irtisanoessaan työsuhteen noudatettava

Työsuhteen pituus	Irtisanomisaika
alle 5 vuotta	14 päivää
yli 10 vuotta	1 kk

Pöytäkirjamerkintä:

Mikäli työvoimaa sen supistuneen tarpeen takia joudutaan vähentämään, ilmoittaa työnantaja tästä etukäteen työntekijäin luottamusmiehelle ja noudatetaan tällöin, mikäli mahdollista, sitä sääntöä, että ensiksi joutuvat työstä pois viimeksi tehtaaseen työhön tulleet työntekijät, kuitenkin huomioon ottaen ensisijaisesti ammattitaitoisen työvoimatarpeen.

Sotavammaisille sekä saman työnantajan työssä osatyökyvyttömyyden aiheuttaneen vamman saaneille pyritään mahdollisuuksien mukaan työtä järjestämään.

Jouduttaessa vähentämään tai lomauttamaan työvoimaa, taikka ottamaan käyttöön lyhennetty työviikko, on siitä ilmoitettava myös julkiselle työvoimaviranomaiselle.

3. Milloin työnantaja erittäin painavista syistä kuten tuotteiden riittämättömän menekin, raaka- ja tarveaineiden puutteen, työn säännöllisen kulun häiriintymisen tai muun niihin verrattavan synn vuoksi ja ellei muuta työtä voida järjestää, ottaa käytäntöön säännöllistä lyhyemmän viikoittaisen työajan, tai työsuhdetta lopettamatta lomauttaa työntekijöitä, on tällaisesta toimenpiteestä ilmoitettava vähintään kahta viikkoa ennen sen toimeenpanoa.

Pöytäkirjamerkintä:

Ilmoittaessaan edellä 3. kohdassa mainituista toimenpiteistä tulee työnantajan samalla antaa pääluottamusmiehelle selostus niihin johtaneista syistä. Pääluottamusmiehen niin esittäessä tiedotetaan edellä mainituista toimenpiteistä myös ilmoitustaululla.

Työehtosopimus

4. Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava työn alkamisesta vähintään kahta päivää ennen. Kuitenkin on työntekijällä oikeus tulla työhön viimeistään viikon kuluttua ilmoituksen saamisesta työsuhteen katkeamatta. Tästä tulee hänen mikäli mahdollista, ilmoittaa työnantajalleen ennen työn ilmoitettua alkamispäivää.
5. Milloin työntekijä työpaikkaa kohdanneen tulipalon tai poikkeuksellisen luonnontapahtuman tai muun senkaltaisen työsuhteen 2 luvun 12§:n 2. momentin tarkoittaman esteen takia ei ole voinut suorittaa työtään, noudatetaan lain määräyksiä.
6. Työntekijän oikeus äitiys-, isyys- ja vanhempain- sekä hoitovapaaseen määräytyy työsuhteen, sairausvakuutuslain ja -asetuksen mukaisesti.

6 § Työaika

1. Työaikaan nähden noudatetaan työaikalain ja tämän sopimuksen määräyksiä.
2. Säännöllinen työaika on 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa.
3. Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan järjestää myös siten, että se on keskimäärin 40 tuntia viikossa päivätyössä ja 2-vuorotyössä enintään 16 viikon pituisena ajanjaksona (tai paikallisesti sopien enintään vuoden pituisena ajanjaksona) edellyttäen, että työtä varten on ennakolta laadittu työajan tasoittumisjärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen säännöllinen työaika tasoittuu keskimäärään.
4. Säännöllistä vuorokautista ja viikoittaista työaika voidaan paikallisesti sopimalla pidentää. Vuorokautisen työajan enimmäismäärä on 10 tuntia ja viikoittaisen työajan enimmäismäärä on 50 tuntia.

Työajan tulee em. tapauksissa enintään vuoden pituisen ajanjakson puitteissa tasoittua kahdeksaan tuntiin vuorokaudessa ja 40 tuntiin viikossa.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot toteavat yhteisesti, että 12 tunnin pituisia työvuoroja voidaan käyttää sellaisissa töissä, joissa niiden käyttäminen työn laatu sekä työterveys- ja työturvallisuusselkät huomioon ottaen on tuotantoteknisesti perusteltua. Liitot vahvistavat näin tehdyn paikallisen sopimuksen.

5. Työaikalain 3 luvun 7 §:n mukaisessa työssä (jaksotyö) säännöllinen työaika määräytyy lain 3 luvun 7 §:n 1. momentin mukaan.

Työehtosopimus

6. Työntekijällä on viikon aikana sunnuntain lisäksi toinenkin vapaapäivä. Jos toiseksi vapaapäiväksi määrätään kiinteä viikonpäivä, tulee sen, mikäli mahdollista, olla lauantai. Toisen vapaapäivän ollessa liikkuva viikonpäivä, tulee sen ilmetä etukäteen laaditusta työvuoroluettelosta.

Tätä kohtaa ei sovelleta edellä 3. kohdan mukaista keskimääräistä viikkotyöaikaan käytettäessä eikä myöskään silloin, kun työaika on järjestetty edellä 4. kohdan tarkoittamalla tavalla.

7. Arkipyhäviikolla on arkipäiväksi sattuvan juhlapäivän aaton ja lauantain säännöllinen työaika 8 tuntia, lukuun ottamatta pääsiäisen jälkeistä, vapunpäiväviikon, helatorstaiviikon, itsenäisyyspäiväviikon, joulun jälkeistä ja uudenvuodenviikon lauantaita, juhannus- ja jouluaattoja, jotka ovat vapaapäiviä. Näinä päivinä tehdystä työstä maksetaan korvaus, kuten viikko-lyhytyöstä on sovittu. Tätä kohtaa ei sovelleta edellä 3. kohdan mukaista keskimääräistä viikkotyöaikaan käytettäessä eikä myöskään silloin, kun työaika on järjestetty edellä 4. kappaleen tarkoittamalla tavalla.
8. Säännöllisen työajan alkamisen ja päättymisen sekä tarpeelliset väliajat työssä määrää työnantaja työehtosopimuksen rajoissa. Käytännön vaatimista tilapäisistä muutoksista neuvotellaan sitä ennen pääluottamusmiehen kanssa.
9. Työnantaja on oikeutettu järjestämään työajan tarkkailun käyttämällä kontrollikelloa tai muita sitä vastaavia laitteita. Järjestelyn tulee olla sellainen, ettei se aiheuta työntekijöille turhaa ajanhukkaa.
10. Työnantaja ei saa pidentää säännöllistä työaika antamalla työtä kotona tehtäväksi.
11. Työviikko lasketaan alkavan yksi- ja kaksivuorotyössä maanantaina aamuvuoron alkamisajasta ja kolmivuorotyössä sunnuntaina yövuoron alkamisajasta.

Pöytäkirjamerkintä:

Liittojen välillä allekirjoitettu työajan lyhentämistä kertymäjärjestelmän mukaan koskeva pöytäkirja on tämän sopimuksen liitteenä (liite 3).

Liittojen välillä on allekirjoitettu työajan lyhentämistä keskeyttämättömässä kolmivuorotyössä koskeva pöytäkirja (liite 4).

Samoin on liittojen välillä allekirjoitettu työajan lyhentämistä keskeytyvässä kolmivuorotyössä koskeva pöytäkirja (liite 5).

Työehtosopimus

7 § Päivittäiset lepoajat

1. Päivätyössä on työntekijöillä tunnin kestävä lepoaika. Työnantaja ja työntekijä voivat päivätyössä sopia myös vähintään puolen tunnin pituisesta lepoajasta. Lepoaikana työntekijä saa poistua esteettömästi työpaikalta.
2. Vuorotyössä ei työntekijällä ole lepoaikaa, vaan varataan hänelle tilaisuus ruokailuun työn aikana ja tapahtuu ruokailu suunnilleen työvuoron keskivaiheilla työn suorittamisen kannalta kulloinkin sopivimpana ajankohtana. Mikäli työn laatu ja tuotannon järjestely ei sitä estä, voidaan kaksivuorotyössä sopia puolen tunnin lepoajasta, jonka aikana työntekijä saa vapaasti poistua työpaikalta.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Lepoaikaan nähden voidaan noudattaa työpaikan vakiintunutta käytäntöä tai voidaan siitä, milloin erityistä syytä on, erikseen sopia kokonaistyöaikaa kuitenkin muuttamatta.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Kulloinkin neljä tuntia kestävä työjakson aikana työntekijällä on 10 minuutin pituinen virkistystauko, jonka aikana työntekijän sallitaan nauttia työpaikalle tuomiaan virvokkeita. Järjestely suoritetaan paikallisesti tehdaskohtaiset olosuhteet ja kohtuulliset siisteysnäkökohdat huomioon ottaen.

3. Vuorokausilepo

Työntekijälle on annettava jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana vähintään 11 tunnin, sekä jaksotyössä vähintään yhdeksän tunnin keskeytymätön lepoaika, jollei kysymyksessä ole varallaoloaikana tehty työ. Jos työn tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää, työnantaja ja asianomainen työntekijä voivat sopia tilapäisestä vuorokausilevon lyhentämisestä. Vuorokausilevon tulee kuitenkin olla vähintään seitsemän tuntia.

Muilta osin noudatetaan työaikalain 29 § säännöksiä.

8 § Ylityö

1. Työntekijää saadaan hänen suostumuksellaan pitää ylityössä lain sallimissa rajoissa. Ylityöstä on ilmoitettava, mikäli mahdollista, viimeistään edellisenä päivänä ennen työajan päättymistä.
2. Vuorokauden vaihteen yli jatkunut ylityö luetaan kuuluvaksi sen vuorokauden tunteihin, jolloin ylityö alkoi.

Työehtosopimus

3. Vuorokautisesta ylityöstä maksetaan korotettua palkkaa työaikalain mukaan eli mukaan eli kahdelta ensimmäiseltä ylityötunnilta 50 %:n ja sen jälkeisiltä ylityötunneilta 100 %:n korotus.
4. Työehtosopimuksen 6 §:n 4. kohdan tarkoittamassa tapauksessa ylityökorotus maksetaan tämän kohdan mukaisesti sovitun säännöllisen työajan jälkeisiltä tunneilta.
5. Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan kahdeksalta ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla ja seuraavilta ylityötunneilta 100 %:lla korotettu palkka.
6. Lisä- ja ylityöstä maksettava palkka voidaan myös sopia annettavaksi vapaa-aikana työaikalain 23 §:n mukaisesti.

Pöytäkirjamerkintä:

Mikäli työntekijällä sairauden, vuosiloman tai työnantajan määräyksestä tehdyn matkan takia ei ole työviikon työvuoroluettelon mukaisina työpäivinä ollut mahdollisuutta tehdä työtä niin monta tuntia, että se vastaisi hänen säännöllistä viikoittaista työaikaansa ja hän tekee työtä työvuoroluettelon mukaisena vapaapäivänä, maksetaan vapaapäivänä tehdyistä työtunneista ylityöllisää siten kuin viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

Ylityön määräytyminen työaikamuodon vaihtuessa

7. Jos työntekijä työskentelee työviikon aikana eri työaikamuodoissa, katsotaan ylityöksi asianomaisella viikolla eniten noudatetun työvuoroluettelon mukaisen työ-aikamuodon ylittävät tunnit, ellei ole sovittu näiden tuntien vaihtamisesta vapaa-aikaan.

9 § Aikapalkat

1. Täysin työkykyisten 18 vuotta täyttäneiden työntekijäin vähimmäistuntipalkat ovat paikkakuntaluokittain ja palkkaryhmittäin sentteinä seuraavat:

Ohjetuntipalkat **1.3.2014** lukien:

Palkkaryhmä	senttiä/tunti
1.	841
2.	867
3.	901
4.	928
5.	973

Työehtosopimus

Ohjetuntipalkat **1.7.2014** lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta:

Palkkaryhmä	senttiä/tunti
1.	851
2.	877
3.	912
4.	939
5.	985

Ohjetuntipalkat **1.7.2015** lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta:

Palkkaryhmä	senttiä/tunti
1.	856
2.	882
3.	917
4.	945
5.	991

Pöytäkirjamerkintä 1:

Työntekijän suorittaessa aikapalkalla sellaiseen palkkaryhmään kuuluvia kenkä-/nahka-/laukkualan töitä, jonka palkkaryhmän muita, liitteessä mainittuja ammattivuosia koskevia edellytyksiä hän ei täytä, määräytyy hänen palkkansa lähinnä alemman palkkaryhmän mukaisesti. Kuitenkin, jos tällaista työskentelyä on pidettävä vakinaisuutena ja jos työntekijä ammattitaidoltaan ja työteholtaan pystyy asianomaisen työn tai työryhmän normaalisavuutuksiin, jotka todetaan esimerkiksi hänen urakkatyösuoritustensa tai muiden saavutettujen työtulosten nojalla, maksetaan hänelle vastaavan palkkaryhmän palkka.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Jos aikapalkalla työskentelevä työntekijä ilman omaa syytään siirretään työhön, jonka vähimmäistuntipalkka on hänen siihenastista vähimmäistuntipalkkaansa pienempi, maksetaan hänelle lähinnä seuraavan palkanmaksukauden loppuun entisen vähimmäistuntipalkan mukaisesti muodostunut palkka.

- Yllä mainitut palkat tarkoittavat rahapalkkoja ilman luontoisetuja. Milloin luontoisetuja on, otetaan niiden raha-arvo huomioon verohallituksen vahvistamaa hinnoittelua noudattaen.
- Nuorten alle 18-vuotiaiden työntekijäin palkat ovat asianomaisen työssäoloajasta, työkyvystä ja työtaidosta riippuen 85–100 % 2. palkkaryhmän vähimmäistuntipalkasta. Nuorelle työntekijälle, joka omaa sen palkkaryhmän edellyttämän työtaidon ja ammattikokemuksen, jossa hän vakituisesti työskentelee, maksetaan täysin työkykyisten työntekijäin palkkaperusteiden nojalla määräytyvä palkka.

Työehtosopimus

- Sen mukaan, poikkeavatko työntekijän työtaito, työteho tai kokemus taikka työn hänelle asettamat vaatimukset kysymyksessä olevan työntekijäryhmän yleisestä keskitasosta, voidaan hänelle maksaa enintään 7 % korkeampi palkka kuin asianomaiselle palkkaryhmälle edellä 1. kohdassa mainitun vähimmäistuntipalkkatalukon mukaan on maksettava.

Yksittäistapauksittain voidaan suorittaa korkeampaakin palkkaa.

- Työntekijälle, joka työn luonteesta johtuen työnantajan nimenomaisesta määräyksestä joutuu suorittamaan työtä pääasiassa aikapalkalla, voidaan suorittaa aikatyössä korkeampaa tuntipalkkaa kuin tämän pykälän 1. ja 4. kohtien mukaan olisi mahdollista. Palkkaa määrättäessä on otettava huomioon työn vaativuus, vastuunalaisuus ja laatu sekä työkohteesta, tuotantolinjan muun työn urakoinnista tai muista syistä johtuvaa keskimääräistä aikatyön suoritusastoa korkeampi työvauhti.
- Kuukausi- tai viikkopalkalla työskenteleville on edellä mainitut ohjetuntipalkat pidettävä perusteena palkasta sovittaessa.
- Työntekijät jaetaan eri palkkaryhmiin liitteessä ilmenevällä tavalla.

Pöytäkirjamerkintä:

Aikapalkalla työskentelevän työntekijän joutuessa säännönmukaisesti suorittamaan eri palkkaryhmiin kuuluvia töitä, pidetään palkan perusteena sitä työtä, jota hän pääasiallisesti tekee, kuitenkin huomioon ottaen korottavasti myös hänen osallistumisensa tätä vaativampiin töihin, joihin vaadittavan ammattitaidon hän omaa.

- Puuseppiin, autonkuljettajiin ja autonapumiehiin nähden noudatetaan tämän työehtosopimuksen määräyksiä, paitsi palkkojen suhteen, joiden osalta noudatetaan asianomaisella pääalalla tämän sopimuskauden aikana voimassa olevia palkkoja. Korjauspajan ammattityöntekijöihin noudatetaan tämän työehtosopimuksen määräyksiä, paitsi palkkojen suhteen, jotka on liittojen välillä erikseen sovittu. Tehtaitten sähkömiesten palkat, korvaukset korjauspajan hälytysluonteisesta työstä ja varallaolosta sekä työskentelystä tehdasalueen ulkopuolella määräytyvät metalliteollisuudessa tänä sopimuskautena voimassa olevien määräysten mukaan.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Sellaisten korjauspajan työntekijäin palkkoja muodostettaessa, jotka eivät täytä asianmukaisia ammattityöntekijävaatimuksia, otetaan kuitenkin huomioon heidän työkokemuksensa ja työaitonsa korjauspajan töissä.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Työnantaja ja työntekijä ovat siis työriittaisuuksiin nähden sidotut tähän sopimukseen.

Työehtosopimus

Pöytäkirjamerkintä 3:

Työnantaja järjestää työntekijöille työssä tarvittavia varusteita seuraavasti (nahkateollisuudessa):

Nahka- ja kumiesiliinat maksuttomasti työssä käytettäviksi.

Niissä kalkkiosaston töissä, joissa se on tarpeen, kangaskäsineet maksuttomasti työssä käytettäviksi. Työrukkaset (nahka tai kumi) myydään 75 %:n alennuksella vahvistetuista vähittäishinnoista märissä ja likaisissa töissä työskenteleville. Käyttökelvottomiksi kuluneet rukkaset on työntekijäin palautettava uusia ostaessaan. Työkäyttöön sopivia saappaita luovutetaan 1 pari vuodessa märkäpuolen työssä käytettäviksi. Tarvittaessa myy työnantaja tämän lisäksi ko. saappaita märkäpuolen työntekijöille tehtaan omakustannushinnalla.

Kumisaappaita luovutetaan käyttöön loka-, kalvo- tai muissa siihen verrattavissa tilapäistöissä työskenteleville. Siinä tapauksessa, että jollakin työpaikalla on myönnetty suurempia etuisuuksia kuin edellä on sovittu, voidaan entistä käytäntöä edelleen noudattaa. Samoin voidaan erityisistä syistä sopia edellä mainitusta poikkeavasta käytännöstä. Työntekijä on velvollinen huolellisesti hoitamaan käytäntönsä saamiaan varusesineitä ja tulee hänen korvata työnantajalle tahallisesti tai huolimattomuudellaan aiheuttamansa vahinko.

Kenkä- ja Nahkateollisuus ry:n jäsenyryyksissä maksetaan erittäin raskaissa, märissä ja likaisissa töissä erityistä senttimääräistä olosuhde- ja peseytymislisää seuraavan taulukon mukaan (senttiä/t):

Olosuhdelisät **1.5.2010** tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien (snt/h):

A1	A2	A3	A4
38	29	23	16
B	C	D	E
15	13	11	8

Tässä kohdassa mainittua lisää suoritetaan seuraavissa töissä sen suuruisena työtuntia kohti kuin liitteen 2 mukainen taulukko kussakin kirjaimilla A1, A2, A3, A4, B, C, D ja E merkityissä ryhmissä osoittaa.

10 § Suorituspalkat

1. Urakkatyön hinnoittelun perusteena pidetään sitä, että työntekijän urakka-ansio nousee normaalisella urakkatyövauhdilla 20 % tämän sopimuksen 10 §:n 1. momentissa mainittuja vastaavia vähimmäistuntipalkkoja korkeammaksi ja kasvaa työnsuoritusten tai työtehon lisääntyessä vähintään samassa suhteessa.

Työehtosopimus

Pöytäkirjamerkintä:

Urakkahinnoittelun perusteena pidetään sen palkkaryhmän vähimmäistuntipalkkaa, johon kysymyksessä oleva työ luetaan kuuluvaksi tämän työehtosopimuksen mukaan.

2. Urakkatyöstä on työntekijälle taattu hänen henkilökohtainen tuntipalkkansa.
3. Milloin työ- ja tuotantomenetelmissä, raaka- ja tarveaineissa, koneistuksessa tai muissa näihin verrattavissa, työsuoritukseen oleellisesti vaikuttavissa tekijöissä tapahtuu muutoksia, suoritetaan uusi urakka-hinnoittelu, pitäen ohjeena edellä 1. kohdan mukaisesti muodostunutta ansiotasoa.
4. Jos voimassa olevia urakkahintoja joko työnantajan tai työntekijän aloitteesta halutaan tarkistaa, voidaan se tehdä asianomaisen työnantajan ja työntekijän välisellä sopimuksella. Ellei heidän välillään päästä uudesta urakkahinnoittelusta yksimielisyyteen, jatkuu urakkatyö entisillä perusteilla ja asia siirretään allekirjoittaneiden liittojen ratkaistavaksi. Ratkaisua tehdessään tai antaessaan suosituksensa asian järjestämiseksi tulee liittojen huomioon ottaa ne tekijät, jotka ovat vaikuttaneet asian vireilläoloajan pituuteen ja niiden nojalla määrätä uuden urakkahinnoittelun voimaantuloajasta.
5. Sellaisissa töissä, joissa suora urakka ei osoittaudu tarkoituksenmukaiseksi, voidaan sopia myös palkkamuodoista, joissa palkka määräytyy osittain työhön käytetyn ajan ja osittain työnsuorituksen perusteella. Tällaisissa töissä sovelletaan soveltuvin osin tämän pykälän 2-4 momenttien määräyksiä. Työnsuorituksen vastatessa normaalia urakkatyövauhtia, tulee ansio nousta 20 % sen palkkaryhmän vähimmäistuntipalkkaa korkeammaksi, johon kysymyksessä oleva työ tämän sopimuksen liitteen mukaisesti luetaan.
6. Milloin työntekijä työnantajan määräyksestä joutuu keskeyttämään aloittamansa sovittun urakan muun työn takia, eikä keskeytyksen aiheuttanutta työtä voida järjestää urakalla, maksetaan työntekijälle keskeytyksen ajalta, enintään kuitenkin 10 työpäivältä, hänen keskittuntiansionsa mukainen palkka. Jos tuntityö jatkuu kauemmin kuin 10 työpäivää, maksetaan sen jälkeiseltä tuntityöajalta aikapalkkaa.

Pöytäkirjamerkintä:

Edellä 6. kohdassa oleva koskee myös sellaista tapausta, kun urakkatyöntekijä siirretään tekemään aikapalkalla näytetyötä tai vastaavaa tuotteiden kehitystyötä.

7. Jos työntekijän työ keskeytyy tavanomaisesta poikkeavan teknillisen tai tuotannonhäiriön vuoksi tai muuten työnantajasta riippuvasta syystä, maksetaan aikatyöntekijälle odotusajalta henkilökohtaista aikapalkkaa ja urakkatyöntekijälle ohjetuntipalkka 20 %:lla korotettuna.

Työehtosopimus

8. Niille urakkatyöntekijöille, jotka eivät ole työssään saavuttaneet urakan hinnoittelutasoa, maksetaan kuitenkin heidän keskituntiansionsa mukainen palkka.

Pöytäkirjamerkintä:

Työssä tavanomaisesti esiintyvät lyhyet katkot, jotka johtuvat esim. ompelukoneen neulan katkeamisesta, on otettava huomioon urakkahinnoittelussa.

11 § Keskituntiansion laskeminen

1. Työntekijän keskituntiansiota käytetään laskentatekijänä palkan ja korvausten maksamisessa siten, kuin tässä työehtosopimuksessa erikseen määrätään.
2. Säännöllisen työajan keskituntiansiota laskettaessa käytetään laskentajaksona edellistä vuosineljännestä.

Uuden työntekijän ollessa kyseessä, tai milloin työntekijä esimerkiksi sairauden vuoksi on vuosineljänneksen aikana ollut työssä vähemmän kuin 160 tuntia, käytetään keskituntiansion laskentajaksona vuosineljänneksen asemesta sellaista lähinnä edeltävää tilikautta, jolta keskituntiansio voidaan luotettavasti laskea.
3. Työntekijän säännöllisen työajan keskituntiansio lasketaan siten, että hänen laskentajakson aikana työajalta eri palkkaustapojen mukaan saamansa ansio mahdollisine erillisine lisineen ylityö- ja sunnuntaityölisinä lukuun ottamatta (kokonaisansio) jaetaan ko. laskentajakson aikana tehtyjen työtuntien kokonaismäärällä.
4. Kohdan 2. tarkoittamia vuosineljänneksiin perustuvia keskituntiansioita käytetään seuraavasti:
 - helmi-, maaliskuu- ja huhtikuun aikana edellisen vuoden IV vuosineljänneksen keskituntiansiota,
 - touko-, kesä- ja heinäkuun aikana vuoden I vuosineljänneksen keskituntiansiota,
 - elo-, syys- ja lokakuun aikana vuoden II vuosineljänneksen keskituntiansiota sekä
 - marras-, joulukuu- ja tammikuun aikana III vuosineljänneksen keskituntiansiota.

Työehtosopimus

Tässä kohdassa mainitut kuukausijaksot ja vuosineljännekset lasketaan alkaviksi ja päättyviksi tilikausien mukaan siten, että tilikauden jakautuessa kahdelle yllämainituista kuukausijaksoista tai kahdelle vuosineljännekselle, tilikausi luetaan siihen jaksoon, jolle jakaantuu suurempi määrä säännöllisiä työtunteja.

12 § Vuorotyö sekä ilta- ja yötyö

Vuorolisät **1.3.2014** lukien:

Iltavuoro	88 senttiä/tunti
Yövuoro	163 senttiä/tunti

Vuorolisät **1.7.2015** lukien:

Iltavuoro	89 senttiä/tunti
Yövuoro	165 senttiä/tunti

Pöytäkirjamerkintä:

Tämän pykälän soveltamisesta sovittiin, että

- vuorotyölisä sunnuntaina ja kirkollisina juhlapäivinä suoritettua vuorotyötä maksetaan erillisenä lisänä, mutta vastaavine prosenttikorotuksineen
- vuorotyölisä maksetaan urakkatyötä tekeville työntekijöille niin ikään erillisenä lisänä tehtyjen työtuntien perusteella
- sekä kaksivuorotyössä että kolmivuorotyössä katsotaan toinen vuoro iltavuoroksi ja kolmivuorotyössä kolmas vuoro yövuoroksi.

1. Milloin työ ei ole vuorotyötä, ylityötä tai hätätyötä ja työntekijä joutuu suorittamaan sitä klo 18–22 välillä, katsotaan tällainen työ iltatyöksi sekä 22–6 välillä suoritettu työ yötyöksi. Iltatyössä maksetaan samansuuruinen lisä kuin vuorotyön iltavuorossa. Jos edellä olevan mukaisesti iltatyöksi katsottava työ on alkanut ennen klo 18, maksetaan iltatyölisä klo 16 jälkeen tehdystä työstä.
2. Jäätäessä vuoron päätyttyä ylityöhön, maksetaan ylityöstä vuorotyölisä työntekijän säännöllisen vuoron perusteella.
3. Ns. limittäisessä vuorotyössä maksetaan iltavuorolisää siitä alkaen, kun ensimmäinen vuoro on päättynyt.
4. Limittäisessä vuorotyössä maksetaan iltavuorolisä siitä alkaen, kun ensimmäinen vuoro on päättynyt. Vuorojen katsotaan vaihtuvan säännöllisesti, kun vuoro jatkuu enintään yhden tunnin yhdessä työhön sijalle tulleen vuoron kanssa tai kun vuorojen väliin jää enintään yhden tunnin aika.

13 § Arkipyhäkorvaus

Työntekijälle maksetaan arkipyhäkorvauksena uudenvuodenpäivältä, pitkäperjantailta, 2. pääsiäispäivältä, vapunpäivältä, helatorstailta, juhannusaatolta, jouluaatolta, 1. ja 2. joulupäivältä 8 tunnin palkka keskituntiansion mukaan.

Vapaapäiväksi sattuvalla itsenäisyyspäivällä sekä milloin työntekijä ei sairaudesta tai tapaturmasta johtuvan työkyvyttömyytensä vuoksi ole oikeutettu itsenäisyyspäivän palkkaan, maksetaan arkipyhäkorvaus tämän pykälän mukaisesti.

Loppiaisena ollessa muuna arkipäivänä kuin lauantaina se lyhentää työaikaa ja siitä maksetaan menetettyä ansiota vastaava korvaus tämän pykälän mukaisesti.

1. Arkipyhäkorvaus maksetaan kuitenkin vain työntekijälle, jonka työsuhte on yhtäjaksoisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta ennen ko. arkipyhää ja edellyttäen, että työntekijä on ollut työtuntijärjestelmän mukaisesti työssä viimeisenä arkipyhää edeltäneenä ja myös sen jälkeen lähinnä seuraavana työpäivänä tai toisena näistä päivistä, jos poissaolo on johtunut työnantajan luvasta tai työntekijän sairaudesta, reservin harjoituksesta tai muusta niihin verrattavasta syystä.
 2. Arkipyhäkorvaus maksetaan tämän pykälän tarkoittamalle työntekijälle myös vuosiloman, enintään 3 kuukautta arkipyhää ennen kestäneen sairauden ja lakisääteisen äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan, työehtosopimuksen 19 §:ssä tarkoitetun lapsen sairaudesta johtuvan palkallisen poissaolon sekä taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuneen enintään 2 viikkoa arkipyhää ennen kestäneen lomautuksen aikana sattuvilta arkipyhiltä sekä myös silloin, kun arkipyhä sattuu työntekijän vapaapäiväksi riippumatta siitä, onko työntekijä sanottuna päivänä ollut työssä vaiko ei. Jos poissaolo työtuntijärjestelmän mukaisesti työpäiväksi sattuvana arkipyhänä on johtunut muusta kuin 2. kohdassa mainitusta syystä, ei arkipyhäkorvausta kuitenkaan makseta.
- Edellytyksenä arkipyhäkorvauksen maksamiseksi lomautuksen ajalta on lisäksi se, ettei työntekijä itsestään riippuvasta syystä jätä käyttämättä hyväkseen hänelle tarjottua mahdollisuutta palata työhön lomautuksen päättyttyä.
3. Työntekijän aikatuntipalkkaa kuukausipalkaksi muutettaessa menetellään siten, että hänen aikatuntipalkkansa kerrotaan luvulla 170. Näin saatua kuukausipalkkaa korotetaan 4,3 %, mikä vastaa erillisesti korvattavien arkipyhien vaikutusta ansioon.

4. Osa-aikatyötä tekevän työntekijän arkipyhäkorvaus lasketaan siten, että kerrotaan viikon säännöllisten tuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä edellä oleva arkipyhäkorvaus.

14 § Matkakorvaus ja päiväraha

1. Matkakorvaukset ja päiväraha maksetaan kulloinkin voimassa olevan valtion virkaehtosopimuksen matkaluokka II mukaan.
2. Menetettyjä säännöllisiä työtunteja vastaavalta määrältä matkatunteja maksetaan keskituntiansion mukainen korvaus.

Vapaapäivänä tapahtuvalla matkalla maksetaan enintään 8 tunnin matka-ajalta keskituntiansion mukainen korvaus.

Milloin työntekijälle on järjestetty makuupaikka, ei edellä mainittua korvausta suoriteta kello 22.00 – 06.00 välisenä aikana.

Matkaan käytettyä aikaa ei lasketa työajaksi.

15 § Palkanmaksu

Työpalkat maksetaan kerran viikossa, kerran kahdessa viikossa tai, paikallisesti sopien, kaksi kertaa kuukaudessa.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Tilissä saadaan jättää sisään enintään viiden päivän palkka. Jos palkanmaksupäivä sattuu juhlapäiväksi tai muuksi vapaapäiväksi tai kun palkka maksetaan pankin kautta ja pankki on suljettu palkanmaksupäivänä, maksetaan palkka edellisenä arkipäivänä kuitenkin niin, että mikäli tilinlaskenta-ajalle sattuu useampia sunnuntai- tai juhlapäiviä, voidaan laskentaa varten varata neljä työpäivää. Kuitenkin voidaan edellä olevien määräysten estämättä paikallisesti sopia toisinkin riittävän ajan varaamisesta palkan laskemista ja maksamista varten.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia, että työsuhteen päättyessä eräänntyvät saatavat maksetaan yrityksen normaalina palkanmaksupäivänä.

16 § Sairausajan palkka**Edellytykset**

1. Sairausajan palkka maksetaan, jos

– työntekijä on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työsuopimuksen mukaista työtä

Työehtosopimus

- työntekijä ei ole aiheuttanut työkyvyttömyyttä tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella.

Ilmoitusvelvollisuus ja lääkärintodistus

2. Työntekijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan työnantajalle sairastumisestaan. Työkyvyttömyys todetaan yrityksen työterveyslääkärin tai muulla työnantajan hyväksymällä lääkärintodistuksella, ellei tästä ohjeesta muuta johdu.

Epidemian aikana, kun lääkäriin pääsy vaikeutuu tai kun lääke-
rinpalveluksia ei muutoin ole riittävästi saatavilla, työterveyshoitaja tai terveydenhoitaja voi antaa tutkimuksensa perusteella sairauslomatodistuksen enintään kolmeksi vuorokaudeksi kerrallaan.

S o v e l t a m i s o h j e :

Edellä olevan määräyksen mukaan työntekijällä on edelleen oikeus valita lääkäriinsä. Näillä säännöksillä ei ole kuitenkaan tarkoitettu aikaansaada sellaista käytäntöä, että työntekijä valitsisi toispaikkakuntalaisen tai sellaisen lääkärin palveluksia, joita hänen ei ole mahdollista saada oman säännöllisen työaikansa ulkopuolella. On siis toisin sanoen edellytetty, että työntekijä ensisijaisesti käyttää oman työterveyslääkärin palveluja ja näitäkin, mikäli mahdollista oman säännöllisen työaikansa ulkopuolella.

Sairauslomatodistus on edellä mainituin edellytyksin hyväksyttävä todistus, jollei työnantaja perustelluin syin pysty osoittamaan väärinkäytöstä.

Palkanmaksu

3. Työnantaja maksaa sairausajan palkkaa seuraavasti:

Työsuhteen kesto sairastumishetkellä	Ajanjakson pituus
vähintään 1 kuukauden mutta alle 3 vuotta	28 päivää
3 vuotta mutta alle 5 vuotta	35 "
5 vuotta mutta alle 10 vuotta	42 "
10 vuotta tai kauemmin	56 "

Palkka maksetaan sairastumisjaksoon sisältyviltä työtuntijärjestelmän mukaisilta työpäiviltä keskituntiansion mukaan. Palkka maksetaan toisen sellaisen sairauspäivän alusta, joka työssä oltaessa olisi ollut työntekijän työpäivä.

Jos sairaudesta tai tapaturmasta johtuva työkyvyttömyys alkaa ennen kuin työsuhde on jatkunut yhden kuukauden, työnantaja maksaa sairausajan palkkana 50 % työntekijän henkilökohtaisesta aikapalkasta,

Työehtosopimus

kuitenkin enintään niiltä työtuntijärjestelmän mukaisilta työpäiviltä, jotka ovat työkyvyttömyyden alkamispäivän ja sen jälkeisen 9 arkipäivän pituisen ajanjakson sisällä. Karenssipäivältä maksettavan palkan suhteen ja myös muutoinkin noudatetaan tämän pykälän määräyksiä.

Jos työntekijälle sairausvakuutuslain mukaan kuuluva oikeus päivärahaan alkaa aikaisemmin, lyhenee vastaavasti aika, jolta palkkaa on maksettava.

Karenssi

4. Työnantaja maksaa palkan myös karenssipäivältä, mikäli

- sairauden aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu sairastumispäivän jälkeen vähintään 6 arkipäivää
- työkyvyttömyys on aiheutunut työtapaturmasta.
- Työntekijälle, jonka työsuhde on ennen sairauden alkua jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään 12 kk, sairausajanpalkka maksetaan ensimmäisen sellaisen sairauspäivän alusta lukien, joka työssä oltaessa olisi ollut työntekijän työpäivä.

Sairastuminen kesken työpäivän

5. Mikäli työntekijän työkyvyttömyys alkaa kesken työpäivän, hänelle maksetaan hänen sinä päivänä menettämältään säännölliseltä työajalta keskituntiansion mukainen korvaus.

Saman sairauden uusiutuminen

6. Työntekijän sairastuessa samaan sairauteen 30 päivän kuluessa työhön paluusta lasketaan poissaolojaksot yhteen ja niiltä maksetaan palkka kuin kyseessä olisi yksi sairastumisjakso.

Saman sairauden uusiutuessa yli 30 päivän kuluttua töihin palaamisesta sairausajan palkka maksetaan niin kuin kyseessä olisi uusi sairaus eli noudatetaan normaaleja karenssi- ja jaksosäännöksiä.

Määrittely sen suhteen, onko kyseessä sama vai eri sairaus, tapahtuu Kansaneläkelaitoksen tekemän ratkaisun perusteella.

S o v e l t a m i s o h j e :

Jos työntekijä työstänsä saaman ammattitaidin johdosta joudutaan siirtämään toiseen tehtävään, tulisi siirto, jos hän ei ole oikeutettu osaeläkejärjestelmän mukaiseen eläkkeeseen, mahdollisuuksien mukaan ja kyseisen henkilön työkyvyn sekä toisaalta hänen ammattitaidista tapaturmavakuutuslain nojalla saamansa korvauksen

Työehtosopimus

huomioonottaen pyrkiä järjestämään siten, ettei hänen ansionsa olennaisesti alene. Tämän saavuttamiseksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota kuntoutukseen ja uudelleenkoulutukseen.

Työntekijän palatessa sairauslomalta hänet on pyrittävä sijoittamaan entiseen tai sitä palkkaukseltaan vastaavaan työhön.

Vähennykset

7. Sairausajan palkasta vähennetään samasta työkyvyttömyydestä ja samalta ajanjaksolta saatu päiväraha tai siihen rinnastettava korvaus, joka maksetaan lain tai sopimuksen perusteella. Työnantajalla ei kuitenkaan ole oikeutta vähentää ko. korvausta sairausajan palkasta siltä osin kuin korvausta maksetaan työntekijälle hänen kokonaan tai osaksi itse kustantamansa vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella.

Siltä ajalta, jolta työnantaja on työntekijälle maksanut sairausajan tai äitiysvapaan palkan, on hän oikeutettu nostamaan itselleen palautuksena työntekijälle tulevan edellisen kappaleen mukaisen päivärahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen määrän takaisin työntekijältä, ei kuitenkaan enempää kuin maksamansa määrän.

Jos päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta ei työntekijästä itsestään johtuvista syistä makseta tai jos se maksetaan vähäisempänä kuin mihin hänellä lain mukaan olisi ollut oikeus, työnantajalla on oikeus vähentää sairausloman palkasta se päiväraha tai sen osa, mikä työntekijän laiminlyönnin johdosta on jäänyt maksamatta.

Sairausajan palkanmaksuun liittyvät menettelytapaohjeet

- a) Työkyvyttömyys todetaan työnantajan hyväksymällä todistuksella. Työkyvyttömyys todetaan yrityksen työterveyslääkärin tai muulla työnantajan hyväksymällä lääkärintodistuksella, ellei tästä ohjeesta muuta johdu.

Edellisen kappaleen mukaisesti taannehtiva lääkärintodistus hyväksytään, mikäli lääkäri on kirjoittanut todistukseen perusteet taannehtivuudelle.

- b) Lääkärintodistuksiin liittyvät epäselvyydet

Työnantaja on velvollinen maksamaan sairausajan palkkaa, kun sairausajan palkan perusteet ja määrä on hyväksyttävästi selvitetty.

Mikäli työnantaja ei ole perustellusta syystä hyväksynyt työntekijän esittämää lääkärintodistusta, on hänellä oikeus osoittaa työntekijä nimetyn lääkärin tarkastettavaksi. Tällöin työnantaja suorittaa lääkärintodistuksen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset.

Työehtosopimus

Sairauslomatodistus on edellä mainituin edellytyksin hyväksyttävä todistus, jollei työnantaja perustelluin syin pysty osoittamaan väärinkäytöstä. Lääkärintodistuksiin liittyvät epäselvyydet selvitetään työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti saatua asia tarvittaessa sairauslomatodistuksia käsitteleviin viranomais- ja asiantuntijaelimiin.

- c) Yrityksen työterveyspalvelujen hyväksikäytön tulee olla ensisijaista

Työntekijän tulee käydä ensisijaisesti yrityksen työterveyslääkärin vastaanotolla.

Työntekijällä on edelleen oikeus valita lääkäriinsä. Sairausajan palkan maksamisen perusteena oleva työkyvyttömyys todetaan ensisijaisesti työterveyslääkärin antamalla todistuksella, ellei työntekijä esitä perusteltua syytä muun lääkärin käyttöön. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi omalääkärijärjestelmän käyttäminen, tarve kääntyä erikoislääkärin puoleen, pitkäaikainen hoitosuhde, työterveysaseman aukioloajat tai pitkä matka työterveyslääkärin vastaanotolle.

- d) Sairastuminen epidemian aikana

Työntekijöiden sairastumiset voivat epidemioiden aikana olla siinä määrin lukuisia, että lääkäriin pääsy vaikeutuu. Sama tilanne voi syntyä tilapäisesti silloin, kun lääkärin palveluksia ei ole saatavilla siinä määrin, että asia voitaisiin muuten hoitaa.

Edellisessä kappaleessa tarkoitetuissa tilanteissa sairaus voidaan katsoa todistetuksi myös silloin, kun työterveyshoitaja tai terveydenhoitaja tutkimuksensa perusteella ilmoittaa havaitsemansa oireet ja mahdollisen sairausloman tarpeen enintään kolmeen vuorokauteen saakka kerrallaan edellyttäen, että kertautuvan todistuksen antaja on sama terveydenhoitaja. Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota mahdollisen lääkärin hoidon tarpeeseen.

Osapuolet edellyttävät kuitenkin, että työterveyshoitaja tai terveydenhoitaja ennen sairauslomatodistuksen antamista on yhdessä lääkärin kanssa todennut edellä tarkoitettun tilanteen olemassaolon.

- e) Sairauspoissaolojen aiheuttamien ongelmien vähentäminen

Liitot kiinnittävät paikallisten osapuolten huomiota sairauksien ja tapaturmien ennalta ehkäisevään toimintaan. Myös urheilusta johtuvat, varsinkin vaikeammanasteiset vammat aiheuttavat toistuessaan työnantajalle lisääntyviä sairausajan palkkakustannuksia ja vaikeuksia työntekijän työhön sijoittamisessa. Osapuolten yhteinen etu on saada poissaolot mahdollisimman vähäisiksi.

Työehtosopimus

Liitot seuraavat myöhemmin sovittavalla tavalla sairauspoissaolojen kehittymistä ja selvittävät tarvittaessa keinoja poissaolojen aiheuttamien tuotannollisten ongelmien selvittämiseksi.

Työnantajan ja luottamusmiesten tulee yhdessä pyrkiä ohjaamaan työntekijöitä työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevien määräysten oikeaan soveltamiseen.

Uusille työntekijöille asiaa koskevaa valistusta ja ohjausta on suositeltavaa jakaa heti perehdyttämisen yhteydessä.

- f) Selvä väärinkäyttö voi olla työsopimuksen päättämisperuste

Mikäli sairausajan palkkaetuja käytetään tahallaan väärin, ei sairausajan palkkaa luonnollisestikaan makseta. Tahallinen väärinkäyttö saattaa lisäksi johtaa työsopimuslain säännösten perusteella tapahtuvaan työsopimuksen purkamiseen tai irtisanomiseen.

- g) Sairastumisesta tulee tehdä ilmoitus työnantajalle ennen työvuoron alkua, milloin se on mahdollista

Työntekijän tulee ilmoittaa sairastumisestaan lähimmälle esimiehelleen tai työnantajan ilmoittamalle muulle henkilölle jo ennen työvuoron alkua, milloin se olosuhteet huomioon ottaen on suinkin mahdollista. Tähän liittyvät menettelytavat työnantajan tulee saattaa työntekijöiden tietoon.

Ajoissa tehty ilmoitus on tärkeä sen vuoksi, että työpaikalla jo työvuoron alkaessa tiedetään, onko joku mahdollisesti poissa ja miten poissaolotapauksessa työt sinä päivänä järjestetään.

Jos työntekijä tahallisesti laiminlyö ilmoittaa viipymättä sairastumisestaan työnantajalle, alkaa sairausajan palkanmaksuvelvollisuus aikaisintaan sinä päivänä, jona ilmoitus on tehty.

17 § Lääkärintarkastukset

Lakisääteiset lääkärintarkastukset

1. Työnantaja korvaa työntekijälle ansionmenetyksen lakisääteistä työterveyshuoltoa koskevan valtioneuvoston päätöksen (950/94) tarkoittamissa ja työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa hyväksytyissä työsuhteen aikana suoritettavissa terveystarkastuksissa sekä niihin liittyvissä matkoissa hänen menettämäänsä säännöllisiä työtunteja vastaavalta ajalta. Samoin menetellään tapauksissa, joissa on kysymys nuorista työntekijöistä annetussa laissa (998/93), ja säteilylaissa (592/91) tarkoitetuista tutkimuksista. Samaa sääntöä noudatetaan lisäksi niissä tartuntatautilain (583/86) edellyttämässä tutkimuksissa, jotka johtuvat

Työehtosopimus

työntekijän siirtymisestä saman yrityksen sisällä työtehtävään, jossa kyseinen lääkärintarkastus vaaditaan.

Työntekijälle, joka lähetetään edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin tutkimuksiin tai määrätään tällaisessa tarkastuksessa jälkিতarkastukseen, suorittaa työnantaja myös korvauksen välttämättömistä matkakustannuksista. Mikäli tutkimukset tai jälkিতarkastus tehdään muulla paikkakunnalla, maksaa työnantaja myös päivärahan.

Mikäli tarkastus tapahtuu työntekijän vapaa-aikana, maksetaan työntekijälle korvauksena ylimääräisistä kuluista summa, joka vastaa sairausvakuutuslain mukaista tarveharkintaisen päivärahan määrää.

Muut lääkärintarkastukset

2. Ansionmenetyksen korvattavuuden edellytykset ovat seuraavat:

Perusedellytykset (koskevat kaikkia A–E kohtia)

Kysymyksessä on oltava sairastumis- tai tapaturmatapaus, jossa on välttämätöntä päästä nopeasti lääkärintarkastukseen. Työntekijän on esitettävä lääkärintarkastuksesta työnantajan hyväksymä selvitys (esim. lääkärintodistus tai lääkäripalkkiokuitti) sekä työnantajan pyytäessä selvitys siitä kuinka kauan lääkärintarkastus odotus- ja kohtuullisine matka-aikoineen kesti.

Muissa kuin edellisessä kappaleessa tarkoitetuissa sairastumis- tai tapaturmatapauksissa edellytetään, että työntekijä varaa vastaanottoajan työaikana vain, jos se ei ole kohtuullisen ajan (esim. normaalitytapauksissa viikon) kuluessa saatavissa työajan ulkopuolella. Työntekijän on esitettävä luotettava selvitys siitä, ettei hän ole voinut saada vastaanottoa työajan ulkopuolella.

Työntekijän on ilmoitettava lääkäriin menostaan etukäteen työnantajalle. Jos ilmoitusta ei ylivoimaisen esteen takia voida etukäteen tehdä, on ilmoitus tehtävä välittömästi, kun se on mahdollista.

Lääkärintarkastus on järjestettävä työajan tarpeetonta menetystä välttäen. Mikäli työntekijä saa lääkärintarkastuksen ajalta sairausajan palkkaa, ei korvausta ansionmenetyksestä lääkärintarkastusta koskevien sopimusmääräysten nojalla suoriteta. Korvausta ei suoriteta myöskään sairausajan palkkamääräysten edellyttämänä karenssipäivänä suoritettun lääkärintarkastuksen ajalta.

Milloin sairaus on johtunut omasta törkeästä tuottamuksesta tai tahallisuudesta, ei ansionmenetystä korvata.

Erityisedellytykset

Ansionmenetys korvataan:

a) Uusi tai uusiutuva sairaus

Ansionmenetys korvataan sellaisen lääkärintarkastuksen ajalta, jossa todetaan työntekijän sairaus.

Lääkärin tutkimustoimenpiteestä johtuneen, enintään vuorokauden kestäneen työkyvyttömyyden ajalta.

Milloin työntekijä sairausoireiden vuoksi on otettu sairaalaan tarkkailtavaksi tai tutkittavaksi. Tällöin noudatetaan sairausajan palkkamääräyksiä.

b) Aikaisemmin todettu sairaus

Kroonisen sairauden edellyttämän lääkärintarkastuksen ajalta edellyttäen, että kysymyksessä on ao. erikoisalan lääkärin suorittama tarkastus hoidon määrittelemiseksi.

Sairauden olennaisesti pahentuessa, minkä vuoksi työntekijän on ollut tarpeen hakeutua lääkärintarkastukseen.

Hoidon määrittelemiseksi tarpeellisen ao. erikoisalan lääkärin tarkastuksen ajalta, jossa annetaan määräys apuvälineen esim. silmälasien hankkimiseksi.

Muun aikaisemmin todetun sairauden hoidon määrittelemiseksi tarpeellisen lääkärintarkastuksen ajalta vain, jos lääkärinpalveluja ei ole saatavissa työajan ulkopuolella.

Syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta. Tällöin noudatetaan sairausajan palkkamääräyksiä.

c) Laboratorio- ja röntgentutkimukset

Korvattavaan lääkärintarkastukseen välittömästi liittyvän laboratorio- ja röntgentutkimuksen ajalta. Laboratorio- ja röntgentutkimuksen tulee olla lääkärin määräämä ja siten osa tarkastusta.

Erillisen laboratorio- tai röntgentutkimuksen ajalta aiheutuva ansionmenetys korvataan vain, jos työntekijällä ei ole mahdollisuutta päästä em. laboratorio- tai röntgentutkimukseen työajan ulkopuolella tai jos sairaus edellyttää tutkimuksen suorittamista ainoastaan tietynä

vuorokauden ajankohtana. Tällainen ajankohtavaatimus tulee selvittää lääkärintodistuksella.

d) Raskauteen liittyvät lääkärintarkastukset ja tutkimukset

Sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahan saamisen edellytyksenä olevan lääkärin tai terveyskeskuksen todistuksen hankkimiseksi välttämättömän tarkastuksen ajalta.

Synnytystä edeltävän lääketieteellisen tutkimuksen ajalta, mikäli tutkimukset on suoritettava työaikana.

e) Äkillinen hammassairaus

Jos äkillinen hammassairaus ennen hoitotoimenpiteitä aiheuttaa työntekijän työkyvyttömyyden, joka vaatii samana päivänä tai saman työvuoron aikana annettavaa hoitoa, hoitotoimenpiteen ajalta, mikäli hänen ei onnistu saada hoitoa työajan ulkopuolella. Työkyvyttömyys ja hoidon kiireellisyys osoitetaan hammaslääkärin antamalla todistuksella.

Laskenta

3. Edellä kohdissa 1–2 tarkoitettu ansionmenetys määräytyy ao. työehtosopimuksen sairausajan palkan laskenta- ja yhteensovittussääntöjen mukaan. Samoin sovelletaan 1. kohdan toisessa kappaleessa tarkoitetun päivärahan osalta ao. työehtosopimuksen matkakustannusten korvausmääräyksiä.

18 § Perhevapaa

1. Äitiys-, erityisäitiys-, isyys-, vanhempain- ja hoitovapaa annetaan lain mukaisesti. Raskaana olevaa työntekijää ei saa pitää sellaisessa työssä, joka saattaa aiheuttaa vaaraa hänelle tai sikiölle.

Äitiysvapaan palkka

2. Kun työntekijän työsuhte on jatkunut vähintään 6 kuukautta ennen synnytystä, hänelle maksetaan keskituntiansion mukaista palkkaa äitiysvapaan ajalta 42 päivän pituisen ajanjakson työpäiviltä työopimuslain 4. luvun 1 §:n mukaisen äitiysvapaan alkamispäivästä lukien.

S o v e l t a m i s o h j e :

Jos uusi äitiysvapaa alkaa siten, että työntekijä ei palaa välillä työhön, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta uuden äitiysvapaan osalta.

Työehtosopimus

Työntekijä katsotaan palanneeksi työhön, jos työhön paluu on estynyt sairausloman tai vuosiloman vuoksi.

Jos perheeseen on adoptoitu alle 7-vuotias lapsi, on jommallakummalla adoptiovanhemmista oikeus 42 päivän pituiseen vanhempainvapaaseen, jolta ajalta työnantaja maksaa palkan työntekijälle niin sanotun äitiysvapaan palkan maksamista koskevien työehtosopimusmääräysten mukaisesti ja että työnantajalle maksetaan tältä ajalta Sairausvakuutuslain mukaista vanhempainpäivärahaa.

Isyysvapaan palkka

Sairausvakuutuslain mukaiseen 18 arkipäivän pituiseen isyysvapaaseen liittyen maksetaan työntekijälle säännöllisen työajan palkka ensimmäiseltä kuudelta (6) isyysvapaapäivältä. Isyysajan palkanmaksussa noudatetaan samoja edellytyksiä ja muita säännöksiä kuin äitiysvapaan palkan maksamisessa.

Kokonaissuunnitelma

3. Liitot suosittelevat kokonaissuunnitelman laatimista vanhempain- ja hoitovapaan käyttämisestä keskusjärjestöjen yhteisesti laatimalla lomakkeella. Perhevapaiden käyttämisestä on ilmoitettava pääsääntöisesti kaksi kuukautta ennen vapaan alkamista.

S o v e l t a m i s o h j e :

a. Vanhempain- tai hoitovapaan keskeyttäminen

Työntekijällä on oikeus perustellusta syystä muuttaa vanhempain- tai hoitovapaan ajankohta. Muutoksesta on ilmoitettava työnantajalle viimeistään kuukautta ennen muutoksen toteuttamista tai niin pian kuin mahdollista. Työntekijän keskeyttäessä vanhempain- tai hoitovapaan työkyvyttömyyden takia ei työnantajalla ole sairausajan palkanmaksuvelvollisuutta työsopimuslain mukaisesti ilmoitetun vanhempain- tai hoitovapaan ajalta.

b. Työnteko muualla vanhempain- tai hoitovapaan aikana

Vanhempain- tai hoitovapaa on tarkoitettu käytettäväksi lapsen hoitamiseen. Työskentely vapaan aikana on siten mahdollista vain, jos se voi tapahtua niin, ettei lapsen hoito esty tai häiriinny. Esimerkiksi iltatyö voi olla mahdollista, jos työ normaalisti on päivätyötä ja lapsen hoito on järjestetty iltaisin.

Työehtosopimus

4. Perhevapaalta palaavalla työntekijällä on oikeus palata ensisijaisesti aikaisempaan työhönsä. Jos tämä ei ole mahdollista, on työntekijälle tarjottava aikaisempaa työtä vastaavaa työ sopimuksen mukaista työtä ja jos tämäkään ei ole mahdollista, muuta työ sopimuksen mukaista työtä (työsopimuslaki 4. luku 9 §).

Alle 10-vuotiaan lapsen äkillinen sairastuminen

Alle 10-vuotiaan oman tai muun kodissa pysyvästi asuvan lapsen äkillisesti sairastuessa, maksetaan äidille tai isälle tai lasta huoltavalle henkilölle, joka asuu vakituisesti yhteisessä taloudessa äidin tai isän kanssa tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevan määräyksen mukainen korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamista koskevien määräysten mukainen selvitys. Edellä sanottua sovelletaan sekä yksinhuoltajuuteen että yhteishuoltajuuteen.

Samanaikaisen sairastumisen johdosta korvausta maksetaan vain toiselle huoltovastuullisista.

Samoin perusteiden mukaisesti maksetaan vastaava korvaus lapsen äidille tai isälle, mikäli jommallakummalla vanhemmista ei sairauden, matkan, työskentelystä, opiskelusta tai koulutukseen osallistumisesta johtuvan toisella paikkakunnalla asumisen tms. tilapäisen esteen vuoksi ole mahdollisuutta osallistua lapsen hoitoon eikä muuta hoitoa saada järjestetyksi tämän momentin mukaisesti. Tätä momenttia sovellettaessa opiskelu rinnastetaan ansiotyöhön.

Samanaikaisen sairastumisen johdosta korvausta maksetaan samanaikaisesti vain toiselle vanhemmista siten, että palkallinen ajanjakso ei yhteenlaskettuna ylitä jäljempänä soveltamisohjeen 5. kohdassa mainittua poissaolon enimmäispituutta.

S o v e l t a m i s o h j e :

1. Selvitys lapsen sairaudesta

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta ja sen aiheuttamasta poissaolosta vaaditaan sama selvitys kuin työehtosopimuksen ja yrityksessä mahdollisesti omaksutun käytännön mukaan vaaditaan työntekijän omasta sairaudesta. Yleensä tämä merkitsee lääkärintodistuksen hankkimista lapsen sairaudesta. Mikäli kuitenkin työpaikalla hyväksytään työntekijän

Työehtosopimus

sairastumistapauksessa jokin muu selvitys, tulee tämän riittää myös lapsen sairastumisen vuoksi tapahtuvan poissaolon selvittämiseksi.

2. Milloin poissaolo on välttämätön lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi

Poissaolo on sallittu sopimuksen mukaan sekä lapsen äidille, isälle tai jomkankumman kanssa vakituisesti samassa taloudessa asuvalle lasta huoltavalle henkilölle. Edellytyksenä poissaololle on molempien huoltovelvollisten ansiotyössä olo. Lähtökohtana on, että työntekijän tulisi ensisijaisesti pyrkiä järjestämään hoito. Vasta silloin, kun tähän ei ole mahdollisuuksia, voi jompikumpi huoltovelvollisista jäädä hoitamaan lasta. Poissaolotapauksissa työntekijältä vaaditaan selvitykseksi poissaolon välttämättömyydestä tieto lapsen hoitopaikan sekä samassa taloudessa asuvien perheenjäsenten hoitomahdollisuudesta ja sopivuudesta tehtävään. Työnantajalle ei tarvitse antaa selvitystä naapurien, kunnallisten kodinhoitajien ym. hoitajien puutteesta.

Perheenjäsenillä tarkoitetaan kyseisen lapsen vanhempia, isovanhempia sekä lapsen vanhempia sisaruksia sekä muita työntekijän taloudessa eläviä.

3. Lapsi sairastuu kesken vanhemman työpäivän

Mikäli sopimuksen muut edellytykset ovat olemassa, tulee työntekijälle korvata poissaolotapauksessa palkka työehtosopimuksen mukaisesti käyttäen keskituntiansiota. Yleensä tämä merkitsee sitä, että työntekijä saa lapsen sairastumispäivältä palkan työvuoaronsa loppuun asti. Sairastumispäivää seuraava päivä on yleensä sairausloman ensimmäinen päivä, johon sovelletaan muun muassa työehtosopimuksen karenssiaikaa koskevia määräyksiä.

4. Saman sairauden uusiutuminen

Mikäli lapsi sairastuu uudelleen samaan sairauteen työehtosopimukseen tai alakohdaksiin käytäntöön perustuvan 30 päivän kuluessa, maksetaan työehtosopimuksen sairausajan palkka (keskituntiansio) myös lapsen hoidon osalta ilman karenssia, kuten se tapahtuisi työntekijän oman sairauden osalta.

Sopimuksen tarkoittamana saman sairauden uusimisena ei pidetä kahden tai useamman lapsen sairastumista peräkkäin alle 30 päivän välein samassa perheessä. Myöskään työntekijän ja lapsen peräkkäin sattuvat sairaudet eivät keskenään muodosta työehtosopimuksen tarkoittamaa uusiutumistapausta.

Työehtosopimus

5. Poissaolon pituus

Sopimuksella mainitulla lyhyellä tilapäisellä poissaololla tarkoitetaan yhden, kahden, kolmen tai neljän päivän poissaoloa. Poissaolon pituus on aina arvioitava tapaus tapaukselta ottaen huomioon muun muassa hoidon järjestämismahdollisuudet ja sairauden laatu. Sopimus ei siten merkitse automaattista oikeutta neljän päivän palkalliseen enimmäispoissaoloon. Poissaolon ollessa sovitua pitemmän ei korvausta makseta. Luonnollista on kuitenkin, ettei sairasta lasta voida aina jättää yksin lapsen sairauden jatkuessa pitempäänkin kuin sen ajan, jolta korvausta maksetaan.

6. Lapsen sairastumisesta aiheutuvan poissaolon vaikutus työntekijän vuosiloman ansaitsemiseen

Vuosilomalain 3 §:n luettelo työssäolopäivien veroisista päivistä ei sisällä lapsen sairastumisesta johtuvia poissaolopäiviä. Liitot ovat kuitenkin sopineet, että palkallinen poissaolo lapsen äkillisen sairastumisen johdosta ei vähennä työntekijän vuosiloman ansaitsemista. Tämän mukaan ko. poissaolopäivät rinnastetaan lain tarkoittamiin työssäolopäivien veroisiin päiviin.

7. Yksinhuoltaja

Sopimuksen tarkoittamassa mielessä katsotaan yksinhuoltajaksi myös henkilö, joka ilman erillistä asumusero- ja avioeropäätöstä pysyvästi on muuttanut asumaan erilleen aviopuolisostaan sekä henkilö, jonka puoliso on estynyt osallistumasta lapsen hoitoon asevelvollisuuden suorittamisen tai reservin harjoitusten vuoksi.

8. Molemmat vanhemmat vuorotyössä

Mikäli lapsen vanhemmat ovat saman työnantajan palveluksessa vuorotyössä siten, että vanhempien työvuorot osuvat peräkkäin, varataan kotona olevalle vanhemmalle mahdollisuus ilman palkan menetystä hoitaa äkillisesti sairastunutta lasta siihen saakka, kunnes toinen vanhemmista palaa työvuoroltaan kotiin. Tällaisen palkallisen poissaolon pituus on se aika, mikä kuluu edestakaiseen työmatkaan.

Vaikeasti sairas lapsi

5. Työntekijällä, jonka lapsi sairastaa valtioneuvoston päätöksessä numero 1335/2004 tarkoitettua vaikeaa sairautta, on oikeus olla poissa työstä osallistuakseen lapsensa hoitoon, kuntoutukseen tai hoidon opastukseen sovittua poissaolosta etukäteen työnantajan kanssa.

Työehtosopimus

19 § Palvelusvuosilisä

Joulukuun 1. päivää lähinnä seuraavan palkanmaksun yhteydessä suoritetaan työntekijälle palvelusvuosilisää sen mukaan, kuinka kauan hänen työsuhteensa on tätä edeltävän marraskuun loppuun mennessä yhdenjaksoisesti kestänyt.

Palvelusvuosilisä on maksettava kuitenkin viimeistään joulukuun 18. päivään mennessä.

Lisä määräytyy seuraavasti:

Työsuhteen kesto	Lisänä suoritettava euromäärä lasketaan kaavasta:
5 mutta ei 10 vuotta	0,5 x Lkk x KTA
10 mutta ei 15 vuotta	1,5 x Lkk x KTA
15 mutta ei 20 vuotta	2,5 x Lkk x KTA
20 mutta ei 25 vuotta	3,5 x Lkk x KTA
25 vuotta tai enemmän	4,5 x Lkk x KTA

Lkk = edellisen lomanmääräytymisvuoden lomaan oikeuttavien kuukausien lukumäärä
KTA = työehtosopimuksen 12 §:ssä tarkoitettu keskituntiansio

1. Perusteen toteaminen

Kuuluuko työntekijä lisän soveltamispiiriin ja minkä perusteen mukaisesti mahdollinen lisä hänelle suoritetaan, todetaan vuosittain 30.11. Tällöin todettua perustetta noudatetaan seuraavaan tarkastusajankohtaan asti. Työsuhteen yhdenjaksoisuutta laskettaessa noudatetaan vuosilomalain soveltamiskäytäntöä.

2. Työsuhteen päättyminen

Mikäli lisän soveltamispiiriin kuuluvan työntekijän työsuhde päättyy ennen lisän vuosittaista maksua, suoritetaan työntekijälle lopputilin yhteydessä edeltävän joulukuun alusta laskettuna kultakin sellaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on ansainnut vuosilomaa, 1/12 osa siitä summasta, joka hänelle viimeksi palvelusvuosilisänä suoritettiin.

3. Käsittely palkkahallinnossa

Palvelusvuosilisä suoritetaan erillisenä lisänä. Sitä ei oteta huomioon työehtosopimuksen mukaista eikä lomapaikkasopimuksen 2 § 1. kohdan mukaista keskituntiansiota laskettaessa.

Työehtosopimus

4. Ns. leikkurisääntö

Milloin yritys jo käyttää omaa palvelusvuosilisäjärjestelmää, on työehtosopimuksen mukainen menettely ja olemassa oleva järjestelmä yhteensovittettava ilman, että palveluaikaan perustuvat etuudet maksetaan kahteen kertaan.

5. Palvelusvuosilisän maksuajankohdasta ja –tavasta voidaan paikallisesti sopia poiketa siitä, mitä edellä tässä pykälässä on sanottu.

6. Osa-aikatyötä tekevän palvelusvuosilisän suuruus lasketaan siten, että kerrotaan viikon säännöllisten tuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä edellä olevan kaavan mukaan laskettu palvelusvuosilisä.

20 § Vuosiloma

1. Työntekijä saa vuosiloman vuosilomalain mukaan.

Vuosilomalain 3 §:n mukaan työntekijällä on oikeus saada lomaa kaksi arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta.

Työntekijällä, jonka työsuhde on lomakautta edeltävän lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä jatkunut vähintään yhden vuoden, on oikeus saada lomaa kaksi ja puoli arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta.

Vuosiloma annetaan lomakautena, ellei paikallisesti toisin sovita. Paikallisesti voidaan sopia, että lomapalkka maksetaan normaalina palkanmaksupäivänä.

2. Vuosilomaltaan työhön palaavalle työntekijälle suoritetaan lomaltapaluurahaa 50 % hänen lakisääteisen vuosilomansa ajalta maksetusta palkasta.

3. Lomaltapaluurahan saamisen edellytyksenä on, että työntekijä aloittaa vuosilomansa ilmoitettuna tai sovituna ajankohtana ja palaa työhön heti vuosiloman päätyttyä.

4. Lomaltapaluuraha suoritetaan kuitenkin, mikäli työntekijä välittömästi ennen vuosiloman alkamista tai vuosiloman päätyttyä työsuhteen kestäessä on ollut poissa työstä työnantajan suostumuksella tai on ollut estynyt saapumasta työhön vuosilomalain 3 §:n 5. momentissa mainitun syyn takia.

Työehtosopimus

Pöytäkirjamerkintä 1:

Työstä poissaolo hoitovapaan vuoksi rinnastetaan tilanteisiin, joissa työntekijä on poissa työnantajan suostumuksella. Edellytyksenä lomaltapaluurahan maksamiselle on, että työntekijä palaa työhön hoitovapaalta työsopimuslain tarkoittaman ilmoituksen tai siihen myöhemmin perustellusta syystä tehdyn muutoksen mukaisesti.

5. Lomaltapaluurahasta 1/3 suoritetaan ennakkona vuosilomapalkan maksamisen yhteydessä. Tätä osaa eivät koske edellä olevat lomaltapaluurahan saamista koskevat edellytykset lomaltapaluun osalta.
6. Lomaltapaluuraha suoritetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin työntekijän palkka lomaltapaluupäivältä maksetaan tai olisi maksettu, mikäli hän ei edellä 4 kappaleessa mainitusta syystä olisi ollut estynyt saapumasta työhön, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa lomaltapaluusta.
7. Lomaltapaluuraha voidaan paikallisesti sopia maksettavaksi joko yhtenä tai useampana eränä kuitenkin niin, että se on kokonaan maksettu viimeistään ko. kalenterivuoden loppuun mennessä.

Lomaltapaluurahan maksuajankohdat tulee sopia täsmällisesti siten, että erääntymispäivä tai -päivät ovat riidattomat. Lomarahaa siirrosta tulee sopia ennen vuosiloman tai sen osan alkamista. Lomaltapaluurahan siirtosopimus tulee tehdä kirjallisesti. Asiasta tehty paikallinen sopimus tulee toimittaa liittoihin tiedoksi.

Jos työntekijän työsuhte päättyy ennen lomaltapaluurahan edellä tarkoitettulla tavalla sovittua maksamisajankohtaa, maksetaan se työsuhteen päättyessä, mikäli työntekijä muutoin on siihen tämän työehtosopimuksen mukaan oikeutettu. Mikäli lomaltapaluurahasta on jo osa maksettu, koskee edellä sanottu lomaltapaluurahan vielä maksamatta olevaa osaa.

8. Mikäli vuosiloma on jaettu, suoritetaan kunkin lomanosan päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta noudattaen vastaavasti, mitä edellä 1–6 kohdissa on määrätty. Edellä 5. kohdassa mainittu ennakko maksetaan kuitenkin vain pisimmän lomanosan yhteydessä.
9. Vanhuus-, työkyvyttömyys-, varhennetulle vanhuus- tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirtyvälle työntekijälle maksetaan lomaltapaluuraha edellä mainittuna prosenttina siitä vuosilomapalkasta ja mahdollisesta vuosilomakorvauksesta, johon työntekijä on oikeutettu.
10. Työntekijällä, joka vakinaiseen palvelukseen astumisen vuoksi menettäisi hänelle muutoin työehtosopimuksen mukaan kuuluvan lomaltapaluurahan, on oikeus saada lomaltapaluuraha, mikäli hän suorittanut aasevelvollisuuden vakinaisessa väessä palaa palvelusajan päätyttyä

Työehtosopimus

työhön palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (570/61) edellyttämällä tavalla.

11. Aasevelvollisuuden suorittamisen jälkeen työhön palattaessa maksettavan lomaltapaluurahan määrä lasketaan työehtosopimuksen osoittamana prosenttina siitä lomakorvauksesta, joka työntekijälle maksettiin hänen palvelukseen astuessaan. Jos palvelukseen astuminen on tapahtunut välittömästi vuosilomalta, lasketaan lomaltapaluuraha vastaavasti työntekijälle maksetun vuosilomapalkan ja lomakorvauksen yhteismäärästä.
12. Mikäli työnantaja on muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä irtisanonut hänen työsuhtensa päättymään vuosiloman aikana siten, että työntekijä on työsuhteen päättymisen vuoksi estynyt palaamasta vuosilomaltaan työhön, työntekijä ei tästä syystä johtuen menetä oikeuttaan lomaltapaluurahaan.

21 § Erinäiset korvaukset

1. Työnantaja maksaa varusmiespalveluksen edellyttämään kutsuntaan ensimmäisen kerran osallistuvalla työntekijälle kutsuntapäivän ansionmenetyksen korvauksena yhden työpäivän ansiota vastaavan määrän.
2. Työnantaja maksaa kunnanvaltuuston tai -hallituksen jäsenenä tahi valtiollisia taikka kunnallisia vaaleja varten lain mukaan asetetun vaalilautakunnan tai -toimikunnan jäsenenä toimivalle työntekijälle edellä tarkoitettun toimielimen kokouksesta aiheutuvasta säännöllisen työajan ansionmenetyksestä korvausta siten, että työntekijä yhdessä kunnan tai valtion maksaman ansionmenetyksen korvauksen kanssa saa täydet palkkaedut.

Korvaus maksetaan sen jälkeen, kun työntekijä on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan tai valtion maksamasta korvauksesta.
3. Työntekijällä, joka on ollut yrityksen palveluksessa vähintään vuoden, on oikeus 50- ja 60-vuotispäivinä saada säännöllistä työaikaa vastaava palkallinen vapaa työstä silloin, kun merkkipäivä sattuu hänen työpäiväkseen.
4. Työnantaja maksaa työntekijälle reservin harjoitusten ajalta palkkaa siten, että työntekijä saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut.

Pöytäkirjamerkintä:

Määräystä sovelletaan myös niihin, jotka väestönsuojelulain nojalla koulutetaan väestönsuojelun erikoistehtäviin.

5. Työntekijöillä on oikeus saada yksi päivä palkallista vapaata työstä läheisenomaisensa kuoleman johdosta sekä omana vihkimpäivänään.

Työehtosopimus

Pöytäkirjamerkintä:

Läheisenä omaisena pidetään työntekijän aviopuolisoa, samassa taloudessa asuvaa avopuolisoa, lapsia ja ottolapsia, hänen vanhempiaan, ottovanhempiaan, isovanhempiaan sekä veljiään ja sisariaan sekä aviopuolison vanhempia ja isovanhempia.

22 § Työn- ja aikatutkimukset

1. Sopimuspuolet toteavat, että työpaikoilla järjestettävät työn- ja aikatutkimukset ovat tarpeellisia ja tarkoittavat paitsi työntulosta myös työntekijäin ansioiden paranemista, mutta toteavat samalla, etteivät niiden johdosta ehkä tapahtuvat muutokset töiden järjestelyssä saa aiheuttaa työntekijäin ylirasittumista eivätkä myöskään haitallisesti vaikuttaa heidän normaalsiin palkkatuloihinsa.
2. Työntutkimusten tavoitteena on työmenetelmien kehittämisen lisäksi löytää oikeudenmukainen perusta palkkojen määrittelylle. Työn mittaus on suoritettava määrättyä työmenetelmää ja todellisia olosuhteita vastaavasti, ottamalla huomioon kaikki työaikaan vaikuttavat tekijät.

Tämä edellyttää työntutkimusta suorittavalta henkilökunnalta hyvää tutkimustekniikan hallitsemista ja ammattitaitoa.

3. Työntekijäin ammatillisille luottamusmiehille on varattava mahdollisuus työpaikalla perehtyä työn- ja aikatutkimusten suoritustapaan samoin kuin niiden perusteella toimeenpantuihin uudistuksiin etenkin palkkojen järjestelyssä.
4. TT:n ja SAK:n välistä yleissopimusta noudatetaan tämän työehtosopimuksen osana.

Pöytäkirjamerkintöjä:

1. *Niillä työpaikoilla, joilla työnantaja käyttää työntutkimuksia, on työnantajan annettava työntekijöiden edustajille riittävä selvitys tutkimustavoista sekä siitä, miten niitä mahdollisesti sovelletaan työntekijöiden palkkaukseen.*
2. *Kun on kysymyksessä välittömästi työntekijän työhön kohdistuva työnmittaus, annetaan ennen työntutkimuksen aloittamista hänelle ilmoitus tästä ja sen tarkoituksesta.*
3. *Rationalisointikonsulttien käyttö edellyttää riittävän varhaista tiedottamista, minkä yhteydessä tulee ilmetä, mitä rationalisointi- ja työntutkimustehtäviä toimeksianto sisältää.*
4. *Liitot ovat laatineet 30.1.1989 yhteisen muistion video-tekniikan käyttämisestä työntutkimuksessa.*

Työehtosopimus

23 § Työturvallisuus

1. Työnantaja huolehtii siitä, että työpaikalla käytettävien kemiallisten aineiden käytöstä ja niiden terveydellisistä vaaroista on työpaikalla selvät ohjeet. Kun on syytä otaksua aineen sisältävän terveydelle vaarallisia aineosia, suorituttaa työnantaja siitä tutkimuksen.

Milloin käytettävistä aineista haihtuu kaasuja, on huolehdittava riittävästä tuuletuksesta.

2. TT:n ja SAK:n välistä yleissopimusta noudatetaan tämän työehtosopimuksen osana.

24 § Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut

TT:n ja SAK:n välistä yleissopimusta noudatetaan tämän työehtosopimuksen osana.

Päälouottamusmiehelle annetaan vapaata viikoittain ja maksetaan korvausta kuukausittain seuraavasti **1.3.2014 lukien**:

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Vapaa tunteina/vko
Alle 30	-
30 – 50	4
51 – 100	8
101 – 150	12
151 – 200	15
201 – 400	17
401 – 600	21
yli 600	25

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Korvaus €/kk
Alle 200	71 €
201 – 400	74 €
yli 400	80 €

Työehtosopimus

Päälouuttamusmiehen kuukausikorvaus **1.7.2014 alkaen:**

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Korvaus €/kk
Alle 200	75 €
201 – 400	78 €
yli 400	84 €

Työnantaja järjestää päälouuttamusmiehelle paikan, jossa voidaan säilyttää luottamusmiestehtäviä varten tarvittavat asiakirjat ja toimistovälineet.

Milloin työpaikan koko sitä edellyttää, työnantaja järjestää tarkoituksenmukaisen toimitilan, jossa voidaan käydä luottamusmiestehtävien hoitamista varten välttämättömät keskustelut.

Päälouuttamusmiehelle on luottamusmiestehtäville välttämättömän yhteydenpidon hoitamiseksi varattava mahdollisuus puhelimen käyttöön.

Työsuojeluvaltuutetun vapautus työstä määräytyy seuraavasti:

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Työsuojeluvaltuutetun vapautus h/vko
Alle 30	1
30 – 50	2
51 – 100	4
101 – 150	6
151 – 200	8
201 – 400	12
401 – 600	16
yli 600	20

Työsuojeluvaltuutetun korvaus määräytyy seuraavasti:

1.3.2014 alkaen:

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Korvaus €/kk
Alle 100	61 €
100 tai yli	71 €

Työehtosopimus

1.7.2014 alkaen:

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Korvaus €/kk
Alle 100	64 €
100 tai yli	75 €

Jos työnantaja irtisanoo päälouuttamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun varamiehen työ sopimuksen tai lomauttaa hänet silloin, kun hän ei toimi päälouuttamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun sijaisena taikka hänellä ei muutoinkaan ole luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun asemaa, katsotaan irtisanomisen tai lomauttamisen johtuneen työntekijän luottamus tehtävistä, ellei työnantaja voi osoittaa toimenpiteen johtuneen muusta seikasta.

Liittokäsittely

Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun työsuhteen päättämiseen liittyvistä riidoista työnantajan on ilman tarpeetonta viivytystä ilmoitettava työnantajaliitolle, jonka on saatettava asia työntekijäliiton tietoon. Liittojen on ilman aiheetonta viivytystä selvitettävä paikallisten osapuolten myötävaikutuksella työsuhteen päättämiseen vaikuttavat seikat. Liittojen on viikon kuluessa selvitystyön päättymisestä käsiteltävä luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun työsuhteen päättämiseen liittyvät erimielisyydet liittojen välisessä neuvottelussa ja esitettävä omat kantansa asiassa. Liittojen kannat saatetaan tiedoksi työnantajalle.

25 § Teollisuusalojen ammattiliiton hallintoelinten kokoukset

Työntekijällä, joka on valittu Teollisuusalojen ammattiliitto ry:n hallitukseen, valtuustoon tai liittokokoukseen, on oikeus saada vapautusta työstä osallistuakseen näiden hallintoelinten virallisiin kokouksiin.

Työntekijän on ilmoitettava vapautuksen tarpeestaan niin pian kuin mahdollista ja esitettävä asianmukainen selvitys kokoukseen tarvitsemastaan ajasta.

26 § Riitaisuusien ja erimielisyyksien sovittelu

1. Jos jossakin tämän sopimuksen soveltamista, tulkintaa tai rikkomista koskevassa asiassa syntyy erimielisyyttä työnantajan tai hänen edustajansa ja työntekijäin välillä, on pyrittävä sovintoon neuvottelemalla työnantajan ja työntekijäin tai työpaikan asianomaisen luottamusmiehen kanssa. Ellei yksimielisyyteen päästä, on asia siirrettävä liittojen ratkaistavaksi.

Työehtosopimus

2. Tästä sopimuksesta aiheutuvat erimielisyydet, joista sopimuspuolten kesken edellä 1. kohdassa mainittua menettelyä noudattaen ei ole päästy yksimielisyyteen, ja jotka työtuomioistuimesta annetun lain mukaan kuuluvat työtuomioistuimessa käsiteltäviin tapauksiin, jätetään työtuomioistuimen ratkaistavaksi sanotun lain säätämässä laajuudessa ja järjestyksessä.
3. Ryhtyminen lakkoon, saartoon, työsulkuun tai muuhun siihen verrattavaan toimenpiteeseen samoin kuin joukkoihtisanomiseen tai irtisanoutumiseen tämän sopimuksen voimassaoloaikana tai lisäyksen saamiseksi siihen samassa tarkoituksessa on kielletty.

27 § Paikallinen sopiminen

Työehtosopimuksessa erikseen mainittu paikallinen sopiminen on mahdollista työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti joko työnantajan ja työntekijän kesken tai luottamusmiehen ja työnantajan kesken. Jälkimmäinen menettely tulee kysymykseen silloin, kun sovittava asia koskee koko tuotantolaitosta, työsastoa tai siihen verrattavaa suurempaa työntekijäryhmää.

Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu.

Luottamusmiehen kanssa tehty sopimus sitoo niitä työntekijöitä, joita luottamusmies luottamusmiessopimuksen mukaan edustaa ja se on solmittava kirjallisesti, mikäli jompikumpi sopijapuoli sitä pyytää. Kirjallinen sopimus on voimassa olevan työehtosopimuksen osa.

28 § Erinäisiä määräyksiä

1. Työnantaja pidättää, mikäli työntekijä on antanut siihen valtuutuksen, Teamliiton jäsenmaksut palkasta. Pidätys tapahtuu palkanmaksukausittain, mutta jos palkanmaksukausi on yksi viikko, suoritetaan pidätys kahden viikon väliajoin. Jäsenmaksut tilitetään työntekijäliiton nimeämälle pankkitilille palkanmaksukausittain ja työntekijälle annetaan vuoden tai työsuhteen päätyttyä verotusta varten todistus pidätetystä summasta.
2. Muiden kuin teollisuuslaitoksen työsuhteessa olevien henkilöiden tuominen tehdasalueelle ilman kussakin tapauksessa erikseen teollisuuslaitoksen johdolta saatua lupaa on kielletty.

Työehtosopimus

Teamliiton toimitsijoilla on oikeus, ilmoitettuaan siitä ao. tehtaan johdolle, käydä tutustumassa olosuhteisiin tämän pykälän työehtosopimuksen käsitteissä teollisuuslaitoksissa.

3. Teamliiton ja sen paikallisten osastojen sallitaan kiinnittää kokousilmoituksensa ilmoitustaululle tai muuhun työnantajan osoittamaan paikkaan.
4. Teamliiton rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla, työhuonekunnalla tai vastaavalla on mahdollisuus työajan ulkopuolella (ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai välittömästi työajan päätyttyä, sekä erikseen sovittaessa myös viikkolepoon kuuluvana aikana) järjestää kokouksia työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä seuraavien edellytyksin.
 - a) Kokouksen pidosta työpaikalla tai muussa tämän sopimuksen tarkoittamassa paikassa on työnantajan kanssa sovittava, mikäli mahdollista, kolme päivää ennen aiottua kokousta.
 - b) Työnantaja osoittaa kokouspaikan, joka on joko työpaikalla tai työpaikan läheisyydessä, työnantajan hallinnassa oleva tarkoitukseen soveltuva paikka. Ellei tällaista ole, on kysymyksestä tarvittaessa noudatettava tarkoituksenmukaisen ratkaisun löytämiseksi. Kokouspaikkaa valittaessa on huomiota kiinnitettävä mm. siihen, että työturvallisuudesta, työhygieniasta ja paloturvallisuudesta annettuja määräyksiä voidaan noudattaa ja että kokous ei häiritse liike- tai tuotantotoimintaa.
 - c) Pidettävän kokouksen menosta ja järjestyksestä sekä kokoustilojen siisteydestä vastaavat kokoustilojen varauksen tehnyt järjestö ja järjestäjä. Järjestön luottamushenkilöiden tulee olla kokouksessa saapuvilla.
 - d) Kokouksen järjestäjillä on oikeus kutsua kokoukseen työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton ja sen alayhdistyksen sekä asianomaisen keskusjärjestön edustajia.
5. Mikäli joissakin tämän työehtosopimuksen alaisissa tehtaissa olevien työsääntöjen määräykset ovat ristiriidassa tämän sopimuksen määräysten kanssa, noudatetaan tämän sopimuksen määräyksiä kunnes työsäännöt on saatettu tarpeellisilta osiltaan yhdenmukaisiksi tämän työehtosopimuksen kanssa.
6. Työntekijän tulee myös noudattaa työnantajan tai tämän edustajan antamia muita määräyksiä ja ohjeita, elleivät ne ole ristiriidassa voimassa olevien lain määräysten, tämän työehtosopimuksen tai työsääntöjen kanssa.

29 § Ryhmähenkivakuutus

Työnantaja toteuttaa kustannuksellaan työntekijöitä koskevan ryhmähenkivakuutuksen siten kuin siitä on keskusjärjestöjen välillä sovittu.

30 § Sopimuksen voimassaoloaika

Tämä sopimus on voimassa 1.3.2014 – 30.11.2016, jatkuen senkin jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kahta kuukautta ennen sen päättymistä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu.

Uudesta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa ovat tämän työehtosopimuksen määräykset voimassa siksi, kunnes uusi työehtosopimus on tehty tai sopimusneuvottelut ovat päättyneet.

Helsingissä 11. päivänä marraskuuta 2013

Kenkä- ja nahkateollisuus ry TEAM Teollisuusalojen
ammattiliitto ry

Timo Sarparanta Timo Vallittu

**KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUDEN TYÖEHTOSOPIMUKSEN UUDISTAMISTA
TYÖMARKKINAKESKUSJÄRJESTÖJEN TYÖLLISYYS- JA
KASVUSOPIMUKSEN MUKAISESTI KOSKEVA ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA**

Aika 11.11.2013

Paikka Eteläranta 10, Helsinki

Läsnä **Kenkä- ja nahkateollisuus ry**
Timo Sarparanta

TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry
Timo Vallittu

Kenkä- ja nahkateollisuus ry ja TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry saavuttivat 22.10.2013 neuvottelutuloksen kenkä- ja nahkateollisuuden työehtosopimuksen uudistamisesta vuosille 2014–2016 työmarkkinakeskusjärjestöjen 30.8.2013 solmiman työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaisesti. Liitot ovat tänään allekirjoittaneet 22.10.2013 saavutetun neuvottelutuloksen mukaisen kenkä- ja nahkateollisuuden työehtosopimuksen.

1. Sopimuskausi

Tämä sopimus on voimassa 1.3.2014–30.11.2016.

Todettiin, että uusi työehtosopimus korvaa 1.3.2014 lukien osapuolten kesken ajalle 1.2.2012–28.2.2014 allekirjoitetun työehtosopimuksen.

2. Palkantarkistukset ajalle 1.3.2014–30.6.2015

2.1 Yleiskorotus

Työntekijän henkilökohtaista palkkaa ilman palvelusaikalisää ja muita erillisiä lisiä korotetaan 1.7.2014 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien yleiskorotuksella, jonka suuruus on 12 senttiä tunnilta tai 20 euroa kuukaudessa.

Osa-aikaiselle työntekijälle maksettavan korotuksen määrä lasketaan sovitun työajan ja täyden työajan suhteessa.

Paikallinen sopiminen palkantarkistuksen ajankohdasta

Yritys- tai työpaikkakohtaisesti voidaan sopia yleiskorotuksen maksuajankohdasta (aikaistamisesta tai myöhentämisestä) toisin.

Palkankorotuksen ajankohdasta neuvotellaan ja sovitaan paikallisesti työnantajan ja pääluottamusmiehen kesken. Sopimus tehdään kirjallisesti. Ellei edellä mainittua sopimusta tehdä 31.5.2014 mennessä, toteutetaan korotus 1.7.2014 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Mikäli sovitaan korotuksen ajankohdan myöhentämisestä, tulee samalla sopia muutoksesta mahdollisesti aiheutuneen ansionmenetyksen korvaamisesta vastaavalla kertaluontoisella erällä. Erotus maksetaan viimeistään yleiskorotuksen toteuttamisajankohdasta.

Mikäli yrityksissä tehdään yleiskorotuksen luonteisia palkankorotuksia työehtosopimuksen palkankorotuksista poikkeavina ajankohtina, voidaan ne sopia otettavaksi huomioon työehtosopimukseen perustuvia yleiskorotuksia toteutettaessa. Tällöin työntekijälle on ilmoitettava, että korotus pitää sisällään yleiskorotuksen.

2.2 Ohjetuntipalkat

Ohjetuntipalkkoja korotetaan 1.7.2014 lukien 10 senttiä/tunti palkkaryhmään 1 suhteet säilyttäen.

Ohjetuntipalkat 1.7.2014 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta:

Palkkaryhmä	senttiä/tunti
1	851
2	877
3	912
4	939
5	985

2.3 Kotityöntekijät

Kotityöntekijöiden palkkoja korotetaan 1.7.2014 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 1,0 %.

2.4 Palkankorotusten toteuttaminen*Alkapalkat*

Käytännössä maksettuun henkilökohtaiseen tuntipalkkaan lisätään 1.7.2014 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 12 senttiä.

Urakkapalkat

Urakkahinnoittelun yksikköhintoihin korotus lisätään 1.7.2014 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavasti:

Lasketaan käytännössä olevien urakkahinnoittelujen osalta muodostunut urakka-ansio esimerkiksi viimeiseltä normaalilta palkanmaksukaudelta tai, ellei tältä ajalta saada luotettavaa kuvaa keskituntiansiosta, joltakin pidemmältä ajanjaksolta. Keskituntiansiolaskelmaan sisällytetään koko se työntekijäryhmä (osasto tms.), johon kuuluvien työntekijöiden urakka-ansiot muodostuvat pääasiallisesti samojen urakkahintojen nojalla.

Jos tällaisen työntekijäryhmän urakkatyön keskituntiansio yleiskorotuksella korotettuna ei täytä uutta korotettua urakkatyön ohjepalkkaa, on suoritettava urakkahinnoittelujen ylimääräinen korotus siten, että ko. työntekijäryhmän urakkatyön keskituntiansio samalla urakkatyövauhdilla kuin korotusta edeltäneenäkin, korotuksen laskennan pohjana olevana palkanmaksukautena täyttää uuden urakkatyön ohjepalkan.

Muut suorituspalkat (TES 10 § 5. kohta)

Suorituspalkkojen sekä kiinteän että liikkuvan osan yksikköhintoihin lisätään 1.7.2014 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 12 senttiä.

2.5 Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun korvaukset

Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun korvauksia korotetaan 5 % 1.7.2014 lukien koko sopimuskaudelle 1.3.2014–30.11.2016.

Päälouottamusmiehen kuukausikorvaus 1.7.2014 alkaen:

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Korvaus €/kk
alle 200	75
201–400	78
yli 400	84

Työsuojeluvaltuutetun kuukausikorvaus on 1.7.2014 alkaen:

Työpaikan työntekijöiden lukumäärä	Korvaus €/kk
Alle 100	64 €
100 tai yli	75 €

3. Palkantarkistukset 1.7.2015–30.6.2016**3.1 Yleiskorotus**

Työntekijän henkilökohtaista palkkaa ilman palvelusaikalisää ja muita erillisiä lisiä korotetaan 1.7.2015 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien yleiskorotuksella, jonka suuruus on 0,4 %.

Paikallinen sopiminen palkantarkistuksen ajankohdasta

Yritys- tai työpaikkakohtaisesti voidaan sopia yleiskorotuksen maksuajankohdasta (aikaistamisesta tai myöhentämisestä) toisin.

Palkankorotuksen ajankohdasta neuvotellaan ja sovitaan paikallisesti työnantajan ja pääluottamusmiehen kesken. Sopimus tehdään kirjallisesti. Ellei edellä mainittua sopimusta tehdä 31.5.2015 mennessä, toteutetaan korotus 1.7.2015 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Mikäli sovitaan korotuksen ajankohdan myöhentämisestä, tulee samalla sopia muutoksesta mahdollisesti aiheutuneen ansionmenetyksen korvaamisesta vastaavalla kertaluontoisella erällä. Erotus maksetaan viimeistään yleiskorotuksen toteuttamisajankohdasta.

Mikäli yrityksissä tehdään yleiskorotuksen luonteisia palkankorotuksia työehtosopimuksen palkankorotuksista poikkeavina ajankohtina, voidaan ne sopia otettavaksi huomioon työehtosopimukseen perustuvia yleiskorotuksia toteutettaessa. Tällöin työntekijälle on ilmoitettava, että korotus pitää sisällään yleiskorotuksen.

3.2 Ohjetuntipalkat

Ohjetuntipalkkoja korotetaan 1.7.2015 lukien 5 senttiä/tunti palkkaryhmään 1 suhteet säilyttäen.

Ohjetuntipalkat 1.7.2015 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta:

Palkkaryhmä	senttiä/tunti
1	856
2	882
3	917
4	945
5	991

3.3 Vuorolisät

Vuorotyölisää korotetaan 1.7.2015 lukien iltavuorossa 1 senttiä ja yövuorossa 2 senttiä.

Vuorolisät 1.7.2015 lukien ovat:

Iltavuoro	89 senttiä/tunti
Yövuoro	165 senttiä/tunti

3.4 Kotityöntekijät

Kotityöntekijöiden palkkoja korotetaan 1.7.2015 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 0,4 %.

3.5 Palkankorotusten toteuttaminen*Aikapalkat*

Käytännössä maksettuun henkilökohtaiseen tuntipalkkaan lisätään 1.7.2015 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 0,4 %.

Urakkapalkat

Urakkahinnoittelun yksikköhintoihin korotus lisätään 1.7.2015 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavasti:

Lasketaan käytännössä olevien urakkahinnoittelujen osalta muodostunut urakka-ansio esimerkiksi viimeiseltä normaalilta palkanmaksukaudelta tai, ellei tältä ajalta saada luotettavaa kuvaa keskituntiansiosta, joltakin pidemmältä ajanjaksolta. Keskituntiansiolaskelmaan sisällytetään koko se työntekijäryhmä (osasto tms.), johon kuuluvien työntekijöiden urakka-ansiot muodostuvat pääasiallisesti samojen urakkahintojen nojalla.

Jos tällaisen työntekijäryhmän urakkatyön keskituntiansio yleiskorotuksella korotettuna ei täytä uutta korotettua urakkatyön ohjepalkkaa, on suoritettava urakkahinnoittelujen ylimääräinen korotus siten, että ko. työntekijäryhmän urakkatyön keskituntiansio samalla urakkatyövauhdilla kuin korotusta edeltäneenäkin, korotuksen laskennan pohjana olevana palkanmaksukautena täyttää uuden urakkatyön ohjepalkan.

Muut suorituspalkat (TES 10 § 5. kohta)

Suorituspalkkojen sekä kiinteän että liikkuvan osan yksikköhintoihin lisätään 1.7.2015 lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 0,4 %.

4. Neuvottelut kolmannen vuoden palkantarkistuksista

Työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaan keskusjärjestöt tarkastelevat kesäkuussa 2015 yleistä taloudellista tilannetta, rakenteellisen uudistusten toteutumista, työllisyyden, viennin ja kilpailukyvyn kehitystä sekä näihin vaikuttavia tekijöitä. Selvitystyössä käytetään tarvittaessa ulkopuolista tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikuntaa ja ulkopuolisia asiantuntijoita. Tarkastelun perusteella työmarkkinakeskusjärjestöt sopivat kolmatta vuotta koskevan palkkaratkaisun kustannusvaikutuksesta.

Mikäli edellä mainitussa työmarkkinakeskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa ei päästä yksimielisyyteen viimeistään 15.6.2015, neuvottelevat tämän sopimuksen sopijaosapuolet kolmatta sopimusvuotta koskevan palkantarkistuksen toteutuksesta edellä mainittua selvitystyötä apuna käyttäen ja siten, että ratkaisu yritys- ja toimipaikkakohtaiset erot huomioiden vahvistaa vientisektorin kilpailukykyä ja työllisyyttä. Mikäli palkantarkistuksia koskevissa neuvotteluissa ei päästä yksimielisyyteen 31.10.2015 mennessä, päättyy sopimus 31.12.2015.

5. Keskituntiansio

Käytettäessä keskituntiansiota työehtosopimuksen voimaantulon jälkeen on sitä korotettava siten, että siinä tulee huomioon otetuksi yleiskorotus siltä osin kuin tämä ei sisälly keskituntiansioon.

6. Uudet palkkamääräykset ja nykyiset palkat

Työehtosopimuksen palkkataulukkoita korotetaan sopimuskaudella sovitulla määrällä. Se merkitsee sitä, että palkkaperusteiden ja käytännön ansioiden erot voivat supistua. Tämän johdosta sopimus ei aiheuta yleiskorotuksia lukuun ottamatta muita muutoksia käytännön palkkoihin siinä tapauksessa, että nämä täyttävät uuden työehtosopimuksen vähimmäismääräykset. Jos taas ansiot yleiskorotuksen jälkeen eivät täytä työehtosopimuksen vähimmäismääräyksiä, on käytännön ansioita korotettava niin, että mainitut määräykset täyttyvät.

7. Tekstimuutokset

7.1 Ylityö (8 §)

Lisätään uusi kappale:

Ylityön määräytyminen työaikamuodon vaihtuessa

Jos työntekijä työskentelee työviikon aikana eri työaikamuodoissa, katsotaan ylityöksi asianomaisella viikolla eniten noudatetun työvuoroluettelon mukaisen työaikamuodon ylittävät tunnit, ellei ole sovittu näiden tuntien vaihtamisesta vapaa-aikaan.

7.2 Palkanmaksu (15 §)

Poistetaan pöytäkirjamerkintä 2.

7.3 Perhevapaat (18 §), alle 10-vuotiaan lapsen äkillinen sairastuminen

Muutetaan ensimmäinen kappale kuulumaan seuraavasti:

Alle 10-vuotiaan oman tai muun kodissa pysyvästi asuvan lapsen äkillisesti sairastuessa, maksetaan äidille tai isälle tai lasta huoltavalle henkilölle, joka asuu vakituisesti yhteisessä taloudessa äidin tai isän kanssa tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevan määräyksen mukainen korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamista koskevien määräysten mukainen selvitys. Edellä sanottua sovelletaan sekä yksinhuoltajuuteen että yhteishuoltajuuteen.

Samana sairastumisen johdosta korvausta maksetaan vain toiselle huoltovastuullisista.

Muutetaan soveltamisohjeen 2. kohta kuulumaan seuraavasti:

2. Milloin poissaolo on välttämätön lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi

Poissaolo on sallittu sopimuksen mukaan sekä lapsen äidille, isälle tai jommankumman kanssa vakituisesti samassa taloudessa asuvalle lasta huoltavalle henkilölle. Edellytyksenä poissaololle on molempien huoltovelvollisten ansiotyössä olo. Lähtökohtana on, että työntekijän tulisi

ensisijaisesti pyrkiä järjestämään hoito. Vasta silloin, kun tähän ei ole mahdollisuuksia, voi jompikumpi huoltovelvollisista jäädä hoitamaan lasta. Poissaolotapauksissa työntekijältä vaaditaan selvitykseksi poissaolon välttämättömyydestä tieto lapsen hoitopaikan sekä samassa taloudessa asuvien perheenjäsenten hoitomahdollisuudesta ja sopivuudesta tehtävään. Työnantajalle ei tarvitse antaa selvitystä naapurien, kunnallisten kodinhoitajien ym. hoitajien puutteesta.

Perheenjäsenillä tarkoitetaan kyseisen lapsen vanhempia, isovanhempia sekä lapsen vanhempia sisaruksia sekä muita työntekijän taloudessa eläviä.

7.4 Perhevapaat (18 §), isyysvapaan palkka

Lisätään alaotsikon "Isyysvapaan palkka" ensimmäiseen lauseeseen sana "ensimmäiseltä". Lause kuuluisi siten seuraavasti:

Sairausvakuutuslain mukaiseen 18 arkipäivän pituiseen isyysvapaaseen liittyen maksetaan työntekijälle säännöllisen työajan palkka ensimmäiseltä kuudelta (6) isyysvapaapäivältä.

8. Jatkuva neuvottelu

Osapuolet toteuttavat jatkuvan neuvottelun periaatetta sopimuskauden aikana siten, että neuvottelevat esiin tulevista sopimusten muutostarpeista toisen osapuolen esityksestä. Jatkuvan neuvottelun tavoitteena on valmistella sopimuskauden aikana muutoksia työehtosopimukseen sekä yhteisiä soveltamisohjeita työpaikoilla hankaliksi koettuihin tilanteisiin. Jatkuvalle neuvottelulle laaditaan vuosittain erillinen suunnitelma, jossa suunnitellaan ennalta tavoitteet ja aikataulu.

9. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat

Liitot pitävät tärkeänä, että kehityskeskustelussa tai vastaavassa käydään läpi työntekijän yksilölliset koulutustarpeet.

Tulevaisuuden muutostarpeisiin perustuvan koulutussuunnitelman tekeminen ja sen toteuttaminen edistävät ketteryyttä, innovatiivisuutta, työurien pidentymistä ja työntekijöiden työllistymistä.

Eduskunnan käsittelyssä on syksyllä 2013 lakiesityksiä, jotka liittyvät henkilöstön osaamisen suunnitelmalliseen kehittämiseen. Niiden on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 alusta lukien. Lainsäädännön taustalla on raamisopimuksen tekemisen jälkeen 2011 alkanut keskustelu työntekijöiden kouluttamisesta. Lakiuudistusten johdosta työnantaja saa ylimääräisen verovähennyksen lainsäädännön vaatimusten mukaisesti tehdyn koulutussuunnitelman toteuttamisesta.

Liittojen välinen työryhmä opastaa ja kouluttaa Kenkä- ja nahkateollisuus ry:n jäsenyritysten henkilöasioista vastaavia, esimiehiä ja luottamushenkilöitä koulutussuunnitelman laatimiseen, joka vastaa tulevaisuudessa työntekijöiden osaamisessa tapahtuvia kehitys- ja muutostarpeita ja samalla oikeuttaa ylimääräiseen verovähennykseen.

10. Tulos- ja voittopalkkiot

Tulos- ja voittopalkkiot ovat yrityskohtaisia palkanlisäjä. Niihin sisältyy riski siitä, että niitä ei makseta, jos asetettuja tulos- ja voittotavoitteita ei saavuteta.

Tulospalkkiona maksettava lisä voi perustua esimerkiksi työpaikan tuotannollista toimintaa ilmaisevien tunnuslukujen kehitykseen, taloudelliseen kehitykseen ja asetettujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen tai näiden kaikkien tunnuslukujen yhdistelmiin.

Voittopalkkiona maksettava lisä voi perustua esimerkiksi yrityksen käyttökatteeseen tai sen jälkeiseen kannattavuutta osoittavaan erään.

Yritysjohdon päätettävissä olevien tulos- ja voittopalkkioiden käyttö, määräytymisperusteet ja perusteiden muuttuminen selvitetään työntekijöille ennen niiden käyttöönottoa.

11. Sopimuksen voimassaolo

11.1 Sopimuksen päättymisen

Työehtosopimus on voimassa 30.11.2016 saakka jatkuen sen jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kahta kuukautta ennen sen päättymistä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu.

Uudesta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa ovat tämän työehtosopimuksen määräykset voimassa siksi, kunnes uusi työehtosopimus on tehty tai sopimusneuvottelut ovat päättyneet.

11.2 Irtaantuminen työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaisesta ratkaisusta

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt arvioivat 25.10.2013, onko työllisyys- ja kasvusopimus saavuttanut riittävän kattavuuden työmarkkinoilla. Jos tällaista kattavuutta ei ole saavutettu ja keskusjärjestöt eivät sitoudu mainitun sopimuksen kohtien 3-5 mukaisiin työelämän kehittämISRatkaisuihin, tämä sopimus raukeaa ja menettää merkityksensä, ja sen sijaan sovelletaan ajalle 1.2.2012–28.2.2014 voimassa olevaksi sovittua työehtosopimusta.

Allekirjoituspöytäkirja

Tämän sopimuksen rautessa osapuolet neuvottelevat tämän sopimuksen pohjalta 1.3.2014 voimaan tulevasta työehtosopimuksesta 28.2.2014 mennessä, elleivät osapuolet sovi muusta ajankohdasta. Jos asiasta ei päästä yksimielisyyteen, voimassaoleva työehtosopimus raukeaa 28.2.2014.

12. Pöytäkirjan tarkastaminen

Tällä pöytäkirjalla on sama sitovuus ja voimassaoloaika kuin osapuolten välisellä työehtosopimuksella.

Tätä pöytäkirjaa on laadittu kaksi samasanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Tämä pöytäkirja katsotaan tarkastetuksi ja hyväksytyksi sopijaliittojen allekirjoituksin.

KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUS RY

Timo Sarparanta

TEAM TEOLLISUUSLOJEN AMMATTILIITTO RY

Timo Vallittu

Liite 1

LIITE 1

KENKÄTEOLLISUUDEN PALKKARYHMITTELYT

Soveltamisohje

Kenkäalan ammattikouluaja tai ammattikurssi-ajasta otetaan kokonaisuudessaan huomioon ammattivuotia laskettaessa. Muiden kenkäteollisuutta lähellä olevien teollisuusalojen ammattikouluajasta tai –kurssi-ajasta otetaan huomioon puolet, mikäli tällaisen koulun tai kurssin suorittamisesta katsotaan olevan hyötyä kenkäteollisuuden töissä.

Palkkaryhmät (18 vuotta täyttäneet työntekijät)

Palkkaryhmään 1 luetaan seka- ja aputyötä ja yksinkertaista vaihetyötä suorittavat sekä muut heihin verrattavat työntekijät. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahtit sekä siivoustöissä työskentelevät työntekijät.

Palkkaryhmään 2 luetaan kuuluvaksi alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahti, jolle on määrätty myös muita tehtäviä ja vaatavuudeltaan tähän palkkaryhmään nimitettyihin töihin verrattavat raskaat sekatyöt sekä tuotanto-osastoilla toimivat siistijät.

Palkkaryhmään 3 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään yhden vuoden varsinaisissa kenkäalan töissä.

Palkkaryhmään 4 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään 2 vuotta varsinaisissa kenkäalan töissä.

Palkkaryhmään 5 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään 3 vuotta varsinaisissa kenkäalan töissä.

KENKÄALAN NIMIKELUETTELO

1.1. Päällisten leikkuu

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Päällisosien leikkaus nahasta, käsin tai koneella	5
2	Nahkavuorien ja niiden osien sekä turkisvuorien leikkaus	3
3	Päällisosien leikkaus (tekstiili- ja tekoaineet), käsin	3
4	Päällisosien leikkaus (tekstiili- ja tekoaineet), koneella	2
5	Kangasvuorien leikkuu käsin sekä villavuorien ja keinoturkiksen leikkuu käsin ja koneella	3
6	Kangasvuorien leikkuu koneella	2
7	Päällisosien ja vuorien halkaisu vannehalkaisukoneella (spaltaus)	2
8	Päällisosien ohennus vannehennuskoneella matriisia käyttäen	2
9	Numerointi ja leimaus	2
10	Matriisilävistys ja kuviointi	2
11	Päällis- ja vuoriosien kokoaminen ja töiden lähetykset	2
12	Kirjuri	2
13	Kirjuri (vaativa, näyttöpäätteellä)	3
14	Mallien sarjominen sekä perusmallien teko	4
15	Leikkeen tarkastaja	5
16	Rajuri	5

1.2. Neulomo

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Päällisten ohennus	5
2	Vuorien ja pikkukappaleiden ohennus	3
3	Polttopäärmäys	2
4	Kuvion piirto, käsin ja koneella	2
5	Koristeiden punominen	2
6	Päällisosien punomalla yhdistäminen	3
7	Koristerei` itys ja harkotus	4
8	Sauman avaus	2
9	Välivuorin siilytys tai prässäys silitysraudalla	2
10	Vuorin kokoaminen liimaamalla	2
11	Vuorin kokoaminen ompelemalla, kangastyöt sekä muut yksinkertaiset ompelutyöt; esim. kantin neulominen ohjaimella, takavahvikkeen neulominen, tikkaukset kasetti- tai siihen rinnastettavalla automaattikoneella, tavallisten ilttien kiinnitys, remmien ja ilttien ympärineulominen, vetoketjun kiinnitys ohjainta käyttäen 2-neulakoneella tai etukäteän liimattuna sekä	3

12	lyhyttommelautomaattityöt	
	Kuvioiden tikkaus sekä kokoamistyöt (esim. yksinkertaiset kappaleiden yhdistäminen, vetoketjut avotyönä, palkotikkaus, vaativat ohjaintyöt, saumaus erillisenä käännettävän nahka- ja ripsikantin neulominen sekä ympärineulominen) saappaan ompelutyöt (muut kuin luokassa 5.)	4 4 5
13	Nahka- ja ripsikantin kääntäminen	4
14	Päärmäys	2
15	▪ Valokenno-ohjattu päärmäys	
16	Kärkikovickeen asetus ja puristaminen	
	Vaativat kokoamistyöt (esim. kaudot, takaleet, koristeiltit ja –remmit, vetoketjut pussityönä, kireä piilosaumaus, vaativat venyketyöt, ympärineulominen (muu kuin kohdassa 11 ja 12), päällystyksset, näytteiden tikkaus, saappaan kapin tikkaus, tikkaus kokonaistyönä sekä rajurin työt	5 2 2
17	Vetoketjun asetus liimaamalla	3
18	Vuoritus liimaamalla ympärineulomista varten, pussityö	2
19	Rengastus, koukutus ja niittaus	3
20	Puhtaaksi leikkaus koneella	2
21	Puhtaaksi leikkaus käsin	2
22	Valmiin neuloksen vuorinsyryjän värjäys	3
23	Saappaan varrenkääntö	2
24	Saappaan kapitus	2
25	Saappaan tereen puhtaaksi leikkaus	4
26	Saappaan kapin puhtaaksi leikkaus	
27	Neulosten välitarkastus ja valmiiden neulosten tarkastus	2
28	Liimapinkomista varten suoritettava vuorin karsiminen pinkovarasta	2 3
29	Päällisen ja vuorin laminointi pinkomista varten	4
30	Lapikkaan varren kääntö	4
31	Lapikkaan varren kääntö ilman apulaitetta	3
32	Päällisen muodonnuus, vaativa (esim. kasakkasaapas)	4
33	Työnjakaja	5
34	Työnjakaja (itsenäinen)	5
35	Mokkasiinin rypytykset	5
36	Mokkasiinin palko	5
37	Mokkasiinin ketjuvirikkaus	
38	Läpeneulominen	

III. Pinkomo, pohjaamo, viimeistely

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Lestien järjestely	2
2	Pinkopohjan kiinnitys	2
3	Kapitus	4
	– levykappi	3
4	Kärkikovikkeen asetus	2
5	(Neuloksen) kantion muodonnus erikoiskoneella	4
6	Neuloksen takaa kiinnitys	2
7	Kapinkulmien kiinnitys	2
8	Yhdistelmäkoneella pinnehtiminen ja etuosan pinkominen	5
9	Vuorin oikominen	4
10	Vuorin pinkominen (welt)	3
11	Kärjen ja kantion pinkominen taksikoneella (ei pinkominen erikoiskoneella)	5
12	Sivun pinkominen	5
13	Sivun ja kantionpinkominen yhdistelmäkoneella	4
14	Kärjen pinkominen erikoiskoneella	4
15	Kantion pinkominen erikoiskoneella	3
16	Welt–pinkominen	4
17	Puukenkien pinkominen	3
	– lesti sisällä	4
18	Pinkoneulominen	4
19	Kantionkoputus erikoiskoneella	2
20	Muodonnus, jälkikoputus ja silitys	4
21	Kuumailmapuhallus	2
22	Tarkastus pinkomisen jälkeen	3
23	Tarkastus pinkomisen jälkeen, mikäli työhön liittyy käsisuutarintöitä	5
24	Reunoksen neulominen	5
25	Reunoksen vasartaminen	2
26	Reunossauman tasaus	4
27	Pikisauman tasaus (kärkikovikkeen ja vuorin leikkaus ja sauman tasaus käsityönä)	4
28	Reunospään ohennus	2
29	Liian poishiertäminen (pinkomavara)	2
30	Pinkovaran karhennus (päällisen reunan altaraappaus)	4
31	Pinkovaran karhennus automaattikoneella	3
32	Puukenkien päällisen syrjän puhtaaksi leikkaus	2
33	Äärröstys (valereunoskenkään)	2
34	Kantion reunostus määrlykoneella	2
35	Anturan ja päkiän liimaus käsityönä tai koneella	2
36	Koron päällistys	3
37	Pohjitus, kuppipohjat	5

38	Pohjitus, muut valmisanturat	3
39	Pohjitus, muut	2
40	Anturan syrjäys ja uraus, reunostyo	4
41	Anturan syrjäys, muu kuin reunostyo	3
42	Anturan neulominen	5
43	Läpineulominen	4
44	Anturan naulaus	3
45	Anturan ruuvaus	3
46	Anturan silotus (glettaus)	2
47	Lestin poisto, koneella	2
48	Lestin poisto, käsin	3
49	Lestin poisto käsin, saappaat	4
50	Lestitys, pinkomislestillä, myös mokkasiinin	3
51	Kantion naulaus	2
52	Kansion höyläys	3
53	Syrjän höyläys	5
54	Kumianturoiden liianleikkaus	3
55	Irtopohjan syrjän kursominen tai profiointi erikoiskoneella	2
56	Patinaharjaus sekä viimeistelyharjaus kiinteällä harjausvahalla	3
57	Päällisen harjaus tai kiilloitus (muu kuin N:ossa 57 mainittu)	2
58	Syrjän värjäys käsin	2
59	Syrjän kiillotus	3
60	Lärvin ja koron yhdistäminen, valmisanturatyö	2
61	Koron sovittaminen käsin	5
62	Koron sovittaminen koneella	4
63	Koron esikiinnitys ja kiinnitys asetuksen yhteydessä	3
64	Esikiinnitetyn koron naulaus	2
65	Lärvityö	4
66	Nastilapun naulaus koneella	2
67	Nastilapun naulaus koneella kuvioon	3
68	Nastilapun höyläys erikoiskoneella	2
69	Koron kursominen erikoiskoneella (ei syrjähöylällä)	3
70	Koron kursominen erikoiskoneella, naisten korkea	4
71	Kumilapun asetus ja naulaus	2
72	Koron edestä leikkaus (ei irtokoron)	4
73	Koron edestä hiestaus	2
74	Koron hiertäminen, muotoava	4
75	Koron hiestaus	2
76	Koron kiillotus ja rissan paino	2
77	Anturan hiestaus	3
78	Anturan maalaus kuvion mukaan	2
79	Anturan kiillotus	2
80	Pohjan reunan pyältäminen, painaminen ja kiillotus	2
81	Lestitys, kalifornia	3

Liite 1

82	Välipohjan asetus, kalifornia	3
83	Siulan pinkominen, kalifornia	3
84	Käsisuutarintyo	5
85	Päällisen ja anturan reunan puhdistaminen käsin	2
86	Päällisen puhdistaminen koneella	2
87	Pohjan vuoritus, kokopohja	2
88	Oikominen ja silitys (viimeistely)	2
89	Saappaan varren oikominen (plokkaus)	3
90	Saappaan varren poimutus	5
91	Koristeiden kiinnitys	2
92	Vuorin puhtaaksileikkaus, koneella	2
93	Vuorin puhtaaksileikkaus, käsin	3
94	Käsinmaalauk ja paikkaus (viimeistely), myös kiiltönanahan (lakerin) paikkaus	4
95	Ruiskumaalaus, silakkeen veto ja ruiskutus	3
96	Nauhoitus	2
97	Askien leimaus	2
98	Lopputarkastus	5
99	Askitus	2
100	Pohjitus, vulko	4
101	Mokkasiinin esimuodonnus	4

IV. Meistämö (pohjien, korkojen, jäykkeiden ym. valm.)

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Anturoiden meistäminen nahasta	5
2	Pinko- ja välipohjien sekä kappien meistäminen nahasta	4
3	Korkolappujen meistäminen nahasta	2
4	Kumin ja levytavaran meistäminen	3
5	Kapin ohennus käsin	3
6	Pinkopohjien, anturoiden, kappien ja lenkkikappaleiden viistö-ohennus	2
7	Pohjausmateriaalin taso- ja muottiohennus	2
8	Tekstiilikovikkeiden ohennus "Fortunalla"	2
9	Kaarrekappaleen ja jousen kiinnitys	2
10	Pohjien ja korkojen muodontaminen ja puristaminen	2
11	Reunospinkopohjan uurtaus	4
12	Reunospinkopohjan liimaritsaus	3
13	Viihteen nostaminen	2
14	Reunospinkopohjan kangastaminen	2
15	Väli- ja pinkopohjan kanttaus ja päällistäminen	2
16	Karhennus	2
	Kuppihohjan karhennus	3
17	Anturan liimaus käsin ja koneella	2
18	Planet leikkaus	3

Liite 1

19	Koron hiertäminen, muotoava	4
20	Nahkakoron rakentaminen, myös kuitunahkakorko	3
21	Irtokoron edustan leikkaus	2
22	Nastilapun naulaus koneella	2
23	Nastilapun naulaus koneella kuvioon	3
24	Nastilapun höyläys, erikoiskone	3
25	Irtokoron hiestaus	3
26	Muovikoron värjäys	2
27	Koron kiillotus	2
28	Koron päällistys	3
29	Lärvin ja koron yhdistäminen, valmisanturatyö	2
30	Irtopohjan syrjän kursoaminen tai profiointi erikoiskoneella	2
31	Liimareunoksen kiinnitys valmispohjaan	3
32	Pohjien lajittelu	2
33	Pakkaaminen	2
34	Koron kouruaminen	2
35	Reunoshinnan värjäys ja liimaus	2
36	PU-pohjakoneen hoitaja	5
37	PU-pohjien värjäjä (suorittaa säädöt)	3
38	PU-puhtaaksileikkaaja	3

V. Varastotyöt

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Varastotyöt	2
2	Trukinkuljettaja	3
3	Vastuullinen päätoiminen kemikalioiden vastaanotto ja järjestely	4
4	Vastuullinen varastotyö (esim. kortistojen hoito, nahan lajittelu, tilausten toimitukset, raaka-aineiden vastaanotto ja järjestely)	5

NAHKATEOLLISUUDEN PALKKARYHMITTELYT**Soveltamisohje**

Nahka-alan ammattikouluaika tai ammattikurssiaika otetaan kokonaisuudessaan huomioon ammattivuotus laskettaessa. Muiden nahka-teollisuutta lähellä olevien teollisuusalojen ammattikouluajasta tai –kurssi-ajasta otetaan huomioon puolet, mikäli tällaisen koulun tai kurssin suorittamisesta katsotaan olevan hyötyä nahkateollisuuden töissä.

Palkkaryhmät (18 vuotta täyttäneet työntekijät)

Palkkaryhmään 1 luetaan seka- ja aputyötä ja yksinkertaista vaihetyötä suorittavat sekä muut heihin verrattavat työntekijät. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahdit sekä siivoustöissä työskentelevät työntekijät.

Palkkaryhmään 2 luetaan kuuluvaksi alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahti, jolle on määrätty myös muita tehtäviä ja vaativuudeltaan tähän palkkaryhmään nimitettyihin töihin verrattavat raskaat sekatyöt sekä tuotanto-osastoilla toimivat siistijät.

Palkkaryhmään 3 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään yhden vuoden varsinaisissa nahka-alan töissä.

Palkkaryhmään 4 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään 2 vuotta varsinaisissa nahka-alan töissä.

Palkkaryhmään 5 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään 3 vuotta varsinaisissa nahka-alan töissä.

NAHKATEOLLISUUDEN TYÖNIMIKELUETTELO

Työkappaleen painoa osoittavat lyhennykset ovat:

K = kevyet, käsittäen –12 kg suolapainoa vastaavat,
 Kr = keskiraskaat, 12–18 kg ja
 R = raskaat, +18 kg vuodat tai niiden osat.

Vuotavarasto

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Vastaanottotarkastaja, laatulajittelija, vastuullinen	5
2	Trukin- ja traktorinkuljettajat vuotavarastossa, kalkitus- ja parkitusosastoilla sekä kemikalioiden kuljetus- ja ulkoajot	4
3	Raakavuotavaraston työt Esim. esilajittelu (ei laatulajittelu), suolan lyönti, lajittelu painoluokkiin ja punnitus, ositusleikkaus (kruponkeeraus)	4

Kalkitusosasto

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Halkaisukoneenhoitaja	5
2	Halkaisukoneen varahoitaja – työntekijän toimiessa hoitajana	4 5
3	Halkaisukoneen vastaanottaja	3
4	Kalkitsija, vastuullinen	5
5	Liko- ja kalkkikaavinta Kr ja R	5
6	Liko- ja kalkkikaavinta (= lammas ja vuohi)	4
7	Reunojen leikkaus	4
8	Kalkittujen nahkojen vastuullinen lajittelija	4
9	Kalkinpoisto ja peitta	4
10	Muut kalkitusosaston työt, jotka rinnastetaan 3 pr:n töihin Esim. apulainen kalkkikaavinnassa, vetäjät niskojen ja laitojen halkaisussa vannekoneella sekä vasikan päiden halkaisu erikoiskoneella, villojen ja karvojen pesu ja linkous, keittimen hoitaja (jätteiden keitto), karvontamaalaus, ositusleikkaus (= kruponkeeraus).	3

Parkitusosasto

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Kemikalioiden punnitus, väri- ja viimeistelyaineiden vastuullinen valmistaja	5
2	Parkitun nahan halkaisukoneen hoitaja	5
3	Parkitun nahan halkaisukoneen varahoitaja – työntekijän toimiessa hoitajana	4 5
4	Ohennus, lammas-, vuohi-, laidat ja niskat sekä vuorinahat, palahaljas ja vastaavat	4
5	Ohennus, muut kuin kohdassa 4 mainitut	5
6	Oikominen ja rihtaus käsityönä, Kr ja R	5
7	Parkki- ja kromiparkitsija sekä tynnyrivärjäjä, vastuullinen	5
8	Lasilevykuivaus (silkkkaus) lammas, vuohi ja haljas	3
9	Lasilevykuivaus (silkkkaus) muu kuin kohdassa 8 mainittu	4

Liite 1

10	Siirtonosturin kuljettaja	4
11	Vesiprässäys telapuristimella	3
12	Märkähionta, ohennuksen jälkeen	3
13	Koneoikominen	3
14	Oikominen koipi- ja niskakoneella	3
15	Tyhjiökuivaus	
	a) märkä	4
	b) puolikuiva, kuiva ja haljas	3
16	Parkitusosaston lajittelija:	
	– vuotannahat	5
	– lammasnahat	4
	– haljasnahat	3
17	Ylösrasvaus, käsin (ei pikkunahat)	3
18	Parkitun ja värjätyn nahan pukitus	3
19	Muut parkitusosaston työt, jotka rinnastetaan 2 pr:n töihin	2
	Esim. nahkojen poisto ja lasilevyn pesu, liiman sively lasilevykuivaamossa.	

Muokkausosasto

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Pehmitys–venytys, naudikas ja vuotanappa	5
2	Pehmitys, muu kuin kohdassa 1 mainittu ja jälkipehmitys naudikkaalle	4
3	Pehmitys automaattikoneella	3
4	Tynnyripehmitys	3
5	Käsinenahan venytys käsityönä	5
6	Rasvanpoistolaitoksen hoitaja	5
8	Kuviokorkkaus, sagineeraus, käsityönä	4
9	Pehmitys, pyörässä	3
10	Syrjän leikkaus	3
11	Silitys käsiraudalla ennen nauлаusta	3
12	Reikkaus	3
13	Kuivaus–henkaus (kattokuljetin, kostutushuone ja kuivaamo) R	3
14	Muut muokkausosaston työt, jotka rinnastetaan 2 pr:n töihin	2
	Esim. naulauksesta poisto (=kolaus) purutyö–kostutus (= muhaus), pehmituskorkkaus koneella, nauлаusreikkaus K.	

Liite 1

Viimeistelyosasto ja varasto

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Myyntilajittelija	5
	– puolivalmisteiden lajittelija	5
	– kinnas– ja vuorihaljaslajittelija	3
2	Hionta, vaativa, esim. mokkanahat	5
3	Kengänpäällisnahen pintahionta ennen viimeistelyä	4
4	Mustan naudikkaan kiillokkeen veto	4
5	Kiillotus, vaativa, esim. naudikas ja sauroonahat	4
6	Kiillotus, muu kuin kohdassa 5. mainittu	3
7	Hionta, muu kuin kohdassa 2 ja 3 mainittu, myös mokkahaljas	3
8	Haljaksen hionta, ei mokkahaljas	2
9	Pölynpoisto automaattikoneella	2
10	Mokkanahan harjaus käsin	3
11	Puleeraus hiomakoneella	4
12	Ruiskuvärjäys käsityönä	5
	– apulaiset	2
13	Peitevärjäyskoneen hoitaja, vastuullinen	5
	– peitevärjäyskoneen hoitaja syöttöön osallistuva	4
	– syöttäjä ja vastaanottaja	3
14	Värivalukoneen hoitaja (kiiltonahka)	5
15	Pohjanahan mankelointi	3
16	Pohjustus ja värjäys pöydässä käsityönä ja liukuhihnalla	3
17	Pehmituskorkkaus, käsityönä	2
18	Martiointi–silitys, hydraulisella puristimella	3
19	Silitys sähköraudalla, viimeistelyn jälkeen	3
20	Mittauskoneen työt	3
21	Vaativat varastotyöt	4
22	Varastotyöt	3
23	Kumiterävarsien piirtäminen ja leikkaaminen	4
24	Verhoilunahan leikkaus kaavojen mukaan	5
25	Kemikalioiden punnitsija	5
	– apulainen	3
26	Sävyttäjä, reseptin tekijä	5
27	Finiflex–kone	
	– syöttäjä	4
	– vastaanottaja	4
28	Värikuvion painaminen	
	– syöttäjä	4
	– vastaanottaja	3
29	Trukinkuljettaja	3
30	Muut viimeistelyosaston työt, jotka rinnastetaan 2 pr:n töihin	2

Kappiteokset

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Meistäminen	3
2	Viisto-ohennus käsin	3
3	Viisto-ohennus koneella	2
4	Muotoilu käsin	3
5	Muotoilu koneella	3
6	Ohennus automaattikoneella	2
7	Pakkaus	2

Kuitunahkatyöt

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Jauhatus, kuiva ja märkä	3
2	Massan valmistus	4
3	Levyn teko tyhjälaitteeseen	4
4	Märkäpuristus	3
5	Henkaus kuivaukseen	2
6	Lajittelu	4
7	Korkeimmempien liimaus ja teko	3

Valjas- ja hihnateokset

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Leikkaus kokonahasta itsenäisesti	5
2	Satulaseppä, vaativimpien valjas- ja nahkateosten valmistukseen itsenäisesti pystyvä	5
3	Rahkeiden ja valjashihnojen luokittelu	5
4	Tuotteiden tarkastaja, vaativa työ	4
5	Valjasosien leikkaus, muu kuin kohdassa 1 mainittu	3
6	Käsinompelu, vaativimmat työt	3
7	Käsinompelu, yksinkertaiset vaihetyöt	3
8	Koneompelu, valjasosien	3
9	Länkipatjan täyttö ja tikkaus	3
10	Silan- ja selustimen tyynyn täyttö	3
11	Kokoamistyöt valmiista osista	3
12	Liimaus- ja painatustyöt	3
13	Meistäminen	2
14	Meistäminen kokonahasta	4
15	Tasaus, käsityönä	2
16	Reunojen ohennus Fortuna-koneella, terotukseen ja säätöön pystyvä työntekijä	3
17	Nahkaosien ohennus, muu kuin yllämainittu	2
18	Tamppien nitominen	2
19	Muiden valjasosien nitominen	3
20	Hihnan valmistustyöt, mustaus, rasvaus, veto, liimaus ja lakkaus	2

21	Punominen ja rinnustimen kierto	2
22	Rahkeiden valmistustyöt: liimaus, prässäys, leimaus ja pareiksi laitto	2
23	Hihnan rei'itys, rihaus, reunan värjäys ja kiillotus	2
24	Painaminen ja lestaustyö	2
25	Kangasosien leikkaus koneella	3
26	Niittaus	2
27	Hihnojen reunojen pyörästysleikkaus	2
28	Hihnojen reunojen pyörästysleikkaus ja värjäys koneella	3
29	Ompelu Randal-koneella	4
30	Käsinsuihkutus	3

Teknilliset nahkateokset

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Meistaus, tiivisteet, kytkinnahat ym	2
2	Epäkeskopuristus, muovin leikkaus ym	2
3	Tasaus, pumpunnahka ja pikkutiivisteet	3
4	Puristus, käsityönä esim. pikkutiivisteet	3
5	Poraus, S-nahat, tiivisteet, pikkerit	2
6	Koneompelu, välihihnat, lyöntikapat	2
7	Leikkaus paloista, kiinnikenahat, solkiremmit jne	2
8	Liimaus, S-nahat, kitkapyörät, Rolleskinnahat, reunosihnat, konehihnojen pohjaliimaus – Friitala-hihnojen liimaus	2 3
9	Tasaus: Gill-box ja frotenahat, lyöntikapat, välihihnat S-nahat ja reunosnahat	2
10	Nitominen: välihihnat, lyöntikapat, S-nahat	2
11	Rasvaus: tiivisteet, niisihhnat, hahtuvahihnat jne	2
12	Kiilloitus ja viimeistely: konehihnat	2
13	Hihnojen pyörästys	3
14	Hihnojen veto: pyörö-, kiila-, kierrehihnat ja kengännauhat	2
15	Suojuspalkeen painaminen	4
16	Leikkaus pyörö- ja suuntoleikkurilla, lyönti-, niisi-, väli-, kone- ja reunosihnat, lyöntikapat, S-nahat ja isot tiivisteet	4
17	Tasaus: V- ja U-tiivisteet	4
18	Puristus: Korkeapainetiivisteiden ja pikkerien	4
19	Leikkaus, iso vuota: Tiivisteet ja karstaushousunahat, kampakone-, gill-box-, hahtuvahihna-, kiila-, kierre- ja pyöröhihnanahat	5
20	Tasaus: Tiivisteet, muut kuin 3. ja 17. kohdassa mainittu	4
21	Saumaus ja liimaus: Frotenahat, hahtuvahihnanahat, konehihnat	3
22	Reunojen ohennus Fortunakoneella	3
23	Karstahousujen uurtaminen	5
24	Saumaus ja liimaus: Housu- ja gill-box nahat, muu	

Liite 1

	kuin kohdassa 21. mainittu, sekä nailonhihnan päättäminen	5
25	Muovin poraus talttaporakoneella, pikkerit – terän asennukseen pystyvä	4
26	Muovin jyrshintä jyrsinkoneella, pikkerit, peltisepän- vasarat ym.	4
	– terän asennukseen pystyvä	5
27	Muovin sorvaus, asentajan vasarat, kartiorullat	5

Käsine- ja työkinnasteollisuus

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Leikkaus käsin kokonaistyönä: mokka-, pinta- ja käsinenahasta	5
2	Leikkaus koneella: mokka-, pinta-, käsine- ja urheilu- mokkanahat sekä myös viimeksi mainitun käsinleikkaus	4
3	Työkinnas- ja käsineen koneleikkaus sekä paloista leikkaus	3
4	Limi- ja vastasauman ompelu	4
5	Sormenpäiden ompelu ja ympäriompelu	5
6	Käsineen koristeompelu	4
7	Työkintaan ompelu	2
8	Työkäsineen ompelu (sormikkaan)	3
9	Steppisauman ompelu	5
10	Leikattujen osien tarkastus ja laskenta	3
11	Vuorinleikkaus ja ompelu	3
12	Vuorin ompelu	3
13	Työkintaan kääntö	2
14	Työkäsineen kääntö	3
15	Vuorillisen kintaan ompelu	3
16	Vuorillisen käsineen ompelu	4
17	Turkisrukkasen ompelu erikoiskoneella	4
18	Soljitus, rengastus, niputus, napitus ja lestitys	2
19	Jääkiekkohansikkaan kokoaminen	5
20	Valmiiden tuotteiden tarkastus	5
21	Käsineen kanttaus	2
22	Käsineen vuoritus	2
23	Käsineen silitys (sormikkaan)	3
24	Pesäpallolijan räpylän kokoaminen	4
25	Turkissormikkaan ompelu	5

Liite 1

Nahkapuku- ja turkkityö

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Leikkaus kokonaistyönä nahasta ja turkisnahasta, myös turkiskaulukset	5
2	Kaavojen ja leikkuurautojen asettelu	5
3	Päällisosien leikkaus osatyönä	4
4	Turkisvuorien leikkaus	4
5	Päälliskankaiden leikkaus	4
6	Väriajittelu	5
7	Leikattujen osien tarkastus ja välitarkastus	4
8	Vuorien piirtäminen ja leikkaus	3
8	Pienten nahkaosien, vuorien, liinojen ja vahvikkeiden leikkaus	3
10	Ohentaminen, saumojen reunat	3
11	Saumojen avaukset ja liimaukset	3
12	Viikaus, taskujen ja napinreikien kääntäminen	4
13	Nappien, painonappien merkkkaus ja kiinnitys	3
14	Yhdysaumojen, liimanauhojen, vahvikkeiden, väliinojen silitys, kauluksen muotoilu ja vastaava	3
15	Saumanvarojen keritseminen	3
16	Turkisten venytys	3
17	Puhtaaksi leikkaus	3
18	Vuorisaumojen silitys	2
19	Tukikankaiden laitto	3
20	Merkkkaus ja numerointi	2
21	Nappien ja solkien päällystys	2
22	Turkispaukkaus	2
23	Alku- ja sisäsaumaus sekä housutyö	4
24	Päällisosien ompelu	4
25	Ympärisaumaus	4
26	Hihan istutus	4
27	Kuviointitikkaus, koristekuviot ja kantintikkaus	4
28	Turkiskaulusten ompelu	4
29	Napinreikien ompelu erikoiskoneella	3
30	Alikauluksen kiinnitys erikoiskoneella	3
31	Vuorienompelutyöt	3
32	Muu turkisompelu	3
33	Vahvikkeiden ja vyön kannattimien ompelu ja kiinnitys erikoiskoneella	3
34	Käsiompelu	3
35	Nahka-asusteiden korjaus	4
36	Käytettyjen nahka-asusteiden korjaus	5
37	Erikoishousu- ja haalarityö kokonaistyönä	5
38	Mallikappaleen tekijä kokonaistyönä	5
39	Pukine kokonaistyönä	5

Liite 1

40	Pukineen valmiiksi prässäys kokonaistyönä	5
41	Pukineen prässäys	4
42	Viimeistelysilitys	3
43	Valmiiden tuotteiden tarkastus	5
44	Imurointi	3
45	Työn opastaja	5
46	Työn jakaja itsenäinen	4
47	Työn jakaja	3
48	Sarjaaja	5
49	Kaavojen piirtäminen, leikkaus ja rauditus	4

Puhdistuspalvelu

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Hiekkapuhallus	5
2	Pölynpoisto	3
3	Konepesu, vastuullinen	4
4	Vastaanottotarkastus ja lähetys, vastuullinen	4
5	Värikorjaus, suihkutus – pöytätyönä	5 3
6	Muu korjaus ja puhdistustyö	3

Liite 1

TURKISMUOKKAAMOIDEN PALKKARYHMITTELYT**Soveltamisohje**

Turkisan alan ammattikoulu- tai ammattikurssiaika otetaan kokonaisuudessaan huomioon ammattivuotia laskettaessa. Muiden turkisteollisuutta lähellä olevien teollisuusalojen ammattikouluajasta tai –kurssi-ajasta otetaan huomioon puolet, mikäli tällaisen koulun tai kurssin suorittamisesta katsotaan olevan hyötyä turkisteollisuuden töissä.

Palkkaryhmät (18 vuotta täyttäneet työntekijät)

Palkkaryhmään 1 luetaan sekä- ja aputyötä ja yksinkertaista vaihetyötä suorittavat sekä muut heihin verrattavat työntekijät. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahdit sekä siivoustöissä työskentelevät työntekijät.

Palkkaryhmään 2 luetaan kuuluvaksi alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahti, jolle on määrätty myös muita tehtäviä ja vaativuudeltaan tähän palkkaryhmään nimettyihin töihin verrattavat raskaat sekatyöt sekä tuotanto-osastoilla toimivat siistijät.

Palkkaryhmään 3 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään yhden vuoden varsinaisissa turkisan alan töissä.

Palkkaryhmään 4 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään 2 vuotta varsinaisissa turkisan alan töissä.

Palkkaryhmään 5 luetaan kuuluvaksi jotakin alempana olevassa nimikeluettelossa tähän palkkaryhmään kuuluvaksi mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt vähintään 3 vuotta varsinaisissa turkisan alan töissä.

TURKISMUOKKAAMOIDEN TYÖNIMIKELUETTELO**Vuotavarasto ja muokkaus**

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Vuotavarasto, lajittelija vastuullinen	5
2	Työt raakavuotavarastossa	4
3	Ammetyöt, rasvaus ja raakanahan pesu, myös käsinrasvaus	3
4	Värjäys, ammattitaitoinen	5
5	Raakavillan leikkaus (hihnaverkkokoneella) koneenhoitoon pystyvä työntekijä	4
6	Raakavillan leikkaus, muu kuin kohdassa 4 mainittu sekä reunojen kerintä käsikoneella	3
7	Kaavinta ja harjakaavinta	4
8	Penkkityö	5
9	Ohennus, kaikkien turkisten, myös arvoturkisten ohennukseen ja koneenhoitoon pystyvä työntekijä	5
10	Ohennus, muu kuin kohdassa 8 mainittu	3
11	Kypsennys ja parkitus, vastuullinen	5
12	Vesiprässäys	3
13	Harjavalkaisu	4

Jälkikäsitteily ja viimeistely

Järj. n:o	Työvaihe	Palkkaryhmä
1	Rumputyö (purutyö ja kostutus)	3
2	Turkisten pehmitys ja venytys Universal- ja bakkellikoneella	4
3	Turkisten paikkaus	4
4	a) Naulaus	4
	b) Reikkaus	3
	c) Reikkaus – harjaus	3
5	Kone- ja pyörähionta	4
	Syrjäys (reunojen leikkaus)	4
	Käsinhionta (mokkahionta)	4
	Viimeistelyhionta käsin krominahoilla	5
6	Villan valmiiksileikkaus	4
7	Villan leikkaus, muu kuin kohdassa 6 mainittu	3
8	Villan ja karvan puhdistus, kepitys ja karstausta ym. vastaavat työt	3
9	Arvoturkisten puhdistus käsin, myös ketun kampausta	4
10	Kiillotus	4
11	Käsin- ja harjavärjäys	3
12	Turkisleikkuukoneiden hoitaja	5
13	Turkisinahkojen laatulajittelu (vastuullinen)	5
14	Nahkojen lukeminen, merkkaukset, numerointi, tarkastus ja pakkaus	2

15	Kemikalioiden, värien ja viimeistelyaineiden valmistaja – apulainen	5 3
16	Villan pesu ja kuivaus (koneella)	3
18	Ruiskuvärjäys sekä kappojen ja bodien värikorjaus	5
20	Vasikan karvan leikkaus	4
21	Plastisointiliuoksen harjaus	3
22	Työnjakaja (työnsiirtely)	3

**KÄSILAUKKU-, LAUKKU- JA NAHKATEOSTEOLLI SUUDEN
TYÖNIMI KLUETTELO**

KÄSILAUKKUALAN NIMIKKEISTÖ

1. palkkaryhmä

Käsilaukkuala:

Alkupalkkaa maksetaan laukkualan työhön tottumattomalle työntekijälle enintään 3 kuukauden ajan.

Muu laukkuteosala:

Palkkaryhmään 1 luetaan seka- ja aputyötä suorittavat sekä muut heihin verrattavat työntekijät. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahti sekä siivoustöissä työskentelevät työntekijät.

2. palkkaryhmä

Käsilaukkuala:

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä. Lisäksi tähän palkkaryhmään kuuluvat seka- ja aputyöt.

Muu laukkuteosala:

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä. Lisäksi kuuluvat tähän palkkaryhmään portti- ja yövahti, jolle on määrätty myös muita tehtäviä ja vaativuudeltaan tähän palkkaryhmään nimitettyihin töihin verrattavat raskaat sekatyöt sekä tuotanto-osastoilla toimivat siistijät.

Järj. n:o Työvaihe

1	Vuorin kääntö (ostoslaukut)
2	Teippaus, merkkkaus, niputus ja laskenta.

3. palkkaryhmä

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt varsinaisissa laukkualan töissä yhden vuoden ajan.

Järj. n:o Työvaihe

1	Vuorin ja muiden tarvikeaineiden leikkaus
2	Ompelu: vuorit, koulu-, osto- sekä nahkaiset palalaukut, keinoainelaukut, kukkarot, vyöt, remmit, kellonremmit ja pannat
Painatus ja kuumasaumaus
3	Meistäminen: kukkarot, koristeet, remmien päät ja muovilaukut ja nahkaiset palalaukut (myös kokonahasta)
4	Hihnan laikkaus koneella
5	Kehystys: lompakot, kukkarot ja muovilaukut
6	Kehyksien päällystys (muovilaukut)
7	Saumaus ja vuorityö (lompakon)
8	Taivutus- ja kääntötyöt, lukotus, helotus, liimaukset ja osien yhdistäminen (vaativimmat muovilaukut sekä yksinkertaiset nahkalaukut)
9	Reunan kääntö, taivutus, viikaus – käsin
10	Reunan hionta ja värjäys
11	Vöiden valmistus
12	Yksinkertaiset niittaus-, rengastus- ja rei'itystyöt
13	Varastotyöt
14	Viimeistely ja lopputarkastus
15	Hihnojen kääntö
16	Ohennus
17	Vuoritus, konetyö (osto- ja keinoahkalaukut)
18	Superlonin liimaus, koristeviivaus ja soljitus

4. palkkaryhmä

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt varsinaisissa laukkualan töissä kaksi vuotta.

Järj. n:o Työvaihe

1	Nahkalaukkujen ja -salkkujen kehysten päällystys
2	Muovisten päällisosien leikkaus
3	Nahkaisten päällisosien meistäminen kokonahasta
4	Leikkaus käsin, laukkuhaljas ja -mokka
5	Vaativien nahkalaukkujen ja -salkkujen taivutus- ja kääntötyöt, lukotus ja helotus sekä osien yhdistäminen myös liimaamalla
6	Vaativat niittaus- ja nepitystyöt
7	Ompelu vaihteyönä: rikkareput, sanomalehtien kantolaukut, lompakot ja yksinkertaiset nahkalaukut
8	Erilaisten nahkateosten, mm. tupprien valmistus, koristevoiden (kokonaistyönä)
9	Vaativat koristeompelut esim. päällystötyöt
10	Viimeistely ja lopputarkastus (nahkalaukut)

11	Tuotteiden tarkastaja
12	Kylmälaukun kokoaminen
13	Käsinsuihutus
14	Vaativat varastotyöt
15	Siivoustyö (käsilaukkutehtaissa)
16	Reunan kääntö, taivutus, viikaus – koneella

5. palkkaryhmä

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt varsinaisissa laukkualan töissä kolme vuotta.

Järj.n:o	Työvaihe
1	Nahkaisten päällisosien leikkaus käsin (vuota, haljas ja mokka)
2	Ompelu, raskailla erikoiskoneilla sekä vaativat nahkaiset käsilaukut ja salkut
3	Ohennus, terotukseen ja säätöön pystyvä
4	Nahkalaukun kehystys
5	Laukun valmistus kokonaistyönä
6	Mallityöt
7	Autoverhoilu- ja telttatyö
8	Satulasepäntyö ja käsinompelu
9	Työnvalvojan työ
10	Varastonhoito, vastuullinen

MATKALAUKUN NIMIKKEISTÖ

1. palkkaryhmä

Alkupalkka

Alkupalkkaa maksetaan laukkualan työhön tottumattomalle työntekijälle enintään 3 kuukauden ajan.

2. palkkaryhmä

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä. Lisäksi tähän palkkaryhmään kuuluvat apu- ja sekatyöt.

- Vuorin kääntö konetyönä ja muut yksinkertaiset konetyöt
- Kääntö, muovaus, yksinkertaiset vaihetyöt

3. palkkaryhmä

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt varsinaisissa laukkualan töissä yhden vuoden.

- Muovilaukun ja –kassin niittaus ja yksinkertaiset vaihetyöt
- Meistaus
- Pöytätyöt
- Varastotyö ja pakkaus
- Vuorin leikkuu konetyönä
- Ompelu, kassit yksinkertaiset vaihetyöt
- Niittaus, naulaus ja puklaus (pahvilaukut)
- Tiigiallistaja
- Rei'itys ja rengastus
- Kevyen säilytyslaatikon niittaus
- Siivooja

4. palkkaryhmä

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt varsinaisissa laukkualan töissä kaksi vuotta.

- Ohennus
- Matkalaukun reunan pellitys
- Matkalaukun päällisen taivutustyö
- Matkalaukun osa- ja koristeompelu
- Vuoritus käsityönä
- Kassin kasaus (esim. lento- ja matkakassit)
- Vanhempi varastotyöntekijä
- Teollisuuslaatikon niittaus
- Matkalaukun vuorin ompelu

5. palkkaryhmä

Tähän palkkaryhmään luetaan kuuluvaksi jotakin alempana mainittua työtä suorittava työntekijä, joka on työskennellyt varsinaisissa laukkualan töissä kolme vuotta.

- Matkalaukun ateljeetyö
- Matkalaukun kasausompelu
- Ompelu raskailla erikoiskoneilla
- Päällisten leikkuu, nahka, keionahka- ja pahvi
- Pahvin taivutus raskailla erikoiskoneilla (itsenäisesti työskentelevä)
- Varastonhoito vastuullinen
- Matkalaukun rungon päälle veto
- Matkalaukun niittaus, vaativat nahka- ja keionahkatyöt (esim. lukotus ja yhdistäminen)

Liite 1

- ABS muovilaukun kokoaminen
- Tiigelinhoitaja

Jääkiekkovarusteita koskevat nimikkeet todetaan sopijapuolten välillä kirjeellä tämän työehtosopimuksen osaksi sellaisina kuin asiasta on sovittu KHF Sport Oy:n osalta.

Liite 2

LIITE 2

NAHKATEOLLISUUDEN OLOSUHDELI SÄT

KROMI-, PARKKI- JA VALJASTYÖT

Vuotavarasto:

1 Työt raakavuotavarastossa – ryhmä A1

Kalkitusosasto:

2 Liko- ja kalkkikaavaus – ryhmä A1
3 Kalkitus – ryhmä A1
4 Kalkkihalkaisu – ryhmä A1
5 Reunojen leikkaus – ryhmä A1
6 Kalkitun nahan lajittelu – ryhmä A1
7 Ositusleikkaus kalkista, myös kalkitun haljaksen – ryhmä A1
8 Karvontamaalaus – ryhmä A1

Parkitusosasto:

9 Kalkinpoisto ja peittäus – ryhmä A2
10 Parkitus – ryhmä A2
11 Parkituksen jälkeinen pukitus – ryhmä A2
12 Kemikalioiden punnitus – ryhmä A2

Värjäysosasto:

13 Tynnyrivärjäys – ryhmä A2
14 Pukitus – ryhmä A2
15 Ositusleikkaus ennen vesiprässäystä – ryhmä A3
16 Vesiprässäys – ryhmä A3
17 Ositusleikkaus vesiprässäyksen jälkeen – ryhmä A4
18 Ohennus – ryhmä E, konevaskaus tukkikoneella yhdellä miehellä – ryhmä D, ohennus vuodat yhdellä miehellä – ryhmä D
19 Ohennus, kuivat nahat – ryhmä A4
20 Kromihalkaisu – ryhmä E
21 Ylösrasvaus, mustatun nahan rihtausrasvaus – ryhmä C
22 Parkkirasvanahan henkaus ylösrasvauksen jälkeen sekä käsinrasvatun krominahan henkaus – ryhmä C
23 Käsin oikominen, vuodat myös tyhjiökuivauksen kaikki vaiheet – ryhmä A4
24 Rihtaus – ryhmä E

Liite 2

- 25 Liimaus (silkkkaus): secotermiin – ryhmä C, paitsi lammas, vuohi ja haljas – ryhmä D
Lasilevyyn – ryhmä D, paitsi lammas, vuohi ja haljas – ryhmä E
- 26 Lasilevyn tai vastaavan pesu – ryhmä E
- 27 Nahkojen pesu liimauksen jälkeen – ryhmä E
- 28 Värien ja kemikalioiden punnitus ja liuotus – ryhmä A3
– viimeistelykemikalioiden punnitus ja liuotus – ryhmä A4
- 29 Pöytävärjäykset, myös liukuhihnalla – ryhmä D, aniliinivärjäys pöydässä ja liukuhihnalla – ryhmä C
- 30 Reikkaus (ei dynavac-kone) – ryhmä C
- 31 Silitys sähköraudalla ennen nauлаusta – ryhmä D
- 32 Ruiskuvärjäys, käsin – ryhmä A4
- 33 Mokka- ja huntingnahan harjaus, käsin – ryhmä C.
Sama, koneellinen – ryhmä D
- 34 Mänttisauna – ryhmä A4
- 35 Hionta – ryhmä D
- 36 Koneharjaus – ryhmä D
- 37 Konevuolo – ryhmä D
- 38 Rasvanahan talkitus – ryhmä E
- 39 Ruiskuvärjäyskoneen syöttö ja tyhjennys formaliinia käytettävässä, ryhmä C. Koneen päivittäinen puhdistus, ryhmä C
- 40 Ruiskuvärjäyskoneen puhdistus – ryhmä A1
- 41 Kypsennetyin nahan vaskaus ennen halkaisua – ryhmä D
- 42 Kuivaus-henkaus – ryhmä B
- 43 Tynnyripehmenys, kostea – ryhmä E
- 44 Koneoikominen rasvauksen/värjäyksen jälkeen välittömästi – ryhmä A3
- 45 Tuotanto-osastolla työskentelevät siivoojat, joiden tehtäviin kuuluu myös WC:n puhdistus – ryhmä A3
- 46 Värjättyjen vuotanaikojen konepehmitys, pölyävä, ei automaattikoneella – ryhmä E
- 47 Kostutus: – purutyö – ryhmä B
– kostutushuone – ryhmä D
– kostutuskone, syöttäjä – ryhmä D, ja vastaanottaja – ryhmä C – ammekostutus – ryhmä D
- 48 Rasvakeittimien hoito – ryhmä A4
- 49 Hissinkuljettaja – ryhmä D

Turkisanahkatyöt:

- 50 Työt raakavuotavarastossa – ryhmä A1
- 51 a. Ammetyöt (myös sentrifugit), ryhmä A1
b. Vesikarsta, ryhmä A4
- 52 Pesu – ryhmä A1
- 53 Kypsennys ammeissa – ryhmä A2

Liite 2

- 54 Värjäysosaston työt – ryhmä A3
- 55 Konekaavinta, ei ohennuskaavinta – ryhmä A1
- 56 Tuotanto-osastoilla työskentelevät siivoojat, joiden tehtäviin kuuluu myös WC:n puhdistus – ryhmä A3
- 57 Koneiden pölypussien ja kanavien puhdistus – ryhmä A4
- 58 Purutyöt – ryhmä B
- 59 Pölyävän puru- ja hiekkarummun purkamisen – ryhmä B
- 60 Kuivaus aniliinisuolavärien jäljeltä – ryhmä C
- 61 Plastisointi, plastisoidun nahan kiillotus sekä happoruiskutus – ryhmä C
- 62 Reunojen kerintä käsikoneella – ryhmä C
- 63 Käsinrasvaus, muu kuin värjätyin nahan – ryhmä B
- 64 Märän, värjätyin, rasvatun nahan kuivatus (pingotus ja ripustaminen) – ryhmä A4
- 65 Penkkikaavinta (märkä) – ryhmä E
- 66 Hionta sekä kiillotus ja kepitys suoraan hionnasta – ryhmä E
- 67 Ohennuskaavinta pyörässä – ryhmä E
- 68 Raakavillan leikkuu – ryhmä E
- 69 Suojavärjäys (reservointi) – ryhmä E
- 70 Ruiskukostutus – ryhmä E
- 71 a) Hirven pehmitys bakkelikoneella – ryhmä C
b) Poron pehmitys bakkelikoneella – ryhmä D
- 72 Ohennuskaavinta pyörässä ja penkkityö – ryhmä E
- 73 Jauhorummutus ja jauhovalkki – ryhmä C
- 74 Rasvaus rummuissa ja valkissa – ryhmä E
- 75 Karstausta suoraan hionnasta – ryhmä E
- 76 Villan leikkuu formaliinikäsittelyn jälkeen – ryhmä D
- 77 Kuivaushuonetyöt, ei kanaali – ryhmä B
- 78 Ohennuskaavinta ja ohennus: hirvet ja vastaavat – ryhmä B
- 79 Ohennuskaavinta: hylje, lihaus ja ohennus samanaikaisesti – ryhmä C
- 80 Turkiksen kemiallinen pesu ja kuivaus (koneella) – ryhmä A3
- 81 Syrjäys suoraan hionnasta – ryhmä E
- 82 Venytys syrjäyksen kautta hionnan jälkeen – ryhmä E
- 83 Hylkeiden venytys ennen lihausta ja ohennusta – ryhmä E, ripustaminen – ryhmä E

Pohjanahkatyöt:

- 81 Työt koneprässäykseen asti, tämä mukaan luettuna, sekä alkali happovalkaisu – ryhmä A4, ja siitä rasvauksen jälkeiseen henkautukseen saakka tämä mukaan luettuna – ryhmä B

Valjas– ja hihnatyöt:

82	Hihnan värjäys – ryhmä C
83	Hihnan veto mustauksen jälkeen – ryhmä E
84	Lakkaus – ryhmä E
85	Hihnan rasvaus – ryhmä E
86	Hamusten täyttö – ryhmä E
87	Karvojen ja lumppujen repiminen – ryhmä E
88	Karvojen pesu – ryhmä E

Kuitunahkatyö:

89	Jauhatus, kuiva ja märkä – ryhmä E
90	Massan valmistus – ryhmä A3
91	Levyn teko tyhjöölaattikoon – ryhmä A2
92	Märkäpuristus – ryhmä A4
93	Korkoemneiden liimaus ja teko – ryhmä A4

Tekniset nahkateokset:

94	Friitalla–hihnojen liimaus – ryhmä A4
95	Rasvaus: tiivisteet, niisihnat, hahtuvahinat – ryhmä D

Puhdistuspalvelu:

96	Hiekkapuhallus – ryhmä A1
97	Pölynpoisto – ryhmä A1
98	Konepesu, vastuullinen – ryhmä C
99	Vastaanotto tarkastus, vastuullinen – ryhmä D
100	Värinkorjaus – ryhmä A

Viimeistely:

101	Värikuvion painaminen
	– syöttäjä – ryhmä D
	– vastaanottaja – ryhmä D

KENKÄ– JA NAHKATEOLLISUUS RY
TEAM TEOLLISUUSALOJEN AMMATTILIITTO RY

LIITE 3**TYÖAJAN LYHENTÄMINEN KERTYMÄJÄRJESTELMÄN MUKAAN KENKÄ– JA NAHKATEOLLISUUDESSA****1 Soveltamisala**

Työajan lyhennys koskee niitä työaikamuotoja, joissa säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa. Näitä työaikamuotoja ovat normaalisti päivätyö, kaksivuorotyö sekä jatkuva yksivuoro– ja kaksivuorotyö.

Lisäksi edellytetään, että työntekijällä on enintään 30 arkipäivän pituinen vuosiloma sekä että hänen vuotuista työaikaansa lyhentävät muutoin vain kirkolliset juhlapyhät ja helatorstai, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä ja vapunpäivä.

Työajan lyhennys ei kuitenkaan koske enintään kolmeksi kuukaudeksi määräaikaiseen työsuhteeseen otettuja työntekijöitä. Jos määräaikaista työ sopimusta jatketaan, kertyvät työajan lyhennysvapaat työsuhteen alusta lukien.

2 Työajan lyhennyksen toteuttaminen

Työntekijälle kertyy vapaata kohdassa 1 tarkoitetuissa työaikamuodoissa tehdyistä säännöllisistä työpäivistä seuraavasti:

vähintään	17 työpäivää	1 vapaa
"	34 "	2 vapaata
"	51 "	3 "
"	68 "	4 "
"	85 "	5 "
"	102 "	6 "
"	119 "	7 "
"	136 "	8 "
"	153 "	9 "
"	170 "	10 "
"	187 "	11 "
"	204 "	12 "
"	212 "	12,5 "

Täyden työvuoron yli ansaitut vapaat (4 tuntia) annetaan yhdenjaksoisesti, ellei paikallisesti toisin sovita.

Tehdyiksi säännöllisiksi työpäiviksi lasketaan myös ne työntekijän sairauden ajalle sattuvat työtuntijärjestelmän mukaiset työpäivät, joilta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa, synnytysloma 42 päivän

ajanjaksolta sekä työnantajan korvattava koulutus- ja matkustusaika säännöllisen työajan osalta.

Niin ikään tehtyihin säännöllisiin työpäiviin rinnastetaan seuraavista syistä johtuva palkallinen poissaolo:

- kunnallisvaltuuston tai –hallituksen kokous sekä valtiollisia tai kunnallisia vaaleja varten lain mukaan asetetun vaalilautakunnan tai –toimikunnan kokous
- omat 50- ja 60-vuotispäivät
- kutsunta ja siihen liittyvä erillinen lääkärintarkastus
- työssäoloon rinnastettavia ovat ne työpäivät, joiden aikana työntekijä on lomautettuna, kuitenkin enintään 30 päivää vuodessa.
- sairausajan palkkajakson karenssipäivä (myös alle 10-vuotiaan lapsen sairastumistapauksissa)
- kertausharjoitukset
- omat häät
- läheisen omaisen kuolema
- alle 10-vuotiaan sairaan lapsen hoidon järjestäminen tai hoitaminen
- Teamliiton hallituksen asettaman työehtosopimusjaoston kokouksiin käytetty aika, enintään kuitenkin kolme päivää vuodessa
- liittojen yhdessä asettamien toimikuntien kokouksiin käytetty aika
- lyhennysvapaaseen oikeuttavaa kertymää määrättäessä pidetään työssäolopäivien veroisina päivinä myös niitä päiviä, joina työntekijä on ollut estynyt tekemästä työtä tämän pöytäkirjan mukaisten vapaiden pitämisen vuoksi.

Samoin tehtyihin säännöllisiin työpäiviin rinnastetaan Teamliiton liittovaltuuston ja/tai –hallituksen kokouksiin käytetty aika säännöllisen työajan osalta.

Jos annettava vapaa sisältyy em. säännöllisiä työpäiviä kartuttavaan aikaan katsotaan vapaapäivä pidetyksi.

Työajan lyhennyksen määrästä vähennetään muut kuin kohdassa 1 mainitut vuotuista työaikaa lyhentävät sopimukseen tai käytäntöön perustuvat vuosilomajärjestely tai vuosittain säännöllisesti toistuvat ylimääräiset vapaapäivät.

3 Vapaan antaminen

Kalenterivuoden aikana kertynyt vapaa on annettava työntekijälle viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä, ellei paikallisesti työnantajan ja työntekijän välillä toisin sovita. Vapaan antamistavan ja ajankohdan määrää työnantaja kuitenkin niin, että ajankohdasta ilmoitettaessa noudatetaan kahden viikon ilmoitusaikaa, ellei paikallisesti toisin sovita.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot suosittelevat, että pääluottamusmiehelle annetaan hänen pyytäessään vuosineljänneksittäin tieto tämän sopimuksen mukaisesta työajan lyhentämisestä ja sen kertymisestä.

Vapaata annetaan vähintään työvuoro kerrallaan, ellei toisin sovita.

Jos työntekijän työsuhde päättyy, eikä kertynyttä vapaata ole siihen mennessä annettu, maksetaan työntekijälle kertynyttä vapaata vastaava palkka keskituntiansion mukaan.

Jos työntekijälle työsuhteen päättyessä on annettu liikaa vapaata, saa työnantaja pidättää tätä vastaavan palkan työntekijän lopputilistä.

Työntekijän kanssa voidaan sopia myös siitä, ettei työajan lyhennysvapaata pidetä. Vapaapäivänä tehdystä työstä maksetaan työntekijälle lyhennyskorvauksen lisäksi yksinkertainen palkka.

4 Ansiotaso

Ansionmenetyksen kompensationsa maksetaan tuntipalkkaisille työntekijöille vapaan ajalta korvaus keskituntiansiota laskuperusteena käyttäen.

Kuukausipalkkaisilla työntekijöillä ansionmenetyks kompensoidaan säilyttämällä työntekijän kuukausipalkka ennallaan.

Kuukausipalkan jakajana käytetään lukua 170.

5 Viikkoylityö

Viikkoylityötä laskettaessa lyhentää tämän sopimuksen mukaisesti annettu vapaa ao. viikon säännöllisten työtuntien lukumäärää vapautusta vastaavasti.

6 Työssäolopäivien veroiset päivät

Vuosiloman pituutta määrättäessä pidetään työssäolopäivien veroisina päivinä myös niitä päiviä, joina työntekijä on ollut estynyt tekemästä työtä tämän pöytäkirjan mukaisten vapaitten pitämisen vuoksi.

7 Lyhennyksen voimaantulo

Tämä sopimus on voimassa työehtosopimuskauden loppuun saakka jatkuen senkin jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kahta kuukautta ennen kalenterivuoden loppumista ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu.

KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUS RY

TEOLLISUUSALOJEN AMMATTILIITTO TEAM RY

KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUS RY PÖYTÄKIRJA
TEAM TEOLLISUUSALOJEN AMMATTILIITTO RY

LIITE 4

KESKEYTYMÄTTÖMÄN 3-VUOROTYÖN TYÖAIKA KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUDESSA

- 1 §** Liitot sopivat, että säännöllinen työaika keskeytymättömässä 3-vuorotyössä on keskimäärin 35 tuntia viikossa. Työajan lyhentäminen tapahtuu siirtymällä 5-vuorojärjestelmään tai käyttäen muita vuorojärjestelmiä.

Pöytäkirjamerkintä:

Henkilö tulee tämän pöytäkirjan piiriin, kun hän on ollut keskeytyksettä keskeytymättömässä 3-vuorotyössä aamu-, ilta- ja yövuoron.

- 2 §** Edellä 1 §:ssä tarkoitetussa työssä työajan tulee enintään vuoden pituisena ajanjaksona tasoittua keskimäärin 35 tuntiin viikossa.

Työtä varten tulee ennakolta laatia työtuntijärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoittuu sanottuun keskimäärään.

- 3 §** Työajan lyhenemisestä aiheutuva ansion vähentyminen korvataan keskeytymättömässä 3-vuorotyössä siten, että työntekijä ansaitsee jokaiselta tässä työaikamuodossa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta pennimääräisen lisän, jonka suuruus on 14,3 % työntekijän edellisen vuosineljänneksen keskituntiansiosta. Lisää ei oteta huomioon keskituntiansiota laskettaessa. Keskituntiansion laskemisajaksi varataan vuosineljänneestä seuraava kuukausi.

Lisän maksaminen koskee myös työnantajan korvattavaa matkustamis- ja koulutusaikaa säännöllisen työajan osalta ja sitä aikaa, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

Ansaittujen lisien maksamisajankohdista voidaan paikallisesti sopia käytettävän vuorojärjestelmän tarpeiden mukaan.

Liitot pitävät suositeltavana mahdollisimman tasaisen ansion aikaansaamista. Tämä voidaan toteuttaa mm. siten, että ansaitut lisät maksetaan pitempien yhtäjaksoisten palkattomien vapaajaksojen ajaksi sattuvina tai lähinnä niitä seuraavina palkanmaksupäivinä.

Tässä pykälässä mainittua lisää ei suoriteta viikko-, puolikuukausi- tai kuukausipalkalla työskenteleville.

- 4 §** 5-vuororajustelmää käytettäessä annetaan työntekijälle 22 päivän pituinen yhdenjaksoinen vapaa-aika 20.5.–20.9. välisenä aikana vuosilomaa varten.

Edellä olevasta käyttämättä jäävät lomapäivät 24 päivän loman osasta annetaan pääsääntöisesti yhdessä jaksossa sen kalenterivuoden aikana, jolloin lomanmääräytymisvuosi päättyy.

Kaikissa tämän sopimuksen tarkoittamissa työvuororajustelmissa annetaan se lomanosa, joka ylittää 24 lomapäivää, sen kalenterivuoden aikana, jolloin lomanmääräytymisvuosi päättyy tai sitä seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Muilta osin noudatetaan vuosilomaa annettaessa samoin kuin vuosilomien ajankohdista ilmoitettaessa vuosilomalain määräyksiä.

Liitot pitävät kuitenkin tarkoituksenmukaisena, että vuosilomien sijoittelu työtuntijärjestelmään pyrittäisiin toteuttamaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

- 5 §** Työtuntijärjestelmän mukaisia vapaapäiviä pidetään työssäolopäivien veroisina vuosilomaa määrättäessä kuitenkin vähennettynä asianomaiseen kalenterikuukauteen sisältyvien päivätyöntekijöiden tavanomaisten vapaapäivien lukumäärällä.
- 6 §** Arkipyhäkorvaukset maksetaan työehtosopimuksen mukaisin edellytyksin.
- 7 §** Tämän sopimuksen tarkoittamassa työaikamuodossa korvataan työ, joka ylittää asianomaisen työviikon työtuntijärjestelmän mukaisen viikkotyöajan, siten kuin työehtosopimuksessa viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.
- 8 §** Siirryttäessä tämän sopimuksen tarkoittamasta työaikamuodosta muuhun työaikamuotoon sekä työntekijän työsuhteen päättyessä sovitaan ansaittujien, mutta pitämättä jääneiden vapaiden korvaamisesta joko antamalla vastaavasti vapaata tai maksamalla rahassa keskituntiansion mukaan.
- 9 §** Tämä sopimus on voimassa työehtosopimuskauden loppuun saakka ja sen jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä jompikumpi sopijapuoli ole kirjallisesti irtisanonut viimeistään kahta kuukautta ennen sopimuksen voimaolon päättymisajankohtaa.

KENKÄ– JA NAHKATEOLLISUUS RY

TEOLLISUUSALOJEN AMMATTILIITTO TEAM RY

KENKÄ– JA NAHKATEOLLISUUS RY PÖYTÄKIRJA
TEAM TEOLLISUUSALOJEN AMMATTILIITTO RY

LIITE 5

KESKEYTYVÄN 3–VUOROTYÖN TYÖAIKA

- 1 §** Liitot sopivat, että säännöllistä työaikaa keskeytyvässä kolmivuorotyössä lyhennetään siten, että se on keskimäärin 36,4 tuntia viikossa. Vuonna 2013 työaika on keskimäärin 36,2 tuntia viikossa, vuonna 2015 36,0 tuntia viikossa.

Pöytäkirjamerkintä:

Henkilö tulee tämän pöytäkirjan piiriin, kun hän on ollut keskeytyvässä 3–vuorotyössä aamu-, ilta- ja yövuoron.

- 2 §** Työajan lyhentäminen tapahtuu antamalla vapaata niin, että työaika enintään vuoden pituisena ajanjaksona tasoittuu keskimäärin 36,4 tuntiin viikossa, vuonna 2013 36,2 tuntiin viikossa, vuonna 2015 36,0 tuntiin viikossa.

Pöytäkirjamerkintä:

Vuosityöaika tässä työaikamuodossa saadaan kertomalla työviikot 36,4:llä, vuonna 2013 36,2:lla, vuonna 2015 36,0:lla.

Työtä varten tulee ennakolta laatia työtuntijärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoittuu sanottuun keskimäärään.

Voimassa olevaan työtuntijärjestelmään tehtävästä pysyväisluontoisesta muutoksesta on ilmoitettava työnantajan toimesta viimeistään kahta viikkoa ennen.

- 3 §** Työajan lyhenemisestä aiheutuva ansion vähentyminen korvataan keskeytyvässä 3–vuorotyössä siten, että työntekijä ansaitsee jokaiselta tässä työaikamuodossa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta pennimääräisen lisän, jonka suuruus on 8,7 %, vuonna 2013 9,1 %, vuonna 2015 9,5 % työntekijän edellisen vuosineljänneksen keskituntiansiosta. Lisää ei oteta huomioon keskituntiansiota laskettaessa. Keskituntiansion laskemisajaksi varataan vuosineljänneksen seuraava kuukausi. Lisän maksaminen koskee myös työnantajan korvattavaa matkustamis- ja koulutusaikaa säännöllisen työajan osalta ja sitä aikaa, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

Ansaittujen lisien maksamisajankohdista voidaan paikallisesti sopia käytettävän vuorojärjestelmän tarpeiden mukaan. Mikäli toisin ei ole sovittu, ansaitut lisät maksetaan palkanmaksukausittain.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot toteavat, että prosenttikorvauksesta on voitu, ja voidaan edelleen poiketa niissä yrityksissä, joissa tasaamisvapaat on vakiintuneesti korvattu keskituntiansiolla.

4 § Työntekijä saa vuosiloman vuosilomalain ja työehtosopimuksen mukaan.

Työtuntijärjestelmän mukaisia vapaapäiviä pidetään työssäolopäivien veroisina vuosilomaa määrättäessä kuitenkin vähennettynä asianomaiseen kalenterikuukauteen sisältyvien päivätyöntekijöiden tavanomaisten vapaapäivien lukumäärällä.

5 § Tämän sopimuksen tarkoittamassa työaikamuodossa korvataan työ, joka ylittää asianomaisen työviikon työtuntijärjestelmän mukaisen viikkotyöajan, siten kuin työehtosopimuksessa viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

6 § Siirryttäessä tämän sopimuksen tarkoittamasta työaikamuodosta muuhun työaikamuotoon sekä työntekijän työsuhteen päättyessä sovitaan ansaittujen, mutta pitämättä jääneiden vapaiden korvaamisesta joko antamalla vastaavasti vapaata tai maksamalla rahassa keskituntiansion mukaan.

7 § Tämä sopimus on voimassa työehtosopimuskauden loppuun saakka ja sen jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä jompikumpi sopijapuoli ole kirjallisesti irtisanonut viimeistään kahta kuukautta ennen sopimuksen voimassaolon päättymisajankohtaa.

KENKÄ– JA NAHKATEOLLISUUS RY

TEAM TEOLLISUUSALOJEN AMMATTILIITTO RY

TYÖLLISTYMISEN JA MUUTOSTURVAN TOIMINTAMALLI

Työnantajan, työntekijöiden ja työvoimaviranomaisen välisen uuden toimintamallin tavoitteena on yhteistyön tehostaminen ja työntekijän mahdollisimman nopea työllistyminen.

Yhteistoiminta- ja irtisanomismenettely

Työnantaja esittää vähintään 10 työntekijää koskevien yhteistoimintaneuvottelujen alussa toimintasuunnitelman. Sen sisällöstä neuvotellaan henkilöstön edustajien kanssa. Suunnitelmassa selostetaan neuvottelujen menettelytavat ja muodot, suunniteltu aikataulu sekä suunnitellut toimintaperiaatteet irtisanomisaikana työnhauun, koulutuksen ja työhallinnon palvelujen käytön osalta. Suunnitelmassa otetaan huomioon olemassa olevat normit siitä, miten työvoiman vähentämismenettelyssä toimitaan. Jos yhteistoimintaneuvottelut koskevat alle 10 työntekijää, yhteistoimintamenettelyssä esitetään suunnitellut toimintaperiaatteet irtisanomisaikana työnhauun, koulutuksen ja työhallinnon palvelujen käytön osalta.

Toimintasuunnitelman sisällöstä neuvottelemista ei estä rajoitus, jonka mukaan irtisanomisen vaihtoehtojen käsittely voi yhteistoimintaneuvotteluissa alkaa suurissa irtisanomisissa aikaisintaan seitsemän päivän kuluttua perusteiden ja vaikutusten käsittelystä.

Suunniteltua vähentämistä koskevan yhteistoimintamenettelyn yhteydessä käsitellään myös henkilöstösuunnitelmaan tarvittavat muutokset.

Työnantaja ja työvoimaviranomainen kartoittavat yhteistyössä tarvittavat julkiset työvoimapalvelut viivyttelemättä yhteistoimintamenettelyn tai pienten yritysten irtisanomismenettelyn alettua. Työvoimaviranomaisen kanssa pyritään sopimaan tarjottavien palvelujen laadusta ja niiden toimeenpanon aikataulusta sekä yhteistyöstä niiden toteutuksessa. Henkilöstön edustajat osallistuvat yhteistyöhön.

Työllistymisohjelma ja sen toteuttaminen irtisanomisaikana

Työnantajalla on tiedottamisvelvollisuus oikeudesta työllistymisohjelmaan ja korotettuun koulutustukeen. Työnantaja ilmoittaa työvoimaviranomaiselle taloudellisin tai tuotannollisin perustein suoritettua irtisanomisesta, jos irtisanotulla työntekijällä on työhistoriaa vähintään kolme vuotta. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisen määräaikaisen työsuhteen päättymistä, joka on muodostunut yhdestä tai useammasta keskeytymättömänä tai vain lyhytaikaisin keskeytyksin yhteensä vähintään kolme vuotta samaan työnantajaan jatkuneesta määräaikaisesta työsopimuksesta. Työnantaja on velvollinen antamaan työvoimaviranomaiselle työntekijän suostumuksella hänen koulutustaan, työkokemustaan ja työtehtäviään koskevat tiedot heti irtisanomisten tapahduttua. Työnantaja osallistuu erikseen niin sovittaessa muutoinkin työllistymisohjelman laatimiseen.

Työntekijällä on mahdollisuus osallistua työllistymisohjelman laatimiseen. Työllistymisohjelmaa voidaan tarvittaessa täydentää myöhemmin.

Jos asiasta ei ole irtisanomisen tapahduttua muuta sovittu, työntekijällä on oikeus vapaaseen ilman ansionmenetystä osallistuakseen irtisanomisaikanaan työllistymisohjelman tekemiseen, oma-aloitteiseen tai viranomaisaloitteiseen työpaikan hakuun ja työhaastatteluun, uudelleensijoitusvalmennukseen, työssä oppimiseen ja harjoitteluun taikka työllistymisohjelmansa mukaiseen työvoimapolitiittiseen koulutukseen. Vapaan pituus on työsuhteen kestosta riippuen seuraava:

- 1) enintään 5 päivää, jos työntekijän irtisanomisaika on enintään yksi kuukausi;
- 2) enintään 10 päivää, jos työntekijän irtisanomisaika on yli yksi kuukausi mutta enintään neljä kuukautta;
- 3) enintään 20 päivää, jos työntekijän irtisanomisaika on yli neljä kuukautta.

Edellytyksenä on lisäksi, ettei vapaasta aiheudu työnantajalle merkittävää haittaa.

Työntekijän on ilmoitettava vapaasta työnantajalle viivyttämättä ja pyydettyä esitettävä luotettava selvitys vapaan perusteesta.

LIITE 7 TT-SAK YLEISET SOPIMUKSET - Yleissopimus

1 LUKU YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Lähtökohtia

Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto (TT) ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK pyrkivät kumpikin itse ja omien jäsenjärjestöjensä keskuudessa sekä työpaikoilla edistämään neuvottelusuhteita ja sopimustoimintaa sekä vaikuttamaan kolmikantavalmisteluun yhteiskunnallisissa päätöksenteossa.

Sopijapuolet pyrkivät kehittämään näitä tavoitteita yhteistoiminnan eri muotoja hyväksikäyttäen sekä valvomaan osaltaan tehtyjä sopimuksia.

Perusoikeudet

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva yhdistymisvapaus on loukkaamaton. Tämä koskee niin työnantajia kuin työntekijöitä. Työntekijöillä on oikeus perustaa ja toimia ammattiyhdistysorganisaatioissa, eikä heitä saa tämän johdosta irtisanoa tai syrjiä työssään. Yritysten henkilöstöllä on oikeus valita edustajia edustamaan heitä yritysten sisällä käsiteltävissä asioissa. Edustajien valinta-oikeus sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa on määritelty laeissa ja tässä sekä muissa sopimuksissa. Yksittäisen työntekijän turvallisuus ja terveys, syrjimättömyys ja tasa-arvoinen kohtelu ovat lähtökohtana sopimusmääräyksille.

Työnjohto-oikeus

Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä ja määrätä työn johtamisesta.

Osapuolten neuvottelut ja lausuntojen pyytäminen

TT:n tai SAK:n esittäessä työmarkkinaneuvotteluja, tulee ne mahdollisuuksien mukaan aloittaa viivytyksettä. Järjestöt myötävaikuttavat alakohtaisten työehtosopimusten syntymiseen sääntöjensä mukaisessa järjestyksessä.

Jäsenjärjestöt voivat yhdessä pyytää TT:n ja SAK:n lausunnon sopimusten tulkinnasta.

Työehtosopimusosapuolten nimeämällä edustajilla on siitä työnantajan kanssa erikseen sovittaessa oikeus käydä tutustumassa olosuhteisiin edustamiensa jäsenten työpaikoilla.

Ennakkoilmoitus työtaisteluista

Ennen poliittiseen tai myötätuntotyötaisteluun ryhtymistä siitä ilmoitetaan valtakunnan- sovittelijalle sekä asianomaiselle työnantaja- tai työntekijäliitolle mahdollisuuksien mukaan

vähintään neljä päivää aikaisemmin. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työtaistelun syyt, alkamishetki ja laajuus.

Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton jäsenliittojen jäsenyrityksissä jäljempänä mainituin rajoituksin. Työpaikalla tarkoitetaan tässä sopimuksessa Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton jäsenyrityksen tuotantoyksikköä tai sitä vastaavaa toimintayksikköä.

Organisaatio-yms. muutokset

Työpaikan toiminnan olennaisesti supistuessa, laajentuessa taikka liikkeen luovutuksen, sulautumisen, yhtiöittämisen tai niihin verrattavan olennaisen organisaatiomuutoksen johdosta saatetaan yhteistoimintaorganisaatio tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti vastaamaan työpaikan muuttunutta kokoa ja rakennetta.

Lakiviittaukset

Siltä osin kuin tässä sopimuksessa ei ole toisin sovittu, noudatetaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (725/78) sekä työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasiassa annettua lakia (131/73) ja työsuojelun valvonnasta annettua asetusta (954/73), jotka eivät ole tämän sopimuksen osia.

2 LUKU YHTEISTOIMINTA TYÖPAIKALLA

Kehittämistoiminta

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti voida osallistua työorganisaatioiden, teknologian, työolosuhteiden ja työtehtävien kehittämiseen ja muutoksen toteuttamiseen.

Kehittämistoiminnan ja siihen mahdollisesti sisältyvän uuden teknologian soveltamisen yhteydessä tulee toimia mielekkään, vaihtelevan ja kehittävän työn sisällön sekä tuottavuuden parantamiseksi. Näin luodaan työntekijälle mahdollisuus kehittyä työssään ja lisätä valmiuksiaan uusiin työtehtäviin.

Suoritettavat toimenpiteet eivät saa johtaa sellaiseen kokonaiskuormituksen lisääntymiseen, josta aiheutuu haittaa työntekijän terveydelle tai turvallisuudelle.

Työpaikalla seurataan yhteistoiminnassa sopivin aikavälein tuottavuutta, tuotantoa ja henkilöstöä koskevaa kehitystä. Tarvittavista seurantarjestelmistä ja tunnusluvuista sovitaan paikallisesti.

Yhteistoiminnan toteuttaminen

Työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminta voi tapahtua pysyväisluonteisessa neuvottelukunnassa, kehittämishankkeiden toteuttamiseksi perustettavissa projektiryhmissä tai työnantajan ja henkilöstön välisissä neuvotteluissa. Kehittämiskohteen toteuttamista varten muodostettavassa projektiryhmässä ovat tasapuolisesti edustettuina yritys ja sen työntekijät. Työntekijät nimeävät omat edustajansa ensi sijassa kehitettävän kohteen työntekijöistä.

Ellei toisin sovita, yhteistoimintalain mukainen neuvottelukunta on perustettava yritykseen tai sen osaan silloin kun henkilöstön määrä on yli 200, mikäli kaikki henkilöstöryhmät sitä haluavat.

Kehittämistoiminnan toteuttamiseksi voidaan paikallisesti sopia sellaisen yhteistoimintaelimien perustamisesta, joka käsittelee kehittämistoimintaan sisältyvät asiat. Se voi korvata erilliset yhteistoiminta- ja työsuojelutoimikunnat sekä muut vastaavat toimikunnat. Sama yhteistoimintaelin voi vastata myös yhteistoimintalain, työsuojelun valvontalain, työterveyshuoltolain (743/78) ja naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/86) mukaisista toimista ja suunnitelmista paikallisesti sovittavassa laajuudessa.

Mikäli työnantaja käyttää yrityksen kehittämistoiminnassa hyväkseen ulkopuolisen konsultin tarjoamia palveluita, vastaa työnantaja siitä, että konsulttiyrityksen toiminta on tämän sopimuksen mukaista.

On tärkeää, että kehittämistoimien suunnittelu ja käytännön toteuttaminen kytketään läheisesti yrityksen henkilöstöpolitiikkaan, erityisesti henkilöstön työhönottoon, tasa-arvon edistämiseen, sisäisiin siirtoihin, koulutukseen, tiedotukseen, työsuojeluun, työkyvyn ylläpitämiseen ja työpaikkaterveydenhuoltoon.

Tyky-toiminta

Työkykyä ylläpitävä toiminta työpaikoilla on linjajohdon, henkilöstöhallinnon, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaation yhteistyötä. Työkykyä ylläpitävän toiminnan periaatteet, joilla ylläpidetään työssä olevien henkilöiden työkykyä ja työssä selviytymistä, sisällytetään työsuojelun toimintaohjelmaan tai työterveyshuollon toimintasunnitelmaan. Sovittaessa voidaan edellä mainitut periaatteet sisällyttää myös työpaikalla laadittavaan kehittämistoiminta- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Työsuojelupäällikön ja -valtuutetun tehtävänä on osallistua suunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen ja seurantaan.

3 LUKU YHTEISTOIMINTATEHTÄVÄT JA YHTEISTOIMINTAORGANISAATIOT

3.1 Luottamusmiehiä koskevat määräykset

Valitseminen

Luottamusmiehellä tarkoitetaan tässä sopimuksessa, ellei sopimuksen tekstistä muuta ilmene, ammattiosaston valitsemaa pääluottamusmiestä ja työosaston tai sitä vastaavan yksikön luottamusmiestä. Ammattiosastolla tarkoitetaan tässä sopimuksessa työehtosopimukseen osallisen ammattiliiton rekisteröityä alayhdistystä.

Luottamusmiehen tulee olla asianomaisen työpaikan työntekijä ja perehtynyt työpaikan olosuhteisiin sen työntekijänä. Mikäli työpaikkaa varten on valittu vain yksi luottamusmies, on hän tämän sopimuksen tarkoittama pääluottamusmies. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että työsuojeluvaltuutetun tehtäviä hoitaa pääluottamusmies tai päinvastoin.

Pääluottamusmiehen valitsemisen lisäksi ammattiosaston esityksestä sovitaan paikallisesti siitä, mille osastolle tai osastoa vastaavaan yksikköön valitaan luottamusmies. Tällöin tulee kiinnittää huomiota siihen, että sovitut toimialueet ovat tarkoituksenmukaisia ja kattavuudeltaan sellaisia, että ne edistävät neuvottelujärjestelmän mukaista asioiden käsittelyä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös mm. kyseessä olevan osaston työntekijöiden lukumäärä ja luottamusmiehen mahdollisuudet myös vuorotyö huomioon ottaen tavata osaston työntekijät. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että edellä mainittu luottamusmies hoitaa työsuojeluasiamiehen tehtäviä tai päinvastoin.

Ammattiosastolla on oikeus suorittaa luottamusmiehen vaali työpaikalla. Jos vaali suoritetaan työpaikalla, on ammattiosaston kaikille jäsenille varattava tilaisuus osallistua vaaliin. Vaalin järjestäminen ja toimittaminen ei kuitenkaan saa häiritä työntekoa. Vaaliajoista ja vaalipaikoista on sovittava työnantajan kanssa viimeistään 14 vuorokautta ennen vaalin toimittamista. Työnantaja varaa ammattiosaston nimeämille henkilöille tilaisuuden vaalin toimittamiseen.

Tehtävät

Luottamusmiehen pääasiallisena tehtävänä on toimia ammattiosaston edustajana työehtosopimuksen soveltamista koskevissa asioissa.

Luottamusmies edustaa ammattiosastoa työolainsäädännön soveltamista koskevissa asioissa ja yleensä työnantajan ja työntekijän välisiin suhteisiin ja yrityksen kehittymiseen liittyvissä kysymyksissä. Luottamusmiehen tehtävänä on myös osaltaan toimia yrityksen ja henkilöstön välisen neuvottelu- ja yhteistoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Neuvottelujärjestys

Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on luottamusmiehelle annettava kaikki tapausten selvittämiseen vaikuttavat tiedot.

Työsuhteeseensa liittyvä asia työntekijän tulee selvittää esimiehensä kanssa. Ellei työntekijä ole saanut edellä mainittua asiaa selvitettyksi suoraan esimiehensä kanssa, voi hän saattaa asian hoidettavaksi osaston tai vastaavan yksikön luottamusmiehen ja työnantajan edustajan välisissä neuvotteluissa. Ellei asiaa näin saada selvitettyksi, voi edellä mainittu luottamusmies siirtää sen pääluottamusmiehelle.

Paikallisten osapuolten yhdessä pyytäessä on työehtosopimukseen sidotuilla liitoilla oikeus lähettää edustajansa paikalliseen erimielisyysneuvotteluun.

Ellei työpaikalla syntynyttä erimielisyyttä saada paikallisesti ratkaistuksi, noudatetaan työehtosopimuksen mukaista neuvottelujärjestystä.

Jos erimielisyys koskee tämän sopimuksen tarkoittaman luottamusmiehen työsuhteen päättämistä, on paikalliset ja liittojen väliset neuvottelut lisäksi käynnistettävä ja käytävä viipymättä sen jälkeen, kun lakkauttamisen peruste on riitautettu.

3.2 Työsuojelua koskevat määräykset

Työnantaja nimeää työsuojeluyhteistoimintaa varten työsuojelupäällikön. Työntekijöiden oikeus valita työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut määräytyy työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain mukaisesti.

Tehtävät

Työsuojelupäällikön tehtävänä on muiden työsuojeluyhteistoiminnan piiriin kuuluvien tehtävien ohella järjestää, ylläpitää ja kehittää työsuojeluyhteistoimintaa. Työsuojeluvaltuutetun tehtävät määräytyvät työsuojelun valvonnasta annetun lain ja asetuksen mukaan. Lisäksi työsuojeluvaltuutettu suorittaa muut tehtävät, jotka hänelle muun lainsäädännön ja sopimusten perusteella kuuluvat. Jollei muista tehtävistä ole paikallisesti sovittu, työsuojeluasiamiehen tehtävänä on osallistua toimialueitaan koskevien työsuojelun yhteistoiminta-asoiden käsittelyyn ja toteutukseen. Varavaltuutettu hoitaa työsuojeluvaltuutetun ollessa estynyt tälle kuuluvat sellaiset tehtävät, joita ei voida siirtää työsuojeluvaltuutetun esteen päättymisen jälkeen hoidettavaksi.

Asiamies

Työsuojeluasiamiesten valinnasta, lukumäärästä, tehtävistä ja toimialueesta sovitaan paikallisesti samojen valintaperusteiden mukaisesti kuin mitä kohdan 3.1 kolmannessa

kappaleessa on luottamusmiehen valinnasta sovittu. Lisäksi on otettava huomioon työsuojeluriskit ja muut työoloihin vaikuttavat tekijät. Työsuojeluasiamiehen valitsevat työpaikan työntekijät keskuudestaan.

Toimikunta

Muiden työsuojelua edistävien yhteistoimintaelinten valinnasta sekä tarkoituksenmukaisesta yhteistoimintamuodosta sovitaan paikallisesti ottaen huomioon työpaikan laatu, laajuus ja työntekijöiden määrä ja tehtävien laatu sekä muut olosuhteet. Ellei muusta yhteistoimintamuodosta ole sovittu, työsuojeluyhteistoimintaa varten perustetaan työsuojelutoimikunta.

Soveltamisalan rajoitus

Tämän sopimuksen työsuojelua koskevia määräyksiä sovelletaan silloin, kun työpaikassa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Sen sijasta, mitä edellisessä virkkeessä on määrätty, on työsuojeluvaltuutettu valittava vastaavasti, kun työntekijöiden lukumäärä on vähintään 10.

3.3

Ilmoitukset

Valituista luottamusmiehistä, varamiehen toimimisesta pääluottamusmiehen sijaisena, työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluasiamiehen toimimisesta luottamusmiestehtävissä tai luottamusmiesten toimimisesta työsuojelutehtävissä on ammattiosaston tai vastaavan ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle. Varamiehen toimimisesta työsuojeluvaltuutetun sijaisena on työsuojeluvaltuutetun ilmoitettava työnantajalle kirjallisesti. Työnantaja ilmoittaa luottamushenkilöille, ketkä käyvät yrityksen puolesta neuvotteluja heidän kanssaan.

4 LUKU

LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN SEKÄ TYÖSUOJELUASIAMIEHEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4.1

Vapautus työstä ja ansionmenetyksen korvaaminen

Vapautus

Tehtäviensä hoitamista varten pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle järjestetään tarvittaessa tilapäisesti, säännöllisesti toistuen tai kokonaan vapautus työstään. Muulle luottamusmiehelle kuin pääluottamusmiehelle, työsuojeluasiamiehelle sekä muille yrityksen ja henkilöstön väliseen tämän sopimuksen edellyttämään yhteistoimintaan osallistuville henkilöstön edustajille järjestetään tarvittaessa tilapäisesti vapautus työstä.

Arvioitaessa vapautuksen tarvetta on huomiota kiinnitettävä muun muassa ao. henkilöstöryhmään kuuluvien työntekijöiden lukumäärään, tuotannon ja toiminnan luonteeseen sekä tehtävien määrään.

Mikäli pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu on vapautettu säännöllisesti toistuviksi määräajaksi työstään, tulee hänen hoitaa tehtävänsä pääsääntöisesti sinä aikana. Välttämättömien asioiden hoitamista varten tulee työnjohdon kuitenkin antaa vapautusta työstä muunakin työn kannalta sopivana aikana. Työnantaja korvaa pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansionmenetyksen edellä mainituilta ajoilta.

Ellei työsuojeluvaltuutetun vapauttamiseksi työstä ole muuta sovittu, lasketaan työsuojeluvaltuutetun ajankäyttö 1.4.1986 voimaan tulleiden toimialakohtaisten kerrointen mukaan. Vapautus on kuitenkin aina vähintään neljä tuntia neljän perättäisen viikon aikana.

Mikäli luottamusmies- ja työsuojelutehtävät on yhdistetty samalle henkilölle, tämä otetaan lisäävänä tekijänä huomioon työstä vapautuksesta sovittaessa.

Ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja korvaa sen ansion, jonka tässä sopimuksessa tarkoitettu henkilöstön edustaja menettää työaikana joko paikallisessa neuvottelussa työnantajien edustajien kanssa tai toimiessaan muuten työnantajan kanssa sovituissa tehtävissä.

Jos luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies tai työsuojelutoimikunnan tai muun työsuojelutoimikuntaa vastaavan yhteistoimintaelimen jäsen suorittaa työnantajan kanssa sovittuja tehtäviä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan näin menetetyistä ajasta ylityökorvaus tai sovitaan hänen kanssaan muunlaisesta lisäkorvauksesta.

Ansionmenetyksen korvauksen laskennassa käytettävä keskituntiansio sovitaan alakohtaisesti, ellei ansionmenetyksen korvaamisesta muulla tavalla ole liittojen kesken sovittu.

4.2

Asema

Työsuhde

Luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies ja muut henkilöstön edustajat ovat työsuhteessaan työnantajaan samassa asemassa riippumatta siitä, hoitaako hän luottamustehtäviään oman työnsä ohella vai onko hänelle annettu osittain tai kokonaan vapautusta työnteosta. Hän on velvollinen noudattamaan yleisiä työehtoja, työaikoja ja työnjohdon määräyksiä sekä muita järjestysmääräyksiä.

Toimitilat

Työnantaja järjestää pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tarkoituksenmukaisen paikan tehtävien edellyttämien tarvikkeiden säilyttämiseen. Työpaikan koon edellyttäessä erityistä toimitilaa, työnantaja järjestää tarkoituksenmukaisen tilan, jossa voidaan käydä tehtävien hoitamista varten välttämättömät keskustelut. Tehtävien hoitamista varten pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää yrityksen tavanomaisia toimisto- yms. välineitä. Käytännön järjestelyistä sovitaan paikallisesti.

Palkka- ja siirtosuoja

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun mahdollisuuksia kehittyä ja edetä ammatissaan ei saa heikentää ko. tehtävän takia. Häntä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alempipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli ao. tehtävään valituksi tullessaan. Häntä ei saa myöskään siirtää vähempiarvoiseen työhön, jos työnantaja voi tarjota hänelle muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä. Jos pääluottamusmieheksi tai työsuojeluvaltuutetuksi valitun henkilön varsinainen työ vaikeuttaa luottamustehtävien hoitamista, on hänelle, ottaen huomioon työpaikan olosuhteet ja hänen ammattitaitonsa, järjestettävä muuta työtä. Tällainen järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista. Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokiehtyksen tulee vastata yrityksessä tapahtuvaa ansiokiehtystä.

Mikäli työsuojeluasiamies joudutaan tilapäisesti siirtämään työhön varsinaisen toimialueensa ulkopuolelle, on pyrittävä siihen, ettei siirtäminen kohtuuttomasti haittaa työsuojeluasiamiehen tehtävien hoitamista.

Ammattitaidon ylläpitäminen

Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun luottamustehtävän päättymisen jälkeen tulee hänen ja työnantajan yhteisesti selvittää, edellyttääkö työntekijän ammattitaidon ylläpitäminen entiseen tai sitä vastaavaan työhön ammatillista koulutusta. Työnantaja järjestää selvityksen edellyttämää koulutusta. Koulutuksen sisältöä ratkaistaessa kiinnitetään huomiota työstä vapautukseen, toimikauden keston ja sinä aikana tapahtuneisiin työmenetelmien muutoksiin.

Liikkeen luovutus

(Muutos. Voimaan 1.6.2001)

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun asema jatkuu liikkeen luovutuksesta huolimatta sellaisenaan, jos luovutettu liike tai sen osa säilyttää itsenäisyytensä. Jos luovutettava liike tai sen osa menettää itsenäisyytensä, pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus tämän sopimuksen kohdassa 4.3 sovittuun jälkisuojaan liikkeen luovutuksesta johtuneesta toimikauden päättymisestä lukien.

4.3**Työsuhdeturva****Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet**

Jos yrityksen työvoimaa irtisanoaan tai lomautetaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei pääluottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua saa irtisanoa tai lomauttaa ellei tuotantoyksikön toimintaa keskeytetä kokonaan. Mikäli pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammattiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa.

Yksilösuoja

(Muutos. Voimaan 1.6.2001)

Muu luottamusmies kuin pääluottamusmies voidaan irtisanoa tai lomauttaa työsuojelulain 7:10 §:n 2 momentin mukaisesti vain, kun työ kokonaan päättyy eikä työnantaja voi järjestää hänelle hänen ammattitaitoaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä tai kouluttaa häntä muuhun työhön työsuojelulain 7:4 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Luottamusmiehestä tai työsuojeluvaltuutetusta johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman työsuojelulain 7:10 §:n 1 momentin edellyttämää niiden työntekijöiden suostumusta, joita hän edustaa.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsuojelulain 8:1 – 3 §:n säännöksiä. Työsuojelulain purkamisen sillä perusteella, että hän on rikkonut järjestysmääräyksiä, ei ole mahdollista, ellei hän ole samalla toistuvasti tai olennaisesti sekä varoituksesta huolimatta jättänyt työvelvoitteensa täyttämättä.

Ehdokassuoja

Edellä olevia työsuohdeturva koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmieheshdokkaaseen, jonka ammattiosaston kokous on asettanut ja jonka asettamisesta ammattiosasto on kirjallisesti työnantajalle ilmoittanut, sekä työsuojeluvaltuutettuehdokkaaseen, jonka asettamisesta on kirjallisesti ilmoitettu työsuojelutoimikunnalle tai muulle sitä vastaavalle yhteistoimintaelimelle. Ehdokassuoja alkaa kuitenkin aikaisintaan kolme kuukautta ennen valittavana olevan pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun toimikauden alkua ja päättyy muun kuin vaalissa valituksi tulleen osalta vaalituloksen tultua todetuksi.

Jälkisuoja

Työsuhdeturva koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuna toimineeseen työntekijään kuusi kuukautta hänen ko. tehtävänsä päättymisen jälkeen.

Korvaukset

(Muutos. Voimaan 1.6.2001)

Jos luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työ sopimus on lakkautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Korvaus on määrättävä työ sopimuslain 12:2 §:n 2 momentin perusteiden mukaan. Korvausta lisäävänä tekijänä on otettava huomioon se, että tämän sopimuksen oikeuksia on loukattu. Milloin tuotantoyksikössä tai vastaavassa toimintayksikössä säännöllisesti työskentelevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä on 20 tai vähemmän, edellä mainittu korvaus on työsuojeluvaltuutetun osalta vähintään 4 kuukauden palkka ja enintään 12:2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä korvaus.

Korvaus tämän sopimuksen mukaan perusteettomasta lomautuksesta määräytyy työ sopimuslain 12:1.1 §:n mukaisesti.

4.4**Varamiehet**

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan varapäälouottamusmieheen ja työsuojeluvaltuutetun varamieheen sinä aikana, kun he tämän sopimuksen edellyttämän ilmoituksen mukaisesti toimivat sijaisina.

5 LUKU**TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET****Palkkatilasto- ja henkilötiedot**

Ellei alakohtaisesti tai paikallisesti toisin sovita, on päälouottamusmiehellä oikeus tehtäviensä hoitoa varten saada TT:n neljännesvuositilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi TT:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä, ei anneta.

Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoa, on päälouottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Päälouottamusmiehellä on oikeus lisäksi saada kirjallisesti tieto toimialueensa työntekijöiden nimestä ja palkkaryhmästä tai vastaavasta sekä työsuhteen alkamisajasta, ellei alakohtaisesti tai paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan kerran vuodessa silloin yritykseen työsuhteessa olevista työntekijöistä.

Päälouottamusmiehelle on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työhinnittelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin. Päälouottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on

oikeus saada tiedot toimialueellaan toimivista aliurakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta.

Tiedot ulkopuolisesta työvoimasta

Työnantaja tiedottaa tuotanto- ja kunnossapitotöihin osallistuvasta ulkopuolisesta työvoimasta etukäteen päälouottamusmiehelle. Jos tämä ei ole työn kiireellisyyden tai muun sen kaltaisen syyn takia mahdollista, voidaan tiedottaminen tehdä näissä poikkeustilanteissa myös jälkikäteen viivytyksellä. Edellä mainitut asiat tiedotetaan mikäli mahdollista myös työsuojeluvaltuutetulle.

Työaikakirjanpito

Päälouottamusmiehellä on oikeus perehtyä hätä- ja ylityöstä työaikalain (605/96) mukaisesti laadittuun luetteloon siten kuin siihen on työsuojeluvaltuutetulla lain mukaan oikeus.

Tietojen luottamuksellisuus

Päälouottamusmies saa edellä mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Säädökset

Työnantaja hankkii työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen ja muiden työsuojelutoiminta-alueen käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai sen edustajille:

Yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta.

Vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana sellainen yhtenäinen selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi yrityksen tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.

Vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista.

Viipymättä olennaiset muutokset edellä mainituissa tiedoissa.

Niissä yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 30, annetaan yhteistoimintalain 11 §:n 2 momentin tarkoittamat yrityksen tilinpäätöstiedot henkilöstön edustajille pyydettyä kirjallisena.

Tilinpäätöstietojen, yrityksen taloudellista tilaa koskevien selvitysten ja henkilöstösuunnitelmien esittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista tiedottaa myös eri toimintayksiköiden toiminnallisesta tuloksesta, tuotannosta ja kehitysnäkymistä henkilöstölle tai sen edustajalle käyttäen apuna sitä selvittäviä tunnuslukuja.

Yrityksessä henkilöstöasioiden hoidossa noudatettavat yleiset periaatteet tai ohjeet sekä yrityksen toiminta- ja henkilöstöorganisaatio on saatettava työpaikalla henkilöstön tietoon.

Osapuolet suosittelevat, että edellä tarkoitettujen yrityksen taloutta koskevien tietojen yhteydessä selostetaan mahdollisuuksien mukaan myös toimialan yleisiä suhdanne- ja taloudellisia näkymiä.

Salassapitovelvollisuus

Milloin yrityksen työntekijät tai henkilöstön edustajat ovat tämän sopimuksen mukaisesti saaneet työnantajan liike- tai ammattisalaisuuksia koskevia tietoja, saadaan näitä tietoja käsitellä vain niiden työntekijöiden ja henkilöstön edustajien kesken, joita asia koskee, ellei työnantajan ja tiedonsaantiin oikeutettujen kesken muuta sovita. Ilmoittaessaan salassapitovelvollisuudesta työnantajan tulee yksilöidä, mitkä tiedot salassapitovelvollisuus käsittää ja mikä on tietojen salassapitoaika. Ennen kuin työnantaja ilmoittaa kysymyksessä olevan liike- tai ammattisalaisuuden, salassapidon perusteet selvitetään asianomaiselle työntekijälle tai henkilöstön edustajalle.

6 LUKU HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Työpaikalla sovellettavan työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla tai työhuonekunnalla on oikeus järjestää työpaikalla tai muussa sovittuun tilaan kokouksia työmarkkina-asioissa tai työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä siten kuin keskusjärjestöjen kesken tai alakohtaisesti tai työpaikalla vakiintuneen käytännön mukaisesti on sovittu.

Edellisessä kappaleessa mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä on oikeus työajan ulkopuolella, joko ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai työajan päättymisen jälkeen jakaa jäsenilleen kokousilmoituksiaan, työpaikan työsuhteisiin tai yleensä työmarkkinakysymyksiin liittyviä kirjallisia tiedonantoja, ruokalassa, pukusuojassa tai muussa työnantajan kanssa sovittavassa vastaavanlaisessa tilassa varsinaisen työpaikan, kuten tehdassalin tms. ulkopuolella. Tiedonannossa tulee olla merkittynä sen liikkeellepanija.

Mikäli työpaikalla ilmestyy henkilöstölle tarkoitettu tiedotuslehti, on edellä mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä oikeus käyttää sitä edellä mainittujen kokousilmoitusten tai tiedonantojen julkaisemiseen tai julkaista ne työnantajan työntekijöiden käyttöön osoittamalla ilmoitustaululla. Ilmoitustaulun sisällöstä ja hoidosta vastaa ilmoittaja.

7 LUKU KOULUTUS

7.1 Ammatillinen koulutus

Työnantajan antaessa työntekijälle ammatillista koulutusta tai lähettäessä työntekijän hänen ammattiinsa liittyviin koulustilaisuuksiin, korvataan koulutuksen aiheuttamat suoranaiset kustannukset ja säännöllisen työajan ansionmenetyksen keskituntiansion mukaan laskettuna, ellei ao. työehtosopimuksessa ole toisin sovittu. Jos koulutus tapahtuu kokonaan työajan ulkopuolella, korvataan siitä johtuvat suoranaiset kustannukset. Se, että kysymyksessä on tämän pykälän mukainen koulutus, todetaan ennen koulustilaisuuteen ilmoittautumista.

Suoranaisilla kustannuksilla tarkoitetaan matkakustannuksia, kurssimaksuja, kustannuksia kurssiohjelman mukaisesta opetusmateriaalista, internaattikurssien täysihoitomaksua ja muiden kuin internaattikurssien osalta ao. työehtosopimuksen mukaan määräytyviä matkakustannusten korvauksia. Säännöllisen työajan ansionmenetyksen korvataan sekä kurssi- että matka-ajan osalta. Työajan ulkopuolella koulutukseen tai sen edellyttämiin matkoihin käytetystä ajasta ei korvausta suoriteta. Viikko- ja kuukausipalkkaisen henkilön palkkaa ei kurssin eikä sen vaatimien matkojen ajalta vähennetä.

7.2 Yhteinen koulutus

Työpaikan yhteistoimintaa edistävän koulutuksen järjestävät keskusjärjestöt tai niiden jäsenliitot yhteisesti, keskusjärjestöjen tai niiden jäsenliittojen yhteistoimintaelimet tai työnantaja- ja työntekijäpuoli yhteisesti työpaikalla tai muussa paikassa.

Osapuolet toteavat, että yhteinen koulutus yleensä tapahtuu tarkoituksenmukaisimmalla tavalla työpaikkakohtaisesti, jolloin paikalliset olosuhteet tulevat parhaiten huomioonotetuiksi.

Työsuojelun yhteistoiminnan peruskurssit ja työsuojeluyhteistyön kannalta tarpeelliset erikoiskurssit ovat tässä tarkoitettua yhteistä koulutusta. Peruskurssille voivat tämän sopimuksen edellytyksin osallistua työsuojelutoimikunnan jäsen, työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutettu ja työsuojeluasiamies sekä erikoiskurssille työsuojeluvaltuutettu.

Koulutukseen osallistuvalla suoritetaan korvaus kuten 7.1 kohdassa on määrätty. Koulutukseen osallistumisesta sovitaan paikallisesti koulutuksen luonteesta riippuen kysymyksen tulevassa yhteistyöelimessä tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Yhteistä koulutusta koskevia määräyksiä sovelletaan myös osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevaan koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta voidaan sopia myös työnantajan ja asianomaisen henkilön kesken. Osapuolet suosittelevat, että niiden ja jäsenliittojen koulutuslaitokset sekä jäsenliitot ryhtyvät yhteistyössä toimenpiteisiin

osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevan koulutustarjonnan järjestämiseksi. Osapuolten koulutustyöryhmä seuraa em. koulutustarjonnan toteutumista.

7.3

Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat

SAK:n ja sen jäsenliittojen järjestämille kuukauden tai sitä lyhyemmän ajan kestäville kursseille annetaan työntekijöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Edellä mainittua haittaa arvioidessa kiinnitetään huomiota työpaikan kokoon. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuvaa haittaa. Tällöin olisi suotavaa yhteisesti pyrkiä selvittämään muu mahdollinen ajankohta, jolloin kurssille osallistumiselle ei olisi estettä.

Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on tehtävä mahdollisimman varhain. Milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, on ilmoitus annettava vähintään kolme viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Ennen kuin henkilö osallistuu edellä tarkoitettuun koulutustilaisuuteen, on osallistuminen aiheuttamista toimenpiteistä sovittava työnantajan kanssa sekä nimenomaisesti etukäteen todettava, onko kyseessä sellainen koulutustilaisuus, josta työnantaja suorittaa työntekijälle korvauksia tämän sopimuksen mukaisesti. Samalla on todettava, mikä on näiden korvausten laajuus.

7.4

Korvaukset

Kurssilta, joka järjestetään SAK:n tai sen jäsenliiton koulutuslaitoksissa tai erityisestä syystä muualla ja jonka koulutustyöryhmä on hyväksynyt, työnantaja on velvollinen maksamaan luottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle -varavaltuutetulle, työsuojelutoimikunnan jäsenelle ja työsuojeluasiamiehelle heidän tehtäviensä edellyttämän koulutuksen osalta korvauksen ansionmenetyksestä, edellä mainituille luottamusmiehille enintään kuukauden ajalta ja työsuojeluluottamustehtävissä oleville enintään kahden viikon ajalta. Samoin maksetaan korvaus edellä mainituissa koulutuslaitoksissa järjestettyjen luottamusmiestoimintaan liittyvien koulutustilaisuuksien osalta ammattiosaston puheenjohtajalle enintään kuukauden ajalta, mikäli hän työskentelee yrityksessä, jossa on vähintään 100 asianomaisen alan työntekijää ja hänen johtamassaan ammattiosastossa on vähintään 50 jäsentä.

Lisäksi maksetaan edellisessä kappaleessa tarkoitetuista työntekijöistä kultakin sellaiselta kurssipäivältä, jolta ansionmenetyksen korvausta suoritetaan, kurssista sen järjestäjälle aiheutuvien ruokailukustannusten korvaukseksi keskusjärjestöjen välillä sovittu ateriakorvaus.

Edellä tässä kohdassa tarkoitettuja korvauksia työnantaja on velvollinen maksamaan samalle henkilölle vain kerran samasta tai sisällöltään vastaavasta koulutustilaisuudesta.

7.5

Sosiaaliset edut

Osallistuminen sopimuksessa tarkoitettuun ay-koulutustilaisuuteen ei yhden kuukauden rajaan asti aiheuta vuosiloma-, eläke- tai muiden niihin verrattavien etuuksien vähenemistä.

8 LUKU

ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ

8.1

Yleistä

Ulkopuolisen työvoiman käyttöä tapahtuu yritysten piirissä kahdessa muodossa. Se perustuu toisaalta kahden itsenäisen yrittäjän väliseen kauppa-, hankinta-, urakka-, vuokraus-, toimeksianto-,työnteko- jne. sopimukseen, jolloin tarvittavan työn tekee ulkopuolinen yrittäjä ilman, että toisella sopijapuolella on mitään tekemistä työsuoritukseen nähden. Käytännössä tällaiseen sopimukseen perustuvaa toimintaa nimitetään yleensä alihankinnaksi tai aliurakoinniksi.

Toisaalta vieraan työvoiman käyttö perustuu ns. työvoiman vuokraukseen, jolloin työvoimaa hankkivien liikkeiden toimittamat lainamiehet (vuokramies), tekevät työtä toiselle työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena.

Edellä ensimmäisessä kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä alihankinnaksi ja edellä toisessa kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä vuokratyövoimaksi.

Alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin otetaan ehto, jossa alihankkija tai työvoimaa vuokraava yritys sitoutuu noudattamaan alansa yleistä työehtosopimusta sekä työ- ja sosiaalilainsäädäntöä.

8.2

Alihankinta

Jos alihankinnan vuoksi yrityksen työvoimaa poikkeuksellisesti joudutaan vähentämään, on yrityksen pyrittävä sijoittamaan ko. työntekijät yrityksen muihin tehtäviin ja ellei se ole mahdollista, kehotettava alihankkijaa, jos tämä tarvitsee työvoimaa, ottamaan vapautuneet alihankintatyöhön sopivat työntekijät työhönsä entisin palkkaeduin.

Työsopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yrittäjien välinen urakkasopimus silloin kun kyseessä itse asiassa on työsopimus.

8.3**Vuokratyövoima**

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasaamiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yrityksen normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisen pidemmän ajan.

Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset.

**9 LUKU
SOPIMUKSEN SITOVUUS**

Tämä sopimus tulee voimaan 1.10.1997 ja on voimassa toistaiseksi kuuden kuukauden irtisanomisajalla.

Keskusliittojen jäsenliitot voivat työehtosopimuksin sopia toisin tämän sopimuksen määräyksistä lukuun ottamatta luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun työsuhdeturvaa koskevia sopimusmääräyksiä. Toisin sovittaessa on siitä ilmoitettava keskusliitoille.

Helsingissä 4. kesäkuuta 1997

TEOLLISUUDEN JA TYÖNANTAJAIN KESKUSLIITTO

Tapani Kahri Seppo Riski

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK

Lauri Ihalainen Kirsti Palanko-Laaka

ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA

Aika	4.6.1997		
Paikka	TT		
Läsnä	Kahri, Tapani	TT	puheenjohtaja
	Riski, Seppo	TT	
	Ihalainen, Lauri	SAK	
	Palanko-Laaka, Kirsti	SAK	
	Kopperi, Matti	SAK	
	Hietala, Harri	TT	sihteeri
1	Sovittiin, että pöytäkirja tarkistetaan tässä kokouksessa ja että kaikki osanottajat allekirjoittavat sen.		
2	Hyväksyttiin ja allekirjoitettiin TT-SAK yleissopimus. Sopimuksella kumotaan allekirjoituspöytäkirjoineen, muine pöytäkirjoineen ja liitteineen seuraavat sopimukset:		
	<ul style="list-style-type: none"> • TT-SAK yleissopimus 15.5.1946. • TT-SAK luottamusmiessopimus 15.1.1990. • Sopimus yhteistoiminnan ja tiedotustoiminnan edistämisestä yrityksissä 8.5.1989 • TT-SAK ulkopuolisen työvoiman käyttöä koskevan sopimus 11.9.1969 • TT-SAK -STTK sopimus työsuojeluyhteistoiminnasta työpaikoilla 10.9.1990 liitteineen. • TT-SAK koulutusopimus 15.11.1990. • TT-SAK rationalisointisopimus 15.3.1986 		
3	Sopimus sitoo kaikkia niitä keskusliittoihin kuuluvia jäsenliittoja, jotka eivät viimeistään 15.9.1997 ole ilmoittaneet jäävänsä sopimuksen ulkopuolelle.		
4	Merkittiin, että sopimus on neuvoteltu työryhmässä, jonka työskentelyyn ovat TT:stä osallistuneet Seppo Riski ja Harri Hietala sekä SAK:sta Matti Kopperi, Raimo Kärkkäinen ja Kirsti Palanko-Laaka.		
5	Merkittiin, että sopimus on lukemisen helpottamiseksi varustettu numeroimattomilla sivuotsikoilla, jotka eivät ole sopimuksen osia.		

6 Tämän sopimuksen koulutusasioiden toimeenpanoa varten on koulutustyöryhmä, johon kumpikin keskusjärjestö nimeää kolme edustajaa. Koulutustyöryhmä on lisäksi yleinen yhteistyöelin keskusjärjestöjen välisissä koulutusasioissa. Koulutustyöryhmälle tulee ennen tiettyä kurssia koskevaa päätöstä antaa selvitys kurssin opetusohjelmasta ja ilmoittaa kurssin ajankohta, järjestämispaikka ja mahdolliset muut koulutustyöryhmän pyytämät tiedot. Hyväksymällään kurssilla koulutustyöryhmällä on myös mahdollisuus seurata opetusta. Päätöksiä tehdessään koulutustyöryhmän tulee kiinnittää huomiota siihen, että myös viikkoa lyhyempiä kursseja hyväksytään korvausten piiriin. Keskusjärjestöt tiedottavat koulutustyöryhmän seuraavalle vuodelle hyväksymät kurssit ja ateriakorvauksen suuruuden viimeistään kaksi kuukautta ennen ensimmäisen kurssin alkua.

Koulutustyöryhmä voi hyväksyä 7.4 kohdassa tarkoitettuja kursseja korvausten piiriin enintään 38.000 kurssipäivää kalenterivuotta kohti.

7 TT ja SAK jatkavat perustamansa pysyvän rationalisointineuvottelukunnan toimintaa. Neuvottelukunnan tehtävänä on muun muassa edistää tuottavuuden ja tuottavuuden seurantajärjestelmien kehittämistä sekä laatia tarvittavat tiedotus- ja koulutusohjelmat sekä kerätä ja jakaa alalta saatuja kokemuksia ja tietoutta. Neuvottelukunta on velvollinen ottamaan jomman kumman keskusliiton pyynnöstä käsiteltäväkseen rationalisointia koskevia teknisiä kysymyksiä sekä antamaan niistä lausuntonsa. Kumpikin keskusliitto valitsee neuvottelukuntaan kuusi edustajaa ja asettaa neuvottelukunnan käyttöön yhden sihteerin. Edustajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Keskusliitot osallistuvat puoliksi neuvottelukunnan toiminnan rahoittamiseen.

Liitot, jotka ovat yhtyneet tähän sopimukseen, asettavat, jolleivät toisin sovi, yhteisen toimikunnan, jonka tehtävänä on muun muassa edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä paikallista yhteistyötä rationalisointia koskevissa asioissa. Asianomaisen liiton pyynnöstä toimikunta ottaa käsiteltäväkseen rationalisointia koskevan kysymyksen sekä antaa siitä lausuntonsa. Toimikuntaan kuuluu kahdeksan jäsentä, elleivät liitot sovi muusta parillisesta jäsenluvusta. Kumpikin liitto valitsee puolet toimikunnan jäsenistä. Jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä keskuudestaan tai ulkopuolelta sihteerin.

8 Osapuolet toteavat, että työpaikkaruokailun järjestäminen riippuu paikallisista järjestämisedellytyksistä. Näistä ja erilaisista laatu- ja tasovaatimuksista riippuen työpaikkaruokaloissa tarjottavien aterioiden hinta saattaa vaihdella. Osapuolet suosittelevat kuitenkin, että työpaikkaruokailun tapahtuessa työnantajan omistamissa tai hallitsemisissa tiloissa ruoan hintaan sisällytetään enintään raaka-aine- ja työvoimakustannukset.

9 Liitteenä on Tilastokeskuksen toimialaluokitukseen (TOL, syyskuu 1972) perustuva laskentakaava työsuojeluvaltuutetun vapautuksen määrittämiseksi.

Vakuudeksi:

Harri Hietala

Matti Kopperi

Tarkistettu:

Kahri, Tapani

Riski, Seppo

Ihalainen, Lauri

Palanko-Laaka, Kirsti

LIITE 8 TT-SAK YLEISET SOPIMUKSET - Lomapalkkasopimus**LOMAPALKKASOPIMUS 2005**

Allekirjoittaneet keskusliitot ovat vuosilomalain (162/2005) 30 §:n nojalla tehneet vuosilomapalkan ja loman korvauksen laskemisesta seuraavan työehtosopimuksen:

1 §**Soveltamisala**

Tätä sopimusta sovelletaan Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenyritysten palveluksessa oleviin, vuosilomalain 11 §:ssä tarkoitettuihin työntekijöihin, jos yritys on jäsenenä sellaisessa työnantajaliitossa, joka on ollut Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton jäsen 31.12.2004. Sopimus ei kuitenkaan koske merimiestä, työntekijää metsä- ja uiittotyössä tai lastaus- ja purkaustyössä eikä työntekijää sellaisella alalla, jolla vuosilomapalkkaa ja loman korvausta laskettaessa ja maksettaessa noudatetaan tämän sopimuksen allekirjoitusaikana rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskevia työehtosopimuksia.

Edellä todettu soveltamisalan rajausta ei estä jäsenliittoja siinä tarkoitettujen sopimusalojen osalta ja muita Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenliittoja liittymästä tähän sopimukseen.

Yrityksessä, joka liittyy edellä tarkoitetun työnantajaliiton jäseneksi kesken lomanmääräytymisvuotta, tulee sopimus voimaan liittymistä seuraavan lomanmääräytymisvuoden alusta.

2 §**Vuosilomapalkka ja lomakorvaus**

- 1) Työntekijäin vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaperusteena on keskituntiansio, joka saadaan siten, että lomanmääräytymisvuonna työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi eräännytyn palkka, hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan vastaavien työtuntien lukumäärällä.
- 2) Työntekijän vuosilomapalkka ja lomakorvaus saadaan kertomalla hänen 1) kohdassa tarkoitettu keskituntiansionsa vuosilomalain 5 ja 6.1 §:ssä tarkoitettujen lomapäivien lukumäärän perusteella määräytyvällä seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertoimella:

Lomapäivien Lukumäärä	Kerroin
2	16,0
3	23,5
4	31,0
5	37,8
6	44,5
7	51,1
8	57,6
9	64,8
10	72,0
11	79,2

Lomapäivien lukukäärä	Kerroin
12	86,4
13	94,0
14	101,6
15	108,8
16	116,0
17	123,6
18	131,2
19	138,8
20	146,4
21	154,4
22	162,4
23	170,0
24	177,6
25	185,2
26	192,8
27	200,0
28	207,2
29	214,8
30	222,4

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden.

Mikäli lomanmääräytymisvuoden aikana säännöllinen vuorokautinen työaika on ollut lyhyempi kuin 8 tuntia, lasketaan vuosilomapalkka ja lomakorvaus kuitenkin kertomalla vastaavasti keskituntiansio luvulla, joka saadaan, kun edellä olevat kertoimet kerrotaan viikon säännöllisten työtuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä.

3 §**Työssäolon veroinen aika**

Vuosiloman pituutta määrättäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä oman ammattiliitonsa liittokokoukseen tai liittovaltuuston taikka liittotoimikunnan tai näitä vastaavan hallintoelimen kokoukseen osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.:n edustajakokoukseen tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

4 §**Voimaantulo**

Tällä sopimuksella kumotaan Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n syyskuun 10. päivänä 1990 tekemä lomapalkkasopimus.

Tämä sopimus tulee voimaan 1. päivänä huhtikuuta 2005 siten, että sopimusta sovelletaan voimassaoloajalta ansaittuun vuosilomaan, lomapalkkaan ja lomakorvaukseen.

Sopimus voidaan irtisanoa päättymään vuosittain lomanmääräytymisvuoden päättyessä. Irtisanominen on tällöin toimitettava viimeistään syyskuun loppuun mennessä.

Tämä sopimus sitoo kaikkia niitä sopimuksen 1 §:ssä tarkoitettuja Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenliittoja ja SAK:n jäsenliittoja, jotka eivät ennen toukokuun 1. päivää 2005 ole ilmoittaneet sopijapuolina oleville keskusliitoille jäävänsä sopimuksen ulkopuolelle.

Helsingissä 21. maaliskuuta 2005

Vakuudeksi Mikko Nyssölä Jorma Rusanen

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO

Leif Fagernäs Seppo Riski

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK ry.

Lauri Ihalainen Lauri Lyly

LIITE 9 TT-SAK YLEISET SOPIMUKSET - Irtisanomissuojasopimus

I YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 §

Yleinen soveltamisala

Tämä sopimus koskee toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilöönsä liittyvästä syystä, työntekijän irtisanoutumista sekä niitä menettelytapoja, joita noudatetaan irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisista tai tuotannollisista syistä. Sopimus ei koske

1. merimieslaissa (423/78),
2. ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/98) tarkoitettuja työsuhteita.

Soveltamisohje

Yleinen soveltamisala

Sopimus koskee pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta syystä.

Sopimus ei 1 §:ssä nimenomaisesti mainittujen tapausten lisäksi koske myöskään:

1. Työsopimuksen purkamista työsopimuslain 8:1 §:n ja 8:3 §:n perusteella.
2. Työsopimuslain 1:3.2 §:n perusteella tehtyjä määräaikaisia työsopimuksia.
3. Työsopimuksen purkamista koeaikana työsopimuslain 1:4.4 §:n perusteella.
4. Työsopimuksen irtisanomista taloudellisista ja tuotannollisista syistä työsopimuslain 7:3 – 4 §:n perusteella.
5. Työsopimuslain 7:5 ja 7:7 - 8 §:ssä mainittuja tapauksia (liikkeen luovutus, saneerausmenettely, työnantajan konkurssi ja kuolema).

Edellä tarkoitettuja sopimuksen ulkopuolelle jääviä tapauksia koskevat riidat käsitellään työsopimuslain mukaisesti yleisissä tuomioistuimissa.

Tämän sopimuksen perusteella voidaan tutkia, onko työsopimuslain 7:3 - 4 §:n perusteella suoritettu irtisanominen johtunut tosiasiallisesti työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilöönsä liittyvästä syystä ja olisiko työnantajalla ollut riittävät perusteet irtisanoa työntekijä sopimuksen 2 §:ssä mainituilla perusteilla sellaisessa tilanteessa, jossa työsopimus on purettu työsopimuslain 8:1.1 §:n perusteella.

Työsopimuksen purkamiseen koeaikana sovelletaan työsopimuslain 9:1 – 2 §:n ja 9:4 – 5 §:n menettelytapasäännöksiä.

Sopimuksen I, III ja IV luvun menettelytapamääräyksiä noudatetaan kuitenkin myös irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä.

2 §**Irtisanomisen perusteet**

Työnantaja ei saa irtisanoa työntekijän työsopimusta ilman työsopimuslain 7:1 - 2 §:n mukaista asiallista ja painavaa syytä.

Soveltamisohje

Määräys vastaa työsopimuslain 7:1 – 2 §:ää, joissa on määritelty työntekijän henkilöön liittyvät irtisanomisperusteet.

Työsopimuslain 7:2.2 §:ssä on lueteltu erikseen syitä, joita ei ainakaan voida pitää asiallisena ja painavana irtisanomisperusteena.

Asiallisena ja painavana syynä pidetään sellaisia työntekijästä itsestään riippuvia syitä, kuten töiden laiminlyömistä, työnantajan työjohto-oikeutensa rajoissa antamien määräysten rikkomista, perusteetonta poissaoloa ja ilmeistä huolimattomuutta työssä.

Asiallinen ja painava syy –käsitteen sisältöä on edellä pyritty täsmentämään luettelemalla eräitä esimerkkejä sellaisista tapauksista, joissa työsuhteen päättäminen irtisanomalla voi sopimuksen mukaan olla sallittua.

Irtisanomisperusteiden asiallisuuden ja painavuuden arvioinnissa on työsopimuslain mukaan muun ohella merkitystä työsopimuksesta tai laista johtuvien velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikkomisen vakavuudella.

Työntekijän henkilöön liittyvän irtisanomisperusteiden asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa sitä, että irtisanomisperusteiden riittävyys on arvioitava kaikkien tapauksessa ilmenevien seikkojen kokonaisuutena.

Irtisanomisperusteena pidetään myös syitä, joiden johdosta työsopimuksen purkaminen työsopimuslain mukaan on mahdollista.

Työsopimuksen irtisanomisperusteiden sisältöä on tarkemmin kuvattu hallituksen esityksen (HE 157/2000) perusteluissa.

3 §**Irtisanomisajat**

Työnantajan noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
1. enintään vuoden	14 päivää
2. yli vuoden mutta enintään 4 vuotta	1 kuukausi
3. yli 4 vuotta mutta enintään 8 vuotta	2 kuukautta

4. yli 8 vuotta mutta enintään 12 vuotta 4 kuukautta

5. yli 12 vuotta 6 kuukautta

Työntekijän noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä Irtisanomisaika

1. enintään 5 vuotta 14 päivää

2. yli 5 vuotta 1 kuukausi

Soveltamisohje**Työsuhteen kestoajan määräytyminen**

Laskettaessa työsuhteen kestoaikaa, jonka perusteella irtisanomisaika määräytyy, otetaan huomioon vain se aika, jonka työntekijä on ollut keskeytyksettä työnantajan palveluksessa samassa työsuhhteessa. Esimerkiksi liikkeen luovutus, äitiys- ja vanhempainloma sekä hoitovapaa, asevelvollisuus tai opintovapaa eivät katkaise työsuhdetta.

Työsuhteen keskeytymättömyyden ohella on selvittävä, mikä aika kerryttää irtisanomisaikoja pidentävää työsuhteen kestoaikaa. Asevelvollisten osalta tällaista aikaa on vain se aika, jonka työntekijä on yhtäjaksoisesti ollut työnantajan palveluksessa ennen asevelvollisuuslain (452/1950) mukaista asevelvollisuuden suorittamista ja sen jälkeinen aika edellyttäen, että työntekijä on em. lain nojalla palannut työhön. Työsuhteen kesto aikaan ei siis lueta varsinaista asevelvollisuus aikaa.

Määräajan laskeminen

Määräaika laskemisesta ei ole erityissääntöjä työoikeudellisessa lainsäädännössä eikä määräyksiä työehtosopimuksissa. Säädettyjen määräaika laskemisesta annetussa laissa (150/30) olevia määräaika laskemissääntöjä noudatetaan vakiintuneesti työsuhteeseen liittyviä määräaikoja, kuten irtisanomisaikaa ym. laskettaessa. Irtisanomissuojasopimukseen sisältyviä määräaikoja laskettaessa noudatetaan siten, ellei toisin ole sovittu, seuraavia sääntöjä.

1. Jos ajanmääräyksenä on jokin määrä päiviä nimetyä päivän jälkeen, ei määräaikaan lueta sitä päivää, jona toimenpide on suoritettu.

Esimerkki 1

Jos työnantaja lomauttaa työntekijän 14 päivän lomautusilmoitus aikaa noudattaen 1.3., on ensimmäinen lomautuspäivä 16.3.

2. Aika, joka on määrätty viikkoina, kuukausina tai vuosina nimetyä päivän jälkeen, päättyy sinä määräviikon tai -kuukauden päivänä, joka nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää. Jos vastaavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määräaika päättyisi, pidetään sen kuukauden viimeistä päivää määräajan loppupäivänä.

Esimerkki 2

Mikäli työnantaja irtisanoo työntekijän, jonka työsuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 4 mutta enintään 8 vuotta ja jonka irtisanomisaika on siis 2 kuukautta 30.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9. Mikäli mainitun työntekijän irtisanominen tapahtuu 31.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9., koska syyskuussa ei ole järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää, jona määräaika päättyisi.

Vaikka määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä sattuu irtisanomisessa pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi, joului- tai juhannusaatoksi tahi arkilauantaiksi, on mainittu päivä tästä huolimatta työsuhteen päättymispäivä.

Irtisanomisajan kulumisen ja määräaikainen työ sopimus

Tapauksissa, joissa työntekijän työ sopimus on irtisanottu taloudellisista ja tuotannollisista syistä ja joissa työtä on tarjolla vielä irtisanomisajan kulumisen jälkeen, voidaan työntekijän kanssa solmia jäljellä olevan työn teettämistä koskeva määräaikainen työ sopimus.

4 §**Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen**

Työnantajan, joka on irtisanonut työ sopimuksen noudattamatta irtisanomisaikaa, on maksettava työntekijälle korvauksena täysi palkka irtisanomisaikaa vastaavalta ajalta.

Työntekijä, joka ei ole noudattanut irtisanomisaikaa on velvollinen suorittamaan työnantajalle kertakaikkisena korvauksena irtisanomisajan palkkaa vastaavan määrän. Työnantaja saa pidättää tämän määrän työntekijälle maksettavasta lopputilistä, noudattaen mitä työ sopimuslain 2:17 §:ssä on säädetty työnantajan kuittausoikeuden rajoituksista.

Jos irtisanomisajan noudattaminen on laiminlyöty vain osittain, korvausvelvollisuus rajoittuu noudattamatta jääneen irtisanomisajan osan palkkaa vastaavaksi.

Soveltamisohje

Sopimuskohdan tarkoittamissa rikkomustapauksissa on kysymys toisen sopimuspuolen laiminlyönnistä. Palkka lasketaan tällaisessa tapauksessa alakohtaisen työehtosopimuksen sairausajan palkkamääräysten mukaisesti.

Tässä yhteydessä ei ole puututtu sellaisiin tapauksiin, joissa työntekijä työsuhteen kestäessä joutuu olemaan vailla työtä. Tällöin noudatetaan alakohtaisia työehtosopimusmääräyksiä tai -käytäntöä.

5 §**Irtisanomisesta ilmoittaminen**

Ilmoitus työ sopimuksen irtisanomisesta on toimitettava työnantajalle tai tämän edustajalle taikka työntekijälle henkilökohtaisesti. Jollei tämä ole mahdollista, ilmoitus voidaan toimittaa kirjeitse tai sähköisesti. Tällaisen ilmoituksen katsotaan tulleen vastaanottajan tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun ilmoitus on lähetetty.

Työntekijän ollessa lain tai sopimuksen mukaisella vuosilomalla tai työajan tasaamiseksi annetulla vähintään kahden viikon pituisella vapaalla katsotaan kirjeitse ja sähköisesti lähetettyyn ilmoitukseen

perustuva irtisanominen kuitenkin toimitetuksi aikaisintaan loman tai vapaa-ajan päättymistä seuraavana päivänä.

6 §**Irtisanomisen perusteen ilmoittaminen**

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä viivytyksettä ilmoitettava tälle kirjallisesti työ sopimuksen päättymispäivämäärä sekä ne hänen tiedossaan olevat irtisanomisen syyt, joiden perusteella työ sopimus on päätetty.

II IRTISANOMINEN TYÖNTEKIJÄSTÄ JOHTUVASTA SYYSTÄ**7 §****Soveltamisala**

Sen lisäksi mitä edellä on sanottu, noudatetaan työntekijästä johtuvasta syyistä tapahtuvassa irtisanomisessa tämän luvun määräyksiä.

8 §**Irtisanomisen toimittaminen**

Irtisanominen on toimitettava kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut työnantajan tietoon.

9 §**Työntekijän kuuleminen**

Ennen irtisanomisen toimittamista työnantajan on varattava työntekijälle mahdollisuus tulla kuulluksi irtisanomisen syistä. Työntekijällä on oikeus häntä kuultaessa käyttää avustajaa.

Soveltamisohje

Sopimuksen 9 §:ssä tarkoitetaan avustajalla esimerkiksi työntekijän omaa luottamusmiestä tai työtoveria.

10 §**Tuomioistuinkäsittely**

Jollei työ sopimuksen irtisanomista koskevassa riidassa ole päästy sovintoon, työnantaja- tai työntekijäliitto voi saattaa asian työtuomioistuimen käsiteltäväksi. Työtuomioistuimesta annetun lain (646/74) 15 §:n mukainen haastehakemus on toimitettava työtuomioistuimelle kahden vuoden kuluessa siitä, kun työsuhde on päätynyt.

11 §**Välimesmenettely**

Työ sopimuksen irtisanomista koskeva erimielisyys voidaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/74) 11 §:n mukaisessa järjestyksessä määrätä välimiesten ratkaistavaksi.

12 §**Korvaus työopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta**

Työnantaja, joka on tämän sopimuksen 2 §:ssä määriteltyjen irtisanomisperusteiden vastaisesti irtisanonut työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työntekijälle korvausta työopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta.

13 §**Korvauksen määrä**

Korvauksena on suoritettava vähintään kolmen ja enintään 24 kuukauden palkka.

Korvauksen suuruutta määrättäessä otetaan huomioon työtä vaille jäämisen arvioitu kesto ja ansion menetys, työsuhteen kesto, työntekijän ikä ja hänen mahdollisuutensa saada ammattiaan tai koulutustaan vastaavaa työtä, työnantajan menettely työopimusta päätettäessä, työntekijän itsensä antama aihe työopimuksen päättämiseen, työntekijän ja työnantajan olot yleensä sekä muut näihin rinnastettavat seikat.

Korvauksesta on vähennettävä työntekijälle maksettujen työttömyyspäivärahojen osuus työopimuslain 12:3 §:ssä säädetyllä tavalla.

Työnantajaa ei voida tuomita tässä pykälässä tarkoitettuun korvaukseen työopimuslain 12:2 §:n mukaisen vahingonkorvauksen lisäksi eikä sen sijasta.

Soveltamisohje

Työttömyyspäivärahojen osuuden vähentäminen koskee korvausta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaedusta. Vähennyksen määrä on pääsääntöisesti 75 prosenttia ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta, 80 prosenttia peruspäivärahasta ja työmarkkinatuki kokonaisuudessaan. Korvauksesta voidaan tehdä edellä mainittua pienempi vähennys tai jättää vähennys kokonaan tekemättä, jos se on korvauksen määrä, työntekijän taloudelliset ja sosiaaliset olot sekä hänen kokemansa loukkaus huomioon ottaen kohtuullista.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta työopimuksen perusteetonta irtisanomista koskevassa asiassa tehdään sopimus, myös sovitusta korvauksesta on tehtävä vähennys siten kuin edellisessä kappaleessa on sovittu.

III LOMAUTUS**14 §****Lomauttaminen**

Työntekijän lomauttamisessa on noudatettava vähintään 14 päivän ilmoitusaikaa ja lomautus voi tapahtua määräajaksi tai toistaiseksi.

Työnantaja ja työntekijä saavat työsuhteen kestäessä sopia lomautusilmoitusajasta ja lomautuksen toteuttamistavasta silloin, kun on kysymys määräaikaisesta lomauttamisesta työopimuslain 5:2.2 §:n mukaisissa tapauksissa.

Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava työn alkamisesta vähintään viikkoa ennen, jollei toisin ole sovittu.

Lomauttaminen ei estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä. Asuntoedun säilymisestä lomautusaikana säädetään työopimuslain 13:5 §:ssä.

Soveltamisohje

Sopimus ei koske lomautusperusteita, vaan ne määräytyvät lain mukaisesti. Sopimuksella ei ole rajattu lomautuksen kestoaikaa.

15 §**Ennakkoselvitys**

Työnantajan on käytettävissään olevien tietojen perusteella esitettävä työntekijälle ennakkoselvitys lomautuksen perusteista sekä sen arvioidusta laajuudesta, toteuttamistavasta, alkamisajankohdasta ja kestosta. Jos lomautus kohdistuu useaan työntekijään, selvitys voidaan antaa luottamusmiehelle tai työntekijöille yhteisesti. Selvitys on esitettävä viipymättä lomautuksen tarpeen tultua työnantajan tietoon. Selvityksen antamisen jälkeen, ennen lomautusilmoitusta työnantajan on varattava työntekijöille tai luottamusmiehelle tilaisuus tulla kuulluksi annetusta selvityksestä.

Ennakkoselvitystä ei tarvitse esittää, jos työnantajan on muun kuin työopimuslain, muun sopimuksen tai muun häntä sitovan määräyksen perusteella esitettävä vastaava selvitys tai neuvoteltava lomauttamisesta työntekijöiden tai luottamusmiehen kanssa.

16 §**Lomautusilmoitus**

Työnantajan on ilmoitettava lomautuksesta työntekijälle henkilökohtaisesti. Jos ilmoitusta ei voida toimittaa henkilökohtaisesti, sen saa toimittaa kirjeitse tai sähköisesti edellä 16 §:n 1 – 2 kappaleen mukaan määräytyvää ilmoitusaikaa noudattaen.

Ilmoituksessa on mainittava lomautuksen peruste, sen alkamisaika ja kesto tai arvioitu kesto.

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus, josta käyvät ilmi ainakin lomautuksen syy, alkamisaika sekä sen kesto tai arvioitu kesto.

Edellä 14 §:n 1 - 2 kappaleessa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos työnantajalla ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa velvollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi tai joissa työnteon este johtuu työopimuslain 2:12.2 §:ssä tarkoitetuista tapauksista.

Poikkeukset lomautusilmoituksen määräajoista

Työopimuslain 2:12 §:n 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa työnantajan palkanmaksuvelvollisuus määräytyy lain mukaisesti. Tällöin työnantaja ei ole velvollinen antamaan erillistä lomautusilmoitusta palkanmaksun lakatessa.

Sopimukseen sisältyy lisäksi maininta lomautusilmoituksen tarpeettomuudesta tapauksissa, joissa hänellä "ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa velvollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi". Työopimuslakia koskevassa hallituksen esityksessä mainitaan

esimerkkeinä tällaisista poissaoloista perhevapaa, opintovapaa ja asevelvollisuuden suorittaminen. Toisaalta lomautusilmoituksen antamiselle myös näissä tapauksissa ei ole estettä. Jos työntekijä ilmoittaa lomautuksen kuluessa palaavansa työhön ennakoitua aikaisemmin jo ennen lomautuksen päättymistä, työnantajan on kuitenkin annettava hänelle lomautusilmoitus.

Työnantajan korvausvelvollisuus eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa

Sopimuksen mukaan lomautus voi tapahtua joko toistaiseksi tai määräajaksi työsuhteen säilyessä muutoin voimassa.

Lomautuksen tapahduttua toistaiseksi sen kestolle ei ole asetettu enimmäisaikaa. Työntekijällä on lomautusaikana oikeus irtisanoo työsopimus sen kestosta riippumatta ilman irtisanomisaikaa. Jos lomautuksen päättymisaika on työntekijän tiedossa, tätä oikeutta ei ole lomautuksen päättymistä edeltävän seitsemän päivän aikana.

Jos työnantaja irtisanoo lomautetun työntekijän työsopimuksen päättymään lomautuksen aikana, työntekijällä on oikeus saada irtisanomisajan palkkansa. Työnantaja saa vähentää irtisanomisajan palkasta 14 päivän palkan, jos työntekijä on lomautettu lain tai sopimuksen mukaista yli 14 päivän lomautusilmoitusaikaa käyttäen. Korvaus maksetaan palkanmaksukausittain, ellei toisin sovita.

Jos työntekijä irtisanoo työsopimuksensa lomautuksen kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää, hänellä on oikeus saada korvauksena irtisanomisajan palkkansa, kuten edellisessä kappaleessa on sovittu. Korvaus maksetaan työsopimuksen päättymistä seuraavana ensimmäisenä työnantajan normaalina palkanmaksupäivänä, ellei toisin sovita.

Tapauksissa, joissa työn vähyden vuoksi irtisanottu työntekijä tällaisen syyn johdosta lomautetaan irtisanomisaikana, määräytyy työnantajan palkanmaksuvelvollisuus samojen periaatteiden mukaisesti.

Erorahan saamisen edellytysten katsotaan näissä tapauksissa alkavan sinä päivänä, jona työsuhte päättyy.

Poikkeukselliset lomautustilanteet

1. Lomautuksen peruuttaminen

Mikäli työnantajalle lomautusilmoitusaikana ilmaantuu uutta työtä, voidaan lomautuksen peruuttaminen ilmoittaa ennen lomautuksen alkamista. Tällöin lomautusilmoituksen merkitys poistuu ja myöhemmin toimeenpantavien lomautusten on perustuttava uusiin lomautusilmoituksiin.

2. Lomautuksen siirtäminen

Lomautusilmoitusaikana ilmaantuva työ voi kuitenkin olla luonteeltaan tilapäistä. Tällöin lomautuksen peruuttaminen kokonaan ei ole mahdollista vaan lomautuksen alkamisajankohtaa voidaan siirtää myöhempään ajankohtaan. Lomautusta voidaan tällä perusteella siirtää vain kerran uutta lomautusilmoitusta antamatta ja enintään sillä määrällä, jonka lomautusilmoitusaikana ilmaantunut työ kestää.

Esimerkki:

Työnantajan annettua 2.4.2001 lomautusilmoituksen 17.4. alkavasta lomautuksesta hänelle ilmaantuu 10.4.2001 uutta työtä 7 päivän ajaksi.

Työnantaja voi uutta lomautusilmoitusta antamatta siirtää lomautuksen alkamisajankohtaa siten 7 päivällä eli 24.4.2001.

3. Lomautuksen keskeyttäminen

Työnantaja voi saada tilapäisen työn lomautuksen jo alettua. Lomauttamisen keskeyttämisen, mikäli lomautuksen on uutta ilmoitusta antamatta tarkoitus jatkaa välittömästi työn tekemisen jälkeen, tulee perustua työnantajan ja työntekijän väliselle sopimukselle. Tällainen sopimus on syytä tehdä ennen työn alkamista. Samassa yhteydessä on syytä selvittää tilapäisen työn arvioitu kesto aika.

Edellä esitetty koskee vain työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta eikä sillä ole otettu kantaa työttömyysturva koskevien lakien säännöksiin.

Lomautus ja lyhennetty työaika

Lomauttamismenettelyyn liittyvät määräykset koskevat sekä varsinaista lomautusta (työnteon keskeyttäminen kokonaan) että ns. kollektiivista siirtymistä lyhennettyyn työaikaan. Näin ollen sopimuksen määräyksiä ennakkoselvityksestä ja lomautusilmoitusajasta noudatetaan myös siirryttäessä lyhennettyyn työviikkoon, ellei toisin ole sovittu.

Useissa työehtosopimuksissa on määräyksiä työtuntijärjestelmän muuttamisesta. Näissä tapauksissa on kysymyksessä yleensä työaikajärjestelyt alalla tai yrityksessä noudatetun työajan puitteissa, eivätkä nämä tapaukset ole rinnastettavissa lyhennettyyn työaikaan siirtymiseen.

Mikäli työehtosopimuksessa on määrätty lyhennettyyn työaikaan siirtymisessä noudatettavasta ilmoitusmenettelystä, syrjäyttää tällainen sopimusmääräys keskusjärjestöjen välisen sopimuksen määräykset.

Työn alkamisesta ilmoittaminen

Jos lomauttamisen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava lomautetulle työntekijälle työn alkamisesta vähintään seitsemän päivää aikaisemmin, jollei toisin ole sovittu. Työntekijällä on tällöin oikeus irtisanoo lomautuksen ajaksi toisen työnantajan kanssa tekemänsä työsopimus sen kestosta riippumatta viiden päivän irtisanomisaikaa noudattaen. Määräyksen mukaista ilmoitusta ei tarvitse tehdä silloin kun työntekijä on lomautettu määräajaksi.

Muu työ lomautusaikana

Lomauttamisen ei sopimuksen mukaan estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

Mikäli työntekijä on ottanut lomautusajaksi muuta työtä lomautusilmoituksen antamisen jälkeen mutta ennen kuin hänelle on ilmoitettu lomautuksen peruuttamisesta tai siirtämisestä, työntekijä ei ole velvollinen korvaamaan tästä työnantajalle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa. Tällaisessa tapauksessa työntekijä on velvollinen palaamaan työhön niin pian kuin se on mahdollista.

Asunto lomautusaikana

Sopimuksen mukaan asuntoedun säilymisestä lomautusaikana noudatetaan työsopimuslain 13:5 §:n säännöksiä. Tämän säännöksen mukaan työntekijällä on oikeus käyttää hänelle palkkaetuna annettua asuinhuoneistoa sen ajan, jolloin työnteko on keskeytynyt hyväksyttävän syyn, kuten lomauttamisen, vuoksi. Työnantajalla on kuitenkin oikeus periä työntekijältä vastike huoneiston käytöstä aikaisintaan palkanmaksuvelvollisuuden päättymistä seuraavan toisen kalenterikuukauden alusta. Vastike saa olla neliömetriltä enintään määrä, joka on asumistukilain (408/1975) nojalla vahvistettu paikkakunnalla kohtuulliseksi enimmäisasumismenoiksi neliometriä kohden. Vastikkeen perimisestä on ilmoitettava työntekijälle viimeistään kuukautta ennen maksuvelvollisuuden alkamista.

IV ERINÄISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ**17 §****Työvoiman vähentämisyjärjestys**

Muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuneen irtisanomisen ja lomauttamisen yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan noudatettava sääntöä, jonka mukaan viimeksi irtisanotaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä sekä että tämän säännön lisäksi kiinnitetään huomiota myös työsuhteen kestoajkaan ja työntekijän huoltovollisuuden määrään.

Työvoiman vähentämisyjärjestystä koskevista riidoista noudatetaan 10 §:ssä sovittuja kanneajoja.

Soveltamisohje

Määräyksellä ei ole kumottu vuonna 1997 tehdyn TT-SAK yleissopimuksen määräyksiä. Näin ollen mainitussa sopimuksessa ja työsopimuslain 7:9 §:ssä tarkoitettujen erityisryhmien irtisanomissuojaa koskevat määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen 17 §:n määräykseen nähden.

18 §**Irtisanomista tai lomautusta koskeva ilmoitus luottamusmiehelle ja työvoimaviranomaiselle**

Jos kysymyksessä on taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuva työvoiman vähentäminen taikka lomauttaminen, ilmoitetaan siitä asianomaiselle luottamusmiehelle. Jos toimenpide kohdistuu vähintään kymmeneen työntekijään, on siitä ilmoitettava myös työvoimaviranomaiselle, paitsi jos työnantajalla on muun lain perusteella vastaava velvollisuus.

19 §**Takaisinottaminen**

Työnantajan on tarjottava työtä tuotannollisella ja taloudellisella perusteella tai saneerausmenettelyn yhteydessä irtisanomalleen, työvoimatoimistosta edelleen työtä hakevalle entiselle työntekijälleen, jos hän tarvitsee työntekijöitä 9 kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt.

Soveltamisohje

Työnantaja täyttää velvollisuutensa tiedustelemalla paikallisesta työvoimatoimistosta, onko irtisanottuja työntekijöitä hakemassa työtä sen välityksellä. Paikallisella työvoimatoimistolla

tarkoitetaan sen paikkakunnan työvoimatoimistoa, jonka alueella työtä on tarjolla. Työnantajan käännyttyä työvoimatoimiston puoleen, tekee toimisto tiedustelun perusteella työvoimatilauksen ja selvittää, onko sopimuksen 19 §:ssä tarkoitettuja työntekijöitä työnhakijoina. Samassa yhteydessä on syytä selvittää, onko sellaisia työntekijöitä edelleen työttöminä työnhakijoina, jotka yli 200 päivää kestäneen lomautuksen jälkeen ovat TSL 5:7 §:n 3 momentin perusteella itse irtisanoneet työsuhteensa. Työnhakijat ilmoitetaan työnantajalle ja entisille työntekijöille annetaan tavanomaiseen tapaan työhönsoitukset.

20 §**Seuraamusjärjestelmä**

Sen lisäksi, mitä sopimuksen 13 §:n 4 kappaleessa on sovittu, työnantajaa ei voida tuomita sopimuksessa tarkoitettujen korvausten lisäksi myöskään työehtosopimuslain 7 §:n mukaan maksamaan hyvityssakkoa siltä osin kuin kysymyksessä on työehtosopimukseen perustuvien mutta sinänsä samojen velvollisuuksien rikkominen, joista sopimuksen mukainen korvaus on määrätty.

Menettelytapamääräysten noudattamatta jättämisestä ei aiheudu työehtosopimuslain tarkoittamia hyvityssakkoseuraamuksia. Määräysten noudattamatta jättäminen otetaan huomioon työehtosopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta tuomittavan korvauksen suuruutta määrättäessä.

Muutoin seuraamusjärjestelmän osalta noudatetaan aiemmin vallinnutta käytäntöä.

21 §**Voimaantulomääräys**

Tämä sopimus tulee voimaan 1.6.2001 ja on voimassa toistaiseksi kuuden kuukauden irtisanomisajalla.

Sopimus on neuvoteltu työryhmässä, jossa SAK:ta ovat edustaneet osastopäällikkö Kirsti Palanko-Laaka ja vastaava lakimies Jorma Rusanen sekä TT:tä varatuomari Hannu Rautiainen ja varatuomari Ismo Äijö.

Helsingissä 10. päivänä toukokuuta 2001

TEOLLISUUDEN JA TYÖNANTAJAIN KESKUSLIITTO
Johannes Koroma Seppo Riski Lasse Laatonen

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK
Lauri Ihalainen Kirsti Palanko-Laaka

ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA

Aika	10.5.2001	
Paikka	TT:n toimisto, Eteläranta 10	
Läsnä	Johannes Koroma	TT
	Lasse Laatumen	TT
	Seppo Riski	TT
	Hannu Rautiainen	TT
	Lauri Ihalainen	SAK
	Kirsti Palanko-Laaka	SAK
	Jorma Rusanen	SAK
1	Sovittiin, että pöytäkirja tarkastetaan tässä kokouksessa ja että kaikki osanottajat allekirjoittavat sen.	
2	Hyväksyttiin ja allekirjoitettiin TT-SAK irtisanomissuojasopimus ja todettiin, että se tulee voimaan 1.6.2001. Todettiin, että allekirjoitetulla irtisanomissuojasopimuksella kumotaan TT:n ja SAK:n välillä 14.6.1991 allekirjoitettu irtisanomissuojaa ja lomautusta koskeva yleissopimus soveltamisohjeineen sekä sopimukseen ja sen soveltamisohjeisiin myöhemmin tehdyt muutokset.	
3	Todettiin, että sopimus sitoo kaikkia niitä keskusliittoihin kuuluvia jäsenliittoja, jotka eivät viimeistään 28.5.2001 ole ilmoittaneet jäävänsä sopimuksen ulkopuolelle.	
4	Merkittiin, että sopimus on neuvoteltu työryhmässä, jonka työskentelyyn ovat osallistuneet TT:stä Hannu Rautiainen ja Ismo Äijö sekä SAK:sta Kirsti Palanko-Laaka ja Jorma Rusanen.	
Vakuudeksi	Hannu Rautiainen	Jorma Rusanen
Tarkastettu	Lauri Ihalainen Kirsti Palanko-Laaka Lasse Laatumen	Johannes Koroma Seppo Riski

TYÖNTEKIJÖIDEN VUOSITYÖAIKA KENKÄ- JA NAHKATEOLLI SUUDESSA 2013-2016

(8-tunnin työpäivä)

	2013	2014	2015	2016	10-vuoden keskiarvo 2015-2024
Työviikot/vuosi	47,14	47,14	47,14	47,29	47,19
vuoden päivät yhteensä	365	365	365	366	
lauantait ja sunnuntait	104	104	104	105	
työaika lyhentävät arkipyhät (ma-pe)	10	10	9	8	9
vuosiloma (työpäiviä)	25	25	25	25	
työajan lyhennys (päivä ja 2-vuorotyö)	12,5	12,5	12,5	12,5	
Työpäivät/vuosi					
1 ja 2-vuorotyö	213,5	213,5	214,5	215,5	214,5
keskeytyvä 3-vuorotyö	213,5	213,5	212,0	213,0	212,5
Työtunnit yhteensä/vuosi					
1 ja 2-vuorotyö	1708	1708	1716	1724	1717
keskeytyvä 3-vuorotyö	1707	1707	1697	1702	1699
Työtunnit keskimäärin/viikko					
1 ja 2-vuorotyö	36,2	36,2	36,4	36,5	36,4
keskeytyvä 3-vuorotyö	36,2	36,2	36,0	36,0	36,0

Edellä kuvattu laskelma kuvaa tilannetta, jolloin työntekijällä on oikeus ja hän myös kyseisen kalenterivuoden aikana pitää 30 arkipäivän mittaisen vuosiloman.